

Briuselis, 2025 m. gruodžio 11 d.
(OR. en)

16772/25

Tarpinstitucinė byla:
2025/0399 (COD)

ENER 677
TRANS 644
RELEX 1683
ECOFIN 1735
ENV 1384
CODEC 2126
IA 231

PASIŪLYMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2025 m. gruodžio 11 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2025) 1006 final
Dalykas:	Pasiūlymas EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS dėl transeuropinės energetikos infrastruktūros gairių, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2019/942, (ES) 2019/943 ir (ES) 2024/1789 ir panaikinamas Reglamentas (ES) 2022/869

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2025) 1006 final.

Pridedama: COM(2025) 1006 final

Briuselis, 2025 12 10
COM(2025) 1006 final

2025/0399 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

**dėl transeuropinės energetikos infrastruktūros gairių, kuriuo iš dalies keičiami
reglamentai (ES) 2019/942, (ES) 2019/943 ir (ES) 2024/1789 ir panaikinamas
Reglamentas (ES) 2022/869**

{SEC(2025) 2000 final} - {SWD(2025) 2000 final} - {SWD(2025) 2001 final}

(Tekstas svarbus EEE)

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

Šiuo pasiūlymu siekiama prisidėti prie savalaikio ir veiksmingo atsparios energetikos infrastruktūros plėtojimo ir jos sąveikumo visoje ES. Energetikos tinklo infrastruktūrai tenka labai svarbus vaidmuo atgaivinant ES konkurencingumą, užtikrinant mūsų Sąjungos saugumą ir vykdant energetikos pertvarką bei mažinant priklausomybę nuo iškastinio kuro. Be to, plėtojant energetikos tinklus susiduriama su naujais ir rimtais uždaviniais.

Elektros tinklai turės patenkinti didėjančią paklausą, susijusią su galutinio vartojimo elektrifikavimu ir vandenilio sistemos plėtra. Siekiama, kad galutinės energijos suvartojimo elektrifikacija Sąjungoje padidėtų nuo maždaug 23 proc. šiuo metu iki maždaug 32 proc. 2030 m., kaip nustatyta Švarios pramonės kurso komunikate¹. Valstybės narės turėtų siekti, kad iki 2030 m. elektros energijos tinklų sujungimo lygis pasiektų 15 proc.². Kad būtų pasiekti 2040 m. ES tikslai³, į tinklus reikės integruoti 2,2–2,4 TW atsinaujinančiųjų išteklių energijos pajėgumų. Tinklus reikės pritaikyti, kad ES turėtų labiau decentralizuotą, skaitmenizuotą ir lanksčią elektros energijos sistemą, kurioje yra milijonai ant stogų sumontuotų saulės baterijų plokščių, o vietos energetikos bendruomenės dalijasi ištekliais. Iki 2040 m. į elektros perdavimo ir skirstymo tinklus reikės investuoti 1,2 trln. EUR, o į vandenilio tinklus – 240 mlrd. EUR⁴. Vien jūrų atsinaujinančiųjų energijos išteklių dalis iki 2050 m.⁵ turėtų padidėti iki 360 GW ir jie turi būti prijungti prie kranto, be kita ko, prireikus sustiprinant sausumos tinklą. **Vandenilis bus svarbus mažinant pramonės ir transporto procesų priklausomybę nuo iškastinio kuro tais atvejais, kai elektrifikacija nėra įgyvendinamas sprendimas.** Vandenilio tinklais bus sujungti gamybos ir paklausos centrai visoje Europoje, kur vandenilio gamyba vietoje neįmanoma.

M. Draghi pranešime⁶ buvo raginama supaprastinti ir racionalizuoti leidimų išdavimo ir administracinius procesus, taip pat laikytis koordinuoto strateginio požiūrio į ES ir valstybių narių tarpvalstybinės infrastruktūros plėtrą. Taryba paprašė Komisijos pasiūlyti sustiprintą tinklo planavimo ir diegimo sistemą, kad ji atitiktų ES tikslus⁷. 2025 m. birželio 16 d. išvadose⁸ Taryba paragino Komisiją pasiūlyti elektros tinklų dokumentų rinkinį, sudarytą iš priemonių, kuriomis, be kita ko, supaprastinamos ES tinklų taisyklės, integruojami ES lygmens, regioniniai ir nacionaliniai poreikiai, užtikrinamas projektų įgyvendinimas,

¹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Švarios pramonės kursas. Bendros konkurencingumo ir priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo veiksnių gairės“, COM(2025) 85 *final*.

² Reglamentas (ES) 2018/1999 dėl energetikos sąjungos ir klimato politikos veiksnių valdymo.

³ COM(2025) 524 *final*: Pasiūlymas dėl reglamento, kuriuo nustatoma poveikio klimatui neutralumo pasiekimo sistema.

⁴ Artelys, LBST, Trinomics, Finesso, A. et al. [Investment needs of European energy infrastructure to enable a decarbonised economy](#) („Europos energetikos infrastruktūros investicijų poreikiai siekiant sudaryti sąlygas nuo iškastinio kuro nepriklausomai ekonomikai“), 2025; vien investicijų į skirstomuosius tinklus poreikis siekia 730 mlrd. EUR.

⁵ https://energy.ec.europa.eu/news/member-states-agree-new-ambition-expanding-offshore-renewable-energy-2024-12-18_en?prefLang=lt.

⁶ https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/draghi-report_en?prefLang=lt&etrans=lt#paragraph_47059

⁷ 2024 m. gegužės 30 d. Energetikos tarybos išvados dėl tvarių elektros tinklų infrastruktūros pažangos, 10459/24.

⁸ Europos Sąjungos Taryba, 10279/25.

sukuriami veiksmingi bendro intereso tarpvalstybinių projektų sąnaudų pasidalijimo mechanizmai ir įvertinamas tolesnių pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, kuriais būtų spartinamas energetikos infrastruktūros leidimų išdavimas, poreikis. **Europos Vadovų Taryba** savo išvadose taip pat paragino planuoti ilgalaikes Sąjungos masto investicijas, kad būtų visapusiškai integruota ir tarpusavyje sujungta ES elektros energijos rinka, prisidedant prie Sąjungos energetinio saugumo ir infrastruktūros apsaugos bei atsparumo⁹. **Europos Parlamentas** atkreipė dėmesį į tai, kad svarbu modernizuoti ir plėsti tinklus, taip pat investuoti į skaitmenizaciją, daug dėmesio skiriant integruotam įvairius sektorius ir lygmenis apimančiam planavimui¹⁰. Jis taip pat pabrėžia, kad tarpvalstybinė infrastruktūra yra sėkmingo bendrosios rinkos stiprinimo ir Sąjungos atsparumo didinimo sąlyga¹¹.

2013 m. priimtu TEN-E reglamentu prisidėta prie pagrindinių Sąjungos energetikos politikos tikslų, nes jame išdėstytos bendro intereso projektų (BIP) nustatymo ir jų savalaikio rengimo taisyklės – jomis bus užtikrinta transeuropinių energetikos tinklų sąveika, energijos vidaus rinkos veikimas, tiekimo saugumas Sąjungoje ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių rūšių integravimas. TEN-E reglamentas taip pat padėjo supaprastinti leidimų išdavimo bendro intereso projektams (BIP) procedūras ir numatė reguliavimo pagalbą, taisykles ir gaires dėl tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo ir su rizika susijusių paskatų, taip pat sąlygas gauti finansavimą pagal Europos infrastruktūros tinklų priemonę (EITP). 2022 m. TEN-E reglamentas buvo peržiūrėtas siekiant suderinti sistemą su 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslu pagal Europos žaliąjį kursą.

Nors TEN-E reglamento tikslai iš esmės tebėra aktualūs, reikia pašalinti keletą trūkumų, siekiant užtikrinti, kad sistema būtų tinkama dekarbonizuotai, konkurencingai ir atspariai energetikos sistemai remti iki 2050 m., laikantis Švarios pramonės kurso tikslų ir Europos klimato teisės akto.

Pirma, esami ir planuojami infrastruktūros projektai nėra pakankamai orientuoti į ES energetikos ir klimato srities tikslų pasiekimą. Esama didelio atotrūkio tarp mūsų tarpvalstybinės elektros energijos infrastruktūros poreikių ir infrastruktūros plėtros spartos bei lygio tiek perdavimo, tiek skirstymo tinklų lygmeniu¹². Kalbant apie elektros energiją, maždaug pusė tarpvalstybinių elektros energijos poreikių 2030 m. (41 iš 88 GW) išliks nepatenkinti ir numatoma, kad šis atotrūkis per artimiausią dešimtmetį didės. Iki 2040 m. tarpvalstybinių elektros energijos pajėgumų poreikiai sudarys 108 GW¹³. Neatsižvelgus į infrastruktūros poreikius gali būti trukdoma mažinti sistemos priklausomybę nuo iškastinio kuro, pakenkta tiekimo saugumui ir tai gali lemti tolesnį rinkos susiskaidymą ir didesnes energijos kainas. Kalbant apie sistemos efektyvumą, dabartinėje sistemoje neatsižvelgiama į tinklo plėtros alternatyvas, pavyzdžiui, belaidžius ar skaitmeninius sprendimus. Be to, geresnis vandenilio tinklo planavimas ir integravimas bus labai svarbūs siekiant užtikrinti sistemos optimizavimą ir pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą.

⁹ 2025 m. kovo mėn. Europos Vadovų Tarybos išvados, EUCO 1/25.

¹⁰ 2025 m. birželio 19 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl elektros tinklų (2025/2006(INI)).

¹¹ 2025 m. gegužės 7 d. EP rezoliucija dėl [pertvarkyto ilgalaikio Sąjungos biudžeto kintančiame pasaulyje](#) (2024/2051(INI)),

¹² ACER (2024): Electricity infrastructure development to support a competitive and sustainable energy System (2024 Monitoring Report) („Elektros energijos infrastruktūros plėtra siekiant remti konkurencingą ir tvarią energetikos sistemą“ (2024 m. stebėsenos ataskaita)).

¹³ ENTSO-E (2025), DMTPP 2024. Galimybės iki 2050 m. sukurti veiksmingesnę Europos elektros energijos sistemą. Infrastruktūros spragų ataskaita.

Antra, tarpvalstybiniai infrastruktūros projektai įgyvendinami pernelyg lėtai, todėl didėja bendros projektų sąnaudos ir trukdoma tinklo plėtrai. Elektros energijos perdavimo tinklų infrastruktūros projektams užbaigti gali prireikti iki 10 metų. Projektus dažnai vėluojama įgyvendinti dėl to, kad sunku susitarti dėl **sąnaudų pasidalijimo**, kai projektai yra naudingi už juos vykdančių valstybių narių ribų. Kadangi tarpvalstybinė infrastruktūra tampa vis labiau integruota, tikimasi, kad tokių projektų,

duodančių naudos už projektą vykdančių valstybių narių ribų, daugės. Be to, vėluojančios **leidimų išdavimo procedūros** tebėra pagrindinis trūkumas, nes jos užima daugiau nei pusę laiko, reikalingo elektros energijos perdavimo infrastruktūros projektui užbaigti.

Galiausiai susirūpinimą kelia infrastruktūros saugumas. Pastarojo meto fizinio ir kibernetinio saugumo incidentai išryškino priešišku subjektų išpuolių prieš Sąjungos energetikos infrastruktūrą riziką, kuri sukelia ekonominius padarinius ir pasekmes mūsų energetikos sistemos stabilumui. Trečiųjų valstybių subjektai taip pat vis labiau domisi investicijomis į ES energetikos infrastruktūrą, o tai gali padidinti Sąjungai kylančią su energetiniu saugumu susijusią riziką. Be tyčinių sabotažo veiksmų, atsirandanti rizika, įskaitant gamtinius pavojus ir su klimatu susijusį poveikį, taip pat daro poveikį ES energetikos infrastruktūros atsparumui.

Šio pasiūlymo peržiūrėti TEN-E reglamentą tikslas – spręsti šiuos klausimus, įvardytus prie šio pasiūlymo pridedamoje poveikio vertinimo ir įgyvendinimo ataskaitoje. Konkrečiai, pasiūlymu bus padaryti pakeitimai, kuriais siekiama:

- užtikrinti, kad projektai, kurie įtraukti į tinklo plėtros planus ir atrinkti kaip BIP / AIP, būtų tinkamai ir veiksmingai tenkinami nustatyti infrastruktūros poreikiai, deramai atsižvelgiant į belaidžius sprendimus;
- palengvinti sąnaudų pasidalijimo priemonių naudojimą siekiant greičiau įgyvendinti tarpvalstybinius infrastruktūros projektus, taip didinant sąnaudų pasidalijimo priemonių naudojimą ir sutrumpinant projektų įgyvendinimo laiką;
- supaprastinti ir paspartinti tarpvalstybinių energetikos infrastruktūros projektų (BIP / AIP) leidimų išdavimo procedūras, kad būtų galima laikytis galiojančių terminų;
- didinti tarpvalstybinės energetikos infrastruktūros fizinį ir kibernetinį saugumą bei atsparumą.

Be to, iniciatyvoje įvertintas ir nustatytas priemonių rinkinys, kuriuo siekiama supaprastinti TEN-E reglamentą ir padidinti jo veiksmingumą, taip pat, kai įmanoma, sumažinti suinteresuotųjų subjektų reikalavimų laikymosi ir reglamentavimo sąnaudas (žr. toliau).

• **Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis**

Šis pasiūlymas atitinka Įperkamos energijos veiksmų plane¹⁴ Komisijos priimtą įsipareigojimą pasiūlyti Europos tinklų dokumentų rinkinį, sudarytą iš teisėkūros ir ne teisėkūros priemonių, kuriomis, be kita ko, būtų supaprastintas TEN-E reglamentas, užtikrintas tarpvalstybinis integruotas projektų planavimas ir įgyvendinimas, ypač jungčių srityje; supaprastintas leidimų tinklams išdavimas, pagerintas elektros energijos skirstymo tinklo planavimas; paspartinta vandenilio rinkos plėtra; skatinama skaitmenizacija ir inovacijos. Pasiūlymas grindžiamas 2022 m. atlikta TEN-E reglamento peržiūra, taip pat

¹⁴ COM(2025) 79 *final*

2023 m. ES tinklų veiksmų planu¹⁵, kuriame daugiausia dėmesio skirta TEN-E reglamento sistemos įgyvendinimui.

Europos infrastruktūros tinklų priemonė (EITP) papildo TEN-E reglamentą, nes ja mažinamas didelės socialinės bei ekonominės ir visuomeninės vertės, bet komerciškai nepakankamai perspektyvių BIP finansavimo trūkumas. Tinkamumas gauti finansinę paramą pagal EITP yra susijęs su infrastruktūros kategorijų, kurioms taikomas persvarstytas TEN-E reglamentas, aprėptimi, atsižvelgiant į tai, kad BIP arba AIP statuso įgijimas tarpvalstybiniam infrastruktūros projektams yra išankstinė finansavimo pagal EITP sąlyga. Pasiūlymas dera su dabartine EITP pagal 2021–2027 m. daugiametę finansinę programą (DFP), taip pat su pasiūlymu dėl EITP pagal 2028–2034 m. DFP, kur atkreipiamas dėmesys, „kokia gyvybiškai svarbi yra tikra energetikos sąjunga ir gerai integruoti ES infrastruktūros tinklai“, todėl gerokai padidinamas EITP-E siūlomas biudžetas¹⁶.

Pasiūlymas taip pat dera su Elektros energijos rinkos direktyvoje ir reglamente, Valdymo reglamente ir Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvoje nustatytais tikslais ir uždaviniais, visų pirma sudarant sąlygas integruoti Sąjungos energijos rinkas ir plačiu mastu diegti bei integruoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją ir lankstumo sprendimus.

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Šis pasiūlymas papildo kitas iniciatyvas, kuriomis siekiama sukurti labiau integruotą Europos energijos rinką. Jis taip pat atitinka siūlomą 2040 m. ES klimato srities tikslą ir 2050 m. poveikio klimatui neutralumo įpareigojimą, įtvirtintą Europos klimato teisės akte. Šis pasiūlymas priimamas kartu su pakeitimų direktyva, kuria siekiama paspartinti energetikos infrastruktūros projektų, įskaitant perdavimo ir skirstymo tinklus, kaupimo ir įkrovimo stoteles ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos projektus, leidimų išdavimą, kad būtų palengvintas jų spartus diegimas.

TEN-E reglamento peržiūra siekiama remti elektros energijos rinkos teisės aktų tikslus užtikrinant, kad infrastruktūra suteiktų papildomos socialinės ir ekonominės gerovės, ir toliau stiprinti veiksmingą esamos infrastruktūros naudojimą. Priemonės, kuriomis galima padidinti Valdymo reglamente nustatytus elektros energetikos sistemų sujungimo tikslus, bus įvertintos peržiūrint tą reglamentą, taip pat bus įvertintos priemonės, kuriomis toliau remiamas būtinas nacionalinių investicijų į energetikos infrastruktūrą lygis.

Šiame pasiūlyme numatytos su saugumu susijusios priemonės grindžiamos horizontaliųjų saugumo teisės aktų, įskaitant ES ypatingos svarbos subjektų atsparumo direktyvą¹⁷, TIS 2 direktyvą¹⁸ ir Tinklo kodeksą dėl konkrečių sektorių taisyklių, susijusių su tarpvalstybinių elektros energijos srautų kibernetinio saugumo aspektais¹⁹, reikalavimais. Šiame pasiūlyme

¹⁵ COM(2023) 757 *final*

¹⁶ COM(2025) 547 *final*: Pasiūlymas dėl reglamento, kuriuo nustatoma 2028–2034 m. Europos infrastruktūros tinklų priemonė.

¹⁷ 2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2022/2557 dėl ypatingos svarbos subjektų atsparumo, kuria panaikinama Tarybos direktyva 2008/114/EB.

¹⁸ 2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2022/2555 dėl priemonių aukštam bendram kibernetinio saugumo lygiui visoje Sąjungoje užtikrinti, kuria iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 910/2014 ir Direktyva (ES) 2018/1972 ir panaikinama Direktyva (ES) 2016/1148, (TIS 2 direktyva).

¹⁹ 2024 m. kovo 11 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2024/1366, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/943 papildomas nustatant tinklo kodeksą dėl tarpvalstybinių elektros energijos srautų kibernetinio saugumo aspektų sektorių taisyklių,

pasiūlytomis priemonėmis remiami jo tikslai ir įgyvendinimas, taip pat tiesioginių užsienio investicijų į Sąjungą tikrinimo sistema, kartu konkrečiai daug dėmesio skiriant infrastruktūrai, patenkančiai į TEN-E taikymo sritį. 2026 m. ES energetinio saugumo sistemos peržiūroje energetinio saugumo klausimas bus sprendžiamas horizontaliai, papildant šiame pasiūlyme nustatytą konkrečiam tinklui taikomą požiūrį.

Spartesnio pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo akte bus numatytos priemonės, kuriomis siekiama paspartinti leidimų išdavimą projektams, kuriais siekiama mažinti energijai imlių pramonės šakų priklausomybę nuo iškastinio kuro. Norint elektrifikuoti pramonę, labai svarbu turėti pakankamus tinklo pajėgumus ir laiku prisijungti prie tinklo, todėl abi iniciatyvos plėtojamos glaudžiai bendradarbiaujant²⁰. Pasiūlymas taip pat aktualus Viduržemio jūros regiono šalių bendradarbiavimo energetikos ir švarių technologijų srityse iniciatyvai (T-MED) ir Viduržemio jūros paktui.

Atsižvelgiant į planuojamą anglies dioksido surinkimo, naudojimo ir saugojimo (CCUS) dokumentų rinkinį, šiame pasiūlyme nebus nagrinėjamas tarpvalstybinio anglies dioksido infrastruktūros planavimo klausimas. Atsižvelgiant į tai, kad tinklo planavimas nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis yra glaudžiai susijęs su šildymo ir vėsinimo sektoriumi, neseniai persvarstytoje Dujų direktyvoje²¹ reikalaujama geresnio sektorių koordinavimo. Tinklų dokumentų rinkinyje siekiama remtis šiais reikalavimais. Be to, svarbus vaidmuo būsimoje tinklo planavimo veikloje teks būsimam elektrifikavimo veiksmų planui ir Strateginės skaitmenizacijos ir DI energetikos sektoriuje veiksmų gairėms, taip pat Šildymo ir vėsinimo strategijai. Dokumentų rinkiniu taip pat grindžiamas būsimas Debesijos ir DI plėtros aktas, kuriuo siekiama pritraukti investicijų į duomenų centrus.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

• Teisinis pagrindas

Pasiūlymas grindžiamas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 172 straipsniu, kur nustatytas teisinis pagrindas priimti gairėms, kurios apima transeuropinių tinklų srityje numatytų priemonių tikslus, prioritetus ir bendras kryptis, kaip nustatyta 171 straipsnyje. Gairėse turi būti nurodyti BIP, kurie yra būtini, kad TEN-E atitiktų savo paskirtį, ir nustatytos sąlygos, kuriomis ES gali finansiškai remti BIP.

• Subsidiarumas (neišimtinės kompetencijos atveju)

Siūlomi pakeitimai atitinka **subsidiarumo** principą, nes Sąjungos lygmens veiksmais bus prisidedama prie tolesnės Sąjungos energijos rinkos integracijos modernizuojant ir plėtojant Europos tarpvalstybinį energetikos tinklą veiksmingiau nei nacionalinio lygmens veiksmais.

ES veiksmų poreikis

Energijos perdavimo infrastruktūra (įskaitant sujungtą jūros jėgainių tinklą ir pažangiųjų tinklų infrastruktūrą) dėl jos tarpvalstybinio poveikio turi Europos pridėtinę vertę ir yra būtina siekiant sukurti neutralaus poveikio klimatui energetikos sistemą. TEN-E reglamentas padėjo pasiekti rezultatų, susijusių su Sąjungos energijos rinkos integracija, konkurencija ir tiekimo

²⁰ Pavyzdžiui, nacionaliniuose tinklo plėtros planuose turėtų būti tinkamai atsižvelgta į pramonės poreikius, susijusius su energijos vartojimu, ir, atvirksčiai, pramonės politikoje reikia pripažinti infrastruktūros planavimą, atsižvelgiant į vandenilio ir CO₂ tinklų ir vamzdynų infrastruktūros poreikį.

²¹ 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1788 dėl dujų iš atsinaujinančiųjų išteklių, gamtinių dujų ir vandenilio vidaus rinkų bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2023/1791 ir panaikinama Direktyva 2009/73/EB (nauja redakcija).

saugumu. Siekiant plėtoti tarpvalstybinę energetikos infrastruktūrą, būtina sukurti valstybių narių regioninio bendradarbiavimo sistemą. Energijos vidaus rinkai reikia tarpvalstybinės infrastruktūros, kurią plėtojant reikia, kad dvi ar daugiau valstybių narių, kurių kiekviena turi savo reguliavimo sistemą, bendradarbiautų.

Nacionalinio reguliavimo ir planavimo nepakanka, nes atskiros nacionalinės administracijos neturi įgaliojimų spręsti tarpvalstybinės infrastruktūros planavimo klausimus. Vidaus tinklo elementai daro didelę įtaką tarpvalstybinės infrastruktūros plėtojimo galimybėms, o tai savo ruožtu daro poveikį tarpvalstybinei prekybai. Glaudesnis nacionalinio ir europinio lygmens planavimo koordinavimas būtinas ne tik dėl ES jungliojo tinklo pobūdžio, bet ir tam, kad būtų sukurta efektyvesnė energetikos sistema.

ES pridėtinė vertė

TEN-E reglamentas suteikė papildomos naudos, palyginti su tuo, ką būtų buvę galima pasiekti vien nacionaliniu ar regioniniu lygmeniu. 2013–2025 m. dėl suteikto BIP statuso užbaigta daugiau kaip 100 projektų. Dėl spartesnės pramonės elektrifikacijos, priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo ir skaitmenizacijos bei atsinaujinančiųjų išteklių energijos projektų įgyvendinimo reikia precedento neturinčiu tempu stiprinti energetikos infrastruktūrą, o to negalima pasiekti vien nacionalinėmis priemonėmis. Veiksmingesnis tarpvalstybinis planavimas prisidės prie geresnio švarios energijos šaltinių integravimo ir patenkins elektros energijos rinkos poreikius, o tai padės ES pasiekti savo energetikos ir klimato srities tikslus. Labiau integruota rinka skatina kurti ir diegti novatoriškas energijos perdavimo ir skirstymo technologijas ir prisideda prie sistemos lankstumo bei tiekimo saugumo. Tai gali padėti sukurti veiksmingesnį tinklą ir pagerinti tarpvalstybinę prekybą, kad energetikos sistema būtų ekonomiškai efektyvesnė ir saugesnė.

• **Proporcingumas**

Iniciatyva atitinka proporcingumo principą. Ji patenka į transeuropinių energetikos tinklų srities veiksmų aprėptį, kaip apibrėžta SESV 170 straipsnyje. Politikos priemonės yra proporcingos atsižvelgiant į poveikio vertinime nustatytų problemų mastą bei pobūdį ir siekiant nustatytų iniciatyvos tikslų. Siūloma TEN-E reglamento peržiūra neviršijama to, kas būtina bendrajam tikslui pasiekti, t. y. užtikrinti savalaikę ir veiksmingą atsparios energetikos infrastruktūros, atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir lankstumo, įskaitant kaupimo įrenginius ir įkrovimo stoteles, plėtrą ir sąveikumą visoje ES.

Siūlomomis priemonėmis padedama veiksmingiau tenkinti Sąjungos energetikos infrastruktūros poreikius, užtikrinti spartesnį projektų diegimą ir didinti ES energetikos tinklo infrastruktūros atsparumą perdavimo sistemos operatoriams ir projektų rengėjams, valstybėms narėms, nacionalinėms reguliavimo institucijoms ir Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrai (ACER) nepatiriant didelių išlaidų.

Remdamasi įgyvendinimo ataskaitos rezultatais, Komisija įvertino kelias politikos galimybes, apimančias keturias dabartinės TEN-E sistemos poveikio sritis, t. y. infrastruktūros planavimą ir projektų įgyvendinimą, sąnaudų ir naudos pasidalijimą, leidimų išdavimą ir saugumą. Palyginus galimybes (žr. poveikio vertinimo ataskaitos 6 ir 7 skirsnius) matyti, kad 2 politikos galimybė yra tinkamiausia konkrečiam iniciatyvos tikslui pasiekti neužkraunant neproporcingos papildomos naštos atitinkamiems subjektams. Pasiūlymas grindžiamas 2 politikos galimybe, kuri atrodo proporcinga problemos pobūdžiui, nes daugiausia dėmesio skiriama dabartinių procesų supaprastinimui ir pasiūloma naujų esminių priemonių, kurios laikomos veiksmingomis siekiant šios iniciatyvos tikslų.

- **Priemonės pasirinkimas**

Remiantis bendra teigiama dabartinio TEN-E reglamento įgyvendinimo patirtimi ir teigiamu ankstesnio reglamento vertinimu, pasirinkta priemonė yra reglamentas, t. y. veiksminga priemonė, kuri taikoma tiesiogiai ir yra privaloma visa, taip padedant užtikrinti vienodą įgyvendinimą ir teisinį tikrumą.

3. **EX POST VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI**

- **Galiojančių teisės aktų *ex post* vertinimas / tinkamumo patikrinimas**

Atsižvelgiant į siūlomos peržiūros taikymo sritį ir neseniai 2022 m. iš dalies pakeistą TEN-E reglamentą, *ex post* vertinimo nebuvo galima atlikti. Vietoj to buvo parengta ir į poveikio vertinimo ataskaitą įtraukta įgyvendinimo ataskaita. Įgyvendinimo ataskaitoje daugiausia dėmesio skiriama konkrečių nuostatų, nustatytų ir peržiūrėtų atliekant 2022 m. TEN-E reglamento peržiūrą, veiksmingumui. Ji pakeičia išsamų vertinimą, kuris būtų reikalingas tik atliekant TEN-E reglamento peržiūrą, numatytą 2027 m.²² Anksčiau vertinimas buvo atliktas 2019 m. sausio mėn. – 2020 m. rugsėjo mėn. laikotarpiu atsižvelgiant į 2022 m. TEN-E reglamento peržiūrą²³.

Įgyvendinimo ataskaitoje pateikta įrodymų, kad reikia atlikti papildomus patobulinimus, visų pirma susijusius su scenarijų rengimu, infrastruktūros poreikių nustatymu ir atitinkamu dešimties metų tinklo plėtros planu, BIP / AIP atranka ir vertinimu, taip pat tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymu ir leidimų išdavimo sistemomis. Ataskaitoje nustatyta, kad scenarijų rengimo ir infrastruktūros spragų nustatymo procesuose yra trūkumų, įskaitant vėlavimus, dėl kurių jie tampa ne tokie veiksmingi siekiant TEN-E reglamento tikslų. Komisija ir ACER turi mažai priemonių, kad suvaldytų procesą jį orientuodamos taip, kad būtų nustatyti pagrindiniai Sąjungos projektai. Be to, nors 2022 m. TEN-E reglamento peržiūros pakeitimais, susijusiais su leidimų išdavimu, iš esmės buvo pasiektas numatytas tikslas padidinti procedūrų aiškumą ir lankstumą, būtų galima atlikti tolesnių patobulinimų siekiant remti procedūrų paspartinimą ir taip prisidėti prie bendro proceso veiksmingumo. Kalbant apie tarpvalstybinį sąnaudų paskirstymą, TEN-E reglamento nuostatos padėjo lengviau paskirstyti BIP / AIP investicines sąnaudas, visų pirma siekiant remti EITP paraiškas. Tačiau atvejų, kai priimant su tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymu susijusius sprendimus dalyvavo projektų nevykdančios valstybės, pasitaikė tik labai nedaug, o elektros energijos sektoriuje tokių atvejų nebuvo. Todėl nuostatų veiksmingumas pritraukiant papildomų investicijų iš projektų nevykdančių valstybių, kurios kitu atveju galėtų gauti didelės naudos iš projektų, buvo ribotas.

Šiuo pasiūlymu, atliekant tikslinius TEN-E reglamento pakeitimus, siekiama spręsti prie poveikio vertinimo ataskaitos pridėtoje įgyvendinimo ataskaitoje nurodytas problemas.

- **Konsultacijos su suinteresuotaisiais subjektais**

Laikydamosi geresnio reglamentavimo gairių, 2025 m. gegužės 13 d. – rugpjūčio 5 d. interneto svetainėje „Išsakykite savo nuomonę“ Komisija surengė išsamias viešas

²² Žr. TEN-E reglamento 22 straipsnį.

²³ Europos Komisijos Directorate-General for Energy, ECORYS, Ramboll, REKK, Shepherd and Wedderburn, Akkermans, F., Le Den, X., Heidecke, L., Jansen, L., Juárez, V., Kácsor, E., Mezösi, A., Nigohosyan, D., Nguyen, N., Rodger, S., Selei, A., Takácsné Tóth, B., Møller Thomsen, S., Til, H. v. Yagafarova, A., *Support to the evaluation of Regulation (EU) No 347/2013 on guidelines for trans-European energy infrastructure – Final report*, Publications Office, 2021, <https://data.europa.eu/doi/10.2833/154438>.

konsultacijas internetu. Per konsultacijas aptartos šios temos: i) bendras TEN-E reglamento veikimas, ii) ES infrastruktūros planavimas, iii) elektros tinklo planavimas nacionaliniu lygmeniu, iv) elektros tinklo prieglobos pajėgumas, v) leidimų išdavimas, vi) investicijos į tinklo infrastruktūrą, vii) tiekimo grandinės, viii) skaitmenizacija ir atsparumas ir ix) supaprastinimas.

Per konsultacijas iš viso gauti 197 atsakymai. Be to, į konsultacijoms skirtą funkcinę e. pašto dėžutę gauti du e. laišakai. Per viešas konsultacijas gauti 197 atsakymai į kiekvieną klausimą su pateiktais atsakymų variantais, o tai reiškia, kad kiekvienas respondentas atsakė į kiekvieną klausimą. Kai kurie klausimai respondentams buvo užduoti pateikiant penkių balų skalę, siekiant išsiaiškinti, koku mastu jie sutinka ar nesutinka su pateiktais teiginiais. Skalė buvo tokia: i) visiškai nesutinku, ii) iš dalies nesutinku, iii) neutralus, iv) iš dalies sutinku, v) visiškai sutinku. Taip pat buvo pateiktas variantas „nežinau“.

Suinteresuotųjų subjektų nuomonės išsiskyrė dėl to, ar dešimties metų tinklo plėtros planu ir nacionaliniais perdavimo plėtros planais užtikrinamas integruotas ir nuoseklus planavimas ES ir nacionaliniu lygmenimis. Nuomonės dėl to, koku mastu dešimties metų tinklo plėtros plane nustatyti visi tarpvalstybinės infrastruktūros poreikiai, taip pat skyrėsi. Vis dėlto dauguma (54 proc.) nurodė, kad dabartinė dešimties metų tinklo plėtros planų valdymo sistema, įskaitant suinteresuotųjų subjektų vaidmenį, turėtų būti peržiūrėta siekiant padidinti jos veiksmingumą. Be to, pagal pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto maždaug pusė (44 proc.) respondentų manė, kad dešimties metų tinklo plėtros plano nepakanka nustatytoms infrastruktūros spragoms pašalinti, o dauguma (60 proc.) sutiko, kad nacionaliniais projektais turėtų būti aiškiau remiami ES masto prioritetai. Be to, dauguma respondentų (61 proc.) taip pat sutiko, kad reikia labiau suderinti nacionalinius perdavimo plėtros planus. Dauguma respondentų (59 proc.) taip pat teigiamai įvertino BIP / AIP paraiškų teikimo proceso supaprastinimą iš dalies pakeičiant reikalavimus projektams, turintiems BIP / AIP statusą, kad juos būtų galima pakartotinai teikti kiekvieno proceso metu (jei tenkinamos tam tikros sąlygos) pagal šį pasiūlymą.

Paklausti, ar dešimties metų tinklo plėtros plane turėtų būti laikomasi labiau principu „iš viršaus į apačią“ grindžiamo požiūrio į infrastruktūros planavimą, kuriuo siekiama tinklo plėtrą suderinti su ES ir valstybių narių klimato ir energetikos tikslais, 41 proc. respondentų (daugelis iš jų sistemos operatorių) su tuo nesutiko, o 36 proc. sutiko. Panašiai 41 proc. respondentų (daugelis iš jų sistemos operatorių) nesutiko, kad dešimties metų tinklo plėtros plane būtų laikomasi labiau principu „iš viršaus į apačią“ grindžiamo europinio požiūrio siekiant geriau susieti nustatytus poreikius ir prioritetinius bendriems Europos interesams svarbius projektus, o 36 proc. sutiko. Nors šiuo pasiūlymu dėl teisėkūros procedūra priimamo akto sustiprinamas ES lygmens vadovavimas infrastruktūros planavimo procesui, nes Komisija perima pagrindinio scenarijaus rengimą ir yra įgaliota skelbti kvietimus teikti pasiūlymus infrastruktūros spragoms šalinti, pasiūlyme išlaikomas aktyvus valstybių narių dalyvavimas ir proceso etapų patvirtinimas, siekiant pusiausvyros, taip pat suderinimo su viešų konsultacijų rezultatais. Kalbant apie procesų dažnumą, dauguma suinteresuotųjų subjektų (85 proc.) manė, kad dabartinis dvejų metų ciklas yra tinkamas. Pasiūlymu dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dabartinis dešimties metų tinklo plėtros plano ciklas, trunkantis dvejus metus, pratęsiamas iki ketverių metų, tačiau išlaikomas lankstumas prireikus jį atnaujinti.

Dauguma respondentų palankiai įvertino tai, kad, nustatant infrastruktūros poreikius, buvo įtraukti vidaus sustiprinimai (72 proc.) ir belaidžiai sprendimai (54 proc.), o tai tinkamai dera su pasiūlymu dėl teisėkūros procedūra priimamo akto. Dauguma (62 proc.) suinteresuotųjų subjektų taip pat sutiko, kad reikia imtis daugiau ES lygmens veiksmų siekiant padidinti skaitmeninių, novatoriškų ir tinklų gerinančių technologijų matomumą ir kiekybinę naudą.

Didesnė dauguma (76 proc.) teigė, kad reikia papildomų priemonių esamo tinklo efektyvumui didinti.

Kalbant apie **sąnaudų pasidalijimą**, 38 proc.²⁴ respondentų teigė, kad dabartinė sistema neatitinka savo paskirties, o 36 proc.²⁵ pritarė tam, kad tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo sistema būtų toliau plėtojama siekiant sudaryti palankesnes sąlygas pasidalyti investicines sąnaudas tarp valstybių, kurios nėra projektus vykdančios valstybės narės, proporcingai numatomai naudai, o tai rodo pritarimą teisės aktų peržiūrai. Be to, 37 proc.²⁶ respondentų manė, kad prašymas skirti investicijų pagal tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo schemą taip pat galėtų apimti kelis projektus (grupavimas), kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos pasidalyti sąnaudas tarp daugiau valstybių narių naudos gavėjų pagal šį pasiūlymą.

Dauguma respondentų nurodė, kad **leidimų išdavimas** yra viena iš pagrindinių kliūčių, trukdančių plėtoti tinklo infrastruktūrą reikiamu energetikos pertvarkos tempu, o tai rodo, kad šiuo atžvilgiu pritariama TEN-E sistemos stiprinimui. Be to, maždaug trečdalis respondentų nurodė, kad TEN-E reglamento nuostatos dėl leidimų išdavimo nėra aiškios arba jas nėra lengva įgyvendinti: 16 proc. tebesilaikė neutralios nuomonės, o 34 proc. – neužtikrinti. Didžioji dauguma suinteresuotųjų subjektų pritaria poveikio aplinkai vertinimų supaprastinimui ir racionalizavimui, leidimų išdavimo procedūrų skaitmenizacijai, tinklų leidimų išdavimo teisinių terminų sutrumpinimui pagal pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto.

Kalbant apie **su saugumu susijusias priemones**, daugiau kaip trečdalis suinteresuotųjų subjektų sutiko, kad ES teisinėje sistemoje nepakankamai atsižvelgiama į kylančią saugumo riziką (38 proc.)²⁷ ir kad bendro intereso projektams ir abipusio intereso projektams reikia papildomų saugumo kriterijų, kad būtų sustiprinta apsauga nuo fizinės ir kibernetinės rizikos (36 proc.)²⁸, kaip numatyta pasiūlyme dėl teisėkūros procedūra priimamo akto. Be to, tik 14 proc. nurodė, kad sistemoje sprendžiamas nepatikimų subjektų draudimo dalyvauti ypatingos svarbos infrastruktūros projektuose klausimas, o 19 proc. išsakė neutralią nuomonę ir beveik dauguma, 45 proc. (įmonių – 41 proc., verslo asociacijų – 48 proc., NVO – 86 proc., valdžios institucijų – 40 proc.) buvo neužtikrinti.

Rengiant pasiūlymą atsižvelgta į per konsultacijas gautus suinteresuotųjų subjektų atsiliepimus. Todėl šiame pasiūlyme dėl teisėkūros procedūra priimamo akto numatytos priemonės tinkamai dera su suinteresuotųjų subjektų nuomonėmis.

Išsami viešų konsultacijų rezultatų analizė pateikta prie šios iniciatyvos pridedamos poveikio vertinimo ataskaitos 2 priede.

- **Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

Pasiūlymas ir jį pagrindžiantis poveikio vertinimas yra pagrįsti TEN-E reglamento įgyvendinimo ataskaitos duomenimis, suinteresuotųjų subjektų atsiliepimais per išsamias

²⁴ 20 proc. respondentų laikėsi neutralios nuomonės, o 35 proc. nepareiškė nuomonės (žr. poveikio vertinimo 2 priedą).

²⁵ 18 proc. respondentų laikėsi neutralios nuomonės, o 31 proc. – neužtikrinti (žr. poveikio vertinimo 2 priedą).

²⁶ 25 proc. respondentų laikėsi neutralios nuomonės, o 32 proc. – neužtikrinti (žr. poveikio vertinimo 2 priedą).

²⁷ 18 proc. respondentų laikėsi neutralios nuomonės, o 32 proc. – neužtikrinti (žr. poveikio vertinimo 2 priedą).

²⁸ 14 proc. respondentų laikėsi neutralios nuomonės, o 27 proc. – neužtikrinti (žr. poveikio vertinimo 2 priedą).

konsultacijas šiuo klausimu, taip pat literatūros apžvalga, bendro intereso projektų portfelio analize ir modeliavimu.

Analizėje taip pat atsižvelgta į 2023 m., 2024 m. ir 2025 m. Kopenhagos forume priimtas oficialias išvadas. Kopenhagos forume kasmet susitinka ES institucijų, perdavimo sistemos operatorių, projektų rengėjų, reguliavimo institucijų, energetikos bendrovių, NVO, pilietinės visuomenės ir finansavimo bendruomenės atstovai, kad aptartų Europos energetikos infrastruktūros plėtros uždavinius.

Taip pat buvo atsižvelgta į ACER metines konsoliduotas stebėsenos ataskaitas dėl elektros energijos ir dujų BIP, didinamųjų pajėgumų projektų ir virtualiųjų sujungimo taškų pažangos, elektros energijos ir dujų rinkos stebėsenos ir pajėgumų paskirstymo bei perkrovos valdymo, taip pat į kitą naujausią informaciją apie sprendimus dėl tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo ir konkreitiems projektams skirtas rizika grindžiamas paskatas.

Pasiūlymas ir jo poveikio vertinimas grindžiami TEN-E reglamento įgyvendinimo ataskaitos duomenimis, suinteresuotųjų subjektų pateikta informacija ir išsamiais konsultacijomis šiuo klausimu, taip pat literatūros apžvalga, bendro intereso projektų portfelio analize ir modeliavimu. Daugiau informacijos buvo surinkta atlikus kelis pagrindžiamuosius tyrimus, kuriais siekta padėti parengti politikos galimybes ir įvertinti investicijų į infrastruktūrą poreikius, infrastruktūros planavimą ir su vėlavimu susijusias išlaidas.

- **Poveikio vertinimas**

Vadovaudamasi geresnio reglamentavimo gairėmis, Komisija atliko kelių politikos galimybių poveikio vertinimą. Atliekant šį darbą Komisijoje buvo sistemingai konsultuojamasi per Tarpžinybinę iniciatyvinę grupę. Poveikio vertinimas buvo pateiktas Reglamentavimo patikros valdybai ir aptartas su ja. 2025 m. rugsėjo 26 d. Reglamentavimo patikros valdyba pateikė teigiamą nuomonę su išlygomis, kurios buvo išspręstos visų pirma: i) išsamiau paaiškinant problemų veiksnius ir pagrindines priežastis bei jų sąsajas su pasiūlytomis priemonėmis, ii) išsamiau apibūdinant subsidiarumo aspektų vertinimą, iii) peržiūrint bendruosius ir konkrečius tikslus, nurodant, kokie rezultatai bus pasiekti, užtikrinant, kad veiklos tikslai būtų labiau orientuoti į konkretumą, išmatuojamumą, pasiekiamumą, aktualumą, įvykdymą per nustatytą laiką (SMART), ir išplėtojant stebėsenos tvarką, iv) aiškiau išdėstant ir pagrindžiant, kaip skirtingos galimybės lyginamos sąnaudų ir naudos požiūriu, v) išsamiau aprašant leidimų išdavimo priemonių turinį ir jų poveikį, vi) išryškinant galimą suderinamumą su kitais ES tikslais (žr. poveikio vertinimo ataskaitos 1 priedą).

Poveikio vertinime nustatytos trys pagrindinės problemos ir atitinkami jų veiksniai. Atliekant su poveikio vertinimu susijusį darbą apsvarstytos įvairios priemonės keturiose intervencijos srityse – i) infrastruktūros planavimo ir projektų įgyvendinimo, ii) sąnaudų ir naudos pasidalijimo, iii) leidimų išdavimo ir iv) saugumo, – siekiant spręsti nustatytas problemas ir pasiekti bendruosius ir konkrečius iniciatyvos tikslus. Kiekvienos intervencijos srities priemonės buvo suskirstytos į tris politikos galimybes, vadovaujantis skirtingo lygio ES lygmens intervencijos ir koordinavimo logika ir atsižvelgiant į priemonių vidinį suderinamumą bei nuoseklumą (žr. poveikio vertinimo ataskaitos 5.2.2 skirsnį).

I politikos galimybė apima tvirtesnę principą „iš apačios į viršų“, kuriuo remiantis atliekami tik riboti dabartinės ES teisės aktų ir politikos sistemos pakeitimai, palyginti su įprastinės veiklos scenarijumi, ir kuris apima būtiniausią papildomą ES lygmens intervenciją. Infrastruktūros planavimo ir projektų įgyvendinimo elementu sustiprinama esama sistema geriau apibrėžiant tam tikrus reikalavimus ir supaprastinant procesus (įskaitant BIP / AIP atranką ir Komisijos bei ACER patvirtinimus), kad būtų užtikrintas paprastesnis ir patikimesnis planavimo procesas. Juo taip pat suderinama BIP / AIP kategorijų taikymo sritis,

be kita ko, sugriežtinant reikalavimus, susijusius su elektrolizeriais, ir panaikinant pažangiųjų dujų tinklų kategoriją. *Sąnaudų ir naudos pasidalijimo* elementu didinamas skaidrumas ir sustiprinami ES principai, taip pat sudaromos geresnės sąlygos perkrovos pajamas naudoti tarpvalstybinei elektros energijos infrastruktūrai finansuoti, kaip paskatą pasidalyti sąnaudas. *Leidimų išdavimo* intervencijos sritis padeda įgyvendinti galiojančius teisės aktus, be kita ko, paskelbiant gaires dėl tam tikrų poveikio aplinkai vertinimo sistemos aspektų įgyvendinimo. Kalbant apie *saugumą*, pažymėtina, kad į BIP ir AIP stebėseną įtraukiami fizinio ir kibernetinio atsparumo aspektai.

2 politikos galimybė apima **perėjimą nuo principo „iš apačios į viršų“ prie požiūrio „iš viršaus į apačią“**, taikant tvirtesnę vadovavimą ES lygmeniu ir geresnę koordinavimą su dabartiniais subjektais valstybių narių lygmeniu. Ja nustatomi svarbesni dabartinės ES teisės aktų ir politikos sistemos pakeitimai, palyginti su 1 politikos galimybe, numatant papildomą ES lygmens koordinavimą ir tam tikrų pareigų perskirstymą atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams. *Infrastruktūros planavimo ir projektų įgyvendinimo* elementu visų pirma sustiprinamas Komisijos vaidmuo, jai pavedant parengti pagrindinį scenarijų infrastruktūros poreikiams nustatyti, taip pat nustatomas spragų užpildymo mechanizmas, siekiant užtikrinti, kad projektų pasiūlymuose būtų atsižvelgta į visus infrastruktūros poreikius. Juo taip pat išplečiama elektros energijos BIP kategorijos taikymo sritis, kad į ją būtų pastebimiau įtraukti belaidžiai sprendimai ir geriau pripažįstamas vidaus linijų vaidmuo. *Sąnaudų ir naudos pasidalijimo* elementu nustatoma sistema, kurioje galima savanoriškai sujungti tarpvalstybinius projektus, kad būtų sudarytos sąlygos atitinkamų valstybių narių ir trečiųjų valstybių diskusijoms ir jos būtų skatinamos. Kalbant apie *leidimų išdavimą*, tai apima tikslinius teisės aktų pakeitimus, kuriais siekiama paspartinti leidimų tarpvalstybinei infrastruktūrai, kuriai taikomas TEN-E reglamentas, išdavimo procesus. *Saugumo* elementu nustatomi papildomi skaidrumo reikalavimai, susiję su potencialių BIP / AIP galutiniais tikraisiais savininkais ir apimantys su saugumu ir atsparumu susijusią įrangą, skirtą esamai tarpvalstybinei elektros energijos infrastruktūrai, patenkančiai į TEN-E taikymo sritį, atnaujinti.

3 politikos galimybė apima visapusišku **principu „iš viršaus į apačią“** grindžiamą požiūrį į tarpvalstybinę infrastruktūrą. Tai apima esminius struktūrinius ir institucinius esamos padėties pakeitimus ir didesnę centralizavimą ir racionalizavimą lygi ES lygmeniu, be kita ko, pavedant *infrastruktūros planavimą* ir leidimų vykdyti tarpvalstybinius infrastruktūros projektus išdavimo koordinavimą ES įstaigoms. *Sąnaudų ir naudos pasidalijimo* elementas grindžiamas 2 politikos galimybės priemonėmis, tačiau juo taip pat nustatomas privalomas regioninis planavimas ir sąnaudų pasidalijimas vykdant tarpvalstybinius jūrų infrastruktūros projektus. Kalbant apie *saugumą*, pažymėtina, kad 2 ir 3 politikos galimybės yra identiškos.

Politikos galimybės buvo lyginamos atsižvelgiant į jų **veiksmingumą, efektyvumą, nuoseklumą ir proporcingumą**. 2 ir 3 politikos galimybės laikomos veiksmingesnėmis, efektyvesnėmis ir labiau suderintomis su bendra ES politikos sistema nei 1 politikos galimybė. 1 politikos galimybės rezultatai subsidarumo ir proporcingumo požiūriu yra tik šiek tiek geresni. Todėl 1 politikos galimybė nelaikoma galima tinkamiausia politikos galimybe. Nors pagal 2 ir 3 politikos galimybes pasiekiami geresnių rezultatų nei pagal 1 politikos galimybę, kiek tai susiję su jų veiksmingumu siekiant konkrečių tikslų, šiuo etapu 2 politikos galimybė apskritai atrodo veiksmingesnė siekiant užtikrinti, kad projektai, įtraukti į tinklo planus ir atrinkti kaip BIP / AIP projektai, atitiktų tinkamai nustatytus infrastruktūros poreikius, taip pat siekiant sutrumpinti ir supaprastinti leidimų išdavimo procedūras. Kalbant apie veiksmingumą, 3 politikos galimybė laikoma mažiau veiksminga dėl reikalingų papildomų išteklių ir didelių pradinių išlaidų, susijusių su dviejų naujų subjektų, atsakingų už infrastruktūros planavimą ir koordinuotas leidimų išdavimo procedūras, steigimu ES

lygmeniu (arba esamų subjektų stiprinimu). Kalbant apie subsidiarumą ir proporcingumą, pagal 3 politikos galimybę siūlomos priemonės (t. y. ES subjektai, atsakingi už infrastruktūros planavimą ir leidimų išdavimą, taip pat privalomą jūrinių tinklų planavimą), kuriose numatyta didelio masto ES lygmens intervencija, šiuo etapu atrodo neproporcingos, nes jos neduoda didesnio veiksmingumo ir tikimasi, kad dėl jų bus patirta gerokai daugiau papildomų išlaidų.

Palyginus politikos galimybes, **buvo nustatyta, kad tinkamiausia yra 2 politikos galimybė** – ji yra tinkamiausia siekiant proporcingai įgyvendinti bendruosius ir konkrečius iniciatyvos tikslus. Tikimasi, kad 2 politikos galimybė **turės teigiamą ekonominį, socialinį poveikį ir poveikį aplinkai**. Pagrindinės tikslinės grupės, kurioms ši iniciatyva tikimasi darys poveikį, yra Europos piliečiai ir vartotojai, projektų rengėjai (įskaitant PSO), Europos PSO asociacijos (ENTSO-E, ENTSO-G ir ENNOH), nacionalinės kompetentingos institucijos ir jų vietos ir regionų atstovai, nacionalinės reguliavimo institucijos, Europos Sąjungos reguliavimo institucijos, skirstymo sistemos operatoriai ir SSO padalinių organizacijos, taip pat energijos gamintojai ir (arba) pramonė.

Kalbant apie ekonominį poveikį, tikimasi gerokai sumažinti energetikos sistemos sąnaudas pagal optimalaus tinklo scenarijų, užtikrinant, kad nustatyti projektai geriau atitiktų ir visiškai patenkintų nustatytus poreikius. 2040 m. dėl 6 mlrd. EUR metinių investicijų į optimalų tinklą sistemos sąnaudos mažėtų 14 mlrd. EUR per metus, t. y. būtų sutaupyta 8 mlrd. EUR grynujų lėšų per metus. Taip pat tikimasi, kad tai turės didelį poveikį didmeninėms elektros energijos kainoms, nes pagerės junglumas, todėl vyks kainų konvergencija ir apskritai kainos visoje ES bus stabilesnės ir mažesnės. Patobulinus sąnaudų pasidalijimo sistemą turėtų būti sudarytos palankesnės sąlygos įgyvendinti tarpvalstybinius projektus ir tai daryti greičiau, taip gerokai padidinant socialinę ir ekonominę gerovę. Be to, tikimasi, kad trumpesnis leidimų išdavimo laikas, taigi ir projektų įgyvendinimas, duos ekonominės naudos, nes projektų rengėjai išvengs su vėlavimais susijusių išlaidų. Galiausiai, pagerinus energetikos infrastruktūros saugumą, tinkamiausia galimybė galėtų būti naudinga, nes padėtų išvengti ekonominės gerovės praradimo ir remonto išlaidų.

Tikimasi, kad energetikos sistemos sąnaudų mažinimas turės teigiamą poveikį *konkurencingumui*, nes bus išvengta sąnaudų ir sušvelnintas tinklo tarifų didinimo poveikis vartotojams, įskaitant pramonę. Tinkamiausia galimybė taip pat daro teigiamą poveikį *skaitmenizacijai*, nes daugiau dėmesio skiriama belaidžių sprendimų naudojimui planuojant tinklus ir skaitmenizuojant leidimų išdavimo procedūras. Apskritai tikimasi, kad tinkamiausia galimybė padės sumažinti įmonių (įskaitant energijos gamintojus, projektų rengėjus, PSO ir ENTSO) *administracines ir prisitaikymo išlaidas* racionalizuojant infrastruktūros planavimą, BIP / AIP paraiškų teikimo ir vertinimo procesus, taip pat leidimų išdavimo procedūras. Nors metinių įmonių išlaidų sumažėjimo negalima visapusiškai įvertinti, nes nėra atitinkamų duomenų, galima daryti išvadą, kad pasirinkus tinkamiausią galimybę išlaidos mažėtų kartotinais. Dėl 2 politikos galimybės valstybės narės ir nacionalinės valdžios institucijos trumpuoju laikotarpiu patirtų papildomų administracinių išlaidų, susijusių su persvarstytos teisės aktų sistemos įgyvendinimu.

Tikimasi, kad iniciatyva turės teigiamą *socialinį poveikį*, nors kiekybinį poveikį ir pasiskirstymo poveikį įvertinti sunku. Optimizuotas tinklo planavimas, pagrįstas tiksliais būsimos paklausos ir pasiūlos raidos įverčiais, turėtų padėti ateityje išvengti neišnaudojamo turto, kuo labiau sumažinant tinklo sąnaudas vartotojams, ir sudaryti sąlygas tolesnei elektrifikacijai, kuri leistų paskirstyti tinklo investicines sąnaudas didesniai kWh skaičiui.

Kalbant apie *naudą aplinkai*, tikimasi, kad pasirinkus tinkamiausią politikos galimybę bus sumažintas išmetamas CO₂ kiekis (apie 27 Mt per metus), nes ji bus suderinta su optimaliu tinklo scenarijumi ir sumažės atsinaujinančiųjų išteklių energijos ribojimas. Papildomi

108 GW tarpvalstybiniai pajėgumai, kurių reikia iki 2040 m. pagal 2024 m. dešimties metų tinklo plėtros planą, taip pat sudarytų sąlygas 65 TWh elektros energijos, pagamintos naudojant dujas, pakeisti AEI gamyba, nes būtų galima geriau integruoti gamybą, kurią vykdant neišmetamas CO₂, ir taip gerokai sumažinti Europoje išmetamą CO₂ kiekį, kuris, kaip apskaičiuota, 2040 m. sudarytų 27 mln. tonų neišmesto CO₂²⁹. Kalbant apie leidimų išdavimą, poveikis aplinkai labai priklauso nuo naudojamos technologijos, įrenginių vietos ir faunos ir floros aplinkos būklės. Tačiau su galimu poveikiu susiję klausimai išsprendžiami siūlomų priemonių rengimo metu nustatant apsaugos priemones.

- **Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas**

Tikimasi, kad persvarstytas TEN-E reglamentas turės teigiamą poveikį supaprastinimui ir didesniai veiksmingumui. Tikimasi, kad šia iniciatyva bus sumažinta ENTSO, PSO ir projektų rengėjams tenkanti administracinė našta, visų pirma susijusi su infrastruktūros planavimu, Komisijai perėmus pagrindinio scenarijaus rengimą ir supaprastinus procedūras, pavyzdžiui, sumažinus dažnumą iki ketverių metų ciklo ir iš dalies pakeitus brandžių BIP paraiškų teikimo ir vertinimo procesą. Supaprastinus, racionalizavus ir skaitmenizavus BIP ir AIP leidimų išdavimo procedūras taip pat sumažėtų įmonėms tenkanti administracinė našta. Negalima visapusiškai įvertinti, kiek per metus įmonės sutaupys išlaidų, nes nebuvo atitinkamų duomenų, tačiau galima daryti išvadą, kad dėl pasiūlymo išlaidos kartotinai mažės.

Nenustatyta jokie tiesioginio poveikio MVĮ ar labai mažoms įmonėms, kiek tai susiję su reikalavimų laikymusi ar administracinėmis išlaidomis. MVĮ galėtų būti naudingas teigiamas poveikis konkurencingumui dėl mažesnių energetikos sistemos sąnaudų, taip pat didesnis konkurencingumas tose technologijų srityse, kurios įtrauktos į pasiūlymą arba yra jame sustiprintos (pvz., aukštosios įtampos technologijos).

Iniciatyva dera su skaitmenine patikra ir yra parengta internetui ir tinkama tiek fizinei, tiek skaitmeninei aplinkai. Į pasiūlymą įtrauktos skaitmenizacijos skatinimo priemonės (žr. finansinę ir skaitmeninę teisės akto pasiūlymo pažymą).

- **Pagrindinės teisės**

Nemanoma, kad iniciatyva turės poveikį pagrindinėms teisėms.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Su pasiūlymu susijęs poveikis biudžetui apima Europos Komisijos Energetikos generalinio direktorato ir Jungtinio tyrimų centro, taip pat Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūros (ACER) išteklius. Komisija, nustatydamą infrastruktūros poreikius dešimties metų tinklo plėtros plane, prisiims didelę papildomą atsakomybę už pagrindinio scenarijaus rengimą. Šioms pareigoms vykdyti reikės papildomų išteklių (žr. finansinę teisės akto pasiūlymo pažymą ir skaitmeninę pažymą).

ACER bus pavestos papildomos pareigos, susijusios su dešimties metų tinklo plėtros plano ir tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo sistemos priežiūra. Šioms papildomoms pareigoms vykdyti taip pat reikės papildomų išteklių (žr. finansinę teisės akto pasiūlymo pažymą ir skaitmeninę pažymą).

²⁹ ENTSO-E 2024 m. dešimties metų tinklo plėtros plano infrastruktūros spragų ataskaita.

5. KITI ELEMENTAI

• **Įgyvendinimo planai ir stebėseną, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Remiantis esamais duomenų iš reguliariai projektų vykdytojų ir nacionalinių reguliavimo institucijų rengiamų ataskaitų stebėsenos procesais buvo parengti keli rodikliai, skirti įvertinti, kaip įgyvendinamas kiekvienas konkretus persvarstyto TEN-E reglamento tikslas. Faktinis teisės aktų poveikis bus stebimas ir vertinamas pagal rodiklių rinkinį, pritaikytą konkrečioms politikos tikslams, kurie turi būti pasiekti teisės aktais.

Visi duomenys bus stebimi remiantis reguliariomis projektų rengėjų ir nacionalinių reguliavimo institucijų ataskaitomis ir esamais ACER stebėsenos reikalavimais, įskaitant kas dvejus metus vykdomą visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros plano ir nacionalinių tinklo plėtros planų suderinamumo stebėseną, metinę BIP ir AIP ir leidimų išdavimo procesų pažangos stebėseną, metinę perkrovos valdymo ir pajėgumų paskirstymo stebėsenos ataskaitą, belaidžių ir tinklo stiprinimo technologijų taikymo stebėseną, grindžiamą Jungtinio paskirstymo biuro turimais duomenimis, ir metinę sujungimo tikslo įgyvendinimo stebėseną, atliekamą per Europos semestrą.

Ne vėliau kaip 2033 m. birželio 30 d. Komisija, remdamasi šio reglamento 24 straipsnyje numatytų ataskaitų ir vertinimo rezultatais, taip pat stebėsenos, ataskaitų ir vertinimo, atliktų pagal Reglamento (ES) 2021/1153 22 ir 23 straipsnius, rezultatais, atlieka šio reglamento peržiūrą.

• **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

Reglamento I skyriuje išdėstytos bendrosios nuostatos, visų pirma dalykas, tikslai ir taikymo sritis, taip pat vartojamų terminų apibrėžtys. Juo, palyginti su Reglamentu (ES) 2022/869, nustatomos naujos infrastruktūros kategorijos, papildytos II priedu, siekiant užtikrinti didesnę esamų tinklų saugą, saugumą ir veiksmingumą, visų pirma sudaryti sąlygas esamiems aukštosios įtampos tinklų elementams saugiai eksploatuoti sistemas investuojant į stebėsenos kontrolę ir skaitmenizacijos įrangą bei įrenginius ir padidinti kritinių tinklo elementų apsaugą ir atsparumą investuojant į įrangą, specialiai sukurtą tam tikslui ir fiziškai sujungtą su tais elementais. Projektų kategorijos ir apibrėžtys taip pat pakoreguotos, kad būtų suderintos su 2024 m. priimtu ES dekarbonizuotų dujų ir vandenilio teisės aktų rinkiniu, kuriuo nustatomos bendros perėjimo prie atsinaujinančiųjų išteklių ir mažo anglies dioksido pėdsako dujų taisyklės; šiame dokumentų rinkinyje pirmenybė teikiama gryno vandenilio gamybai ir naudojimui bei jo transportavimui specialioje vandenilio sistemoje. Taip pat įtraukiama belaidžių sprendimų elektros energijos srityje apibrėžtis; šiuos sprendimus reikia atidžiai apsvaistyti, nes jie gali būti pigesni nei tinklo plėtra, kad būtų užtikrintas sąnaudų atžvilgiu optimalus tinklo planavimas.

II skyriuje išdėstytos nuostatos, susijusios su Sąjungos bendro intereso projektų ir abipusio intereso projektų regioninėse grupėse sąrašų rengimo procesu, grupių atliekamo projektų vertinimo kriterijais ir projektų įgyvendinimo stebėseną.

3 straipsnyje (jį papildo III priedas) nustatytos regioninių grupių steigimo ir Sąjungos bendro intereso projektų ir abipusio intereso projektų sąrašo sudarymo proceso taisyklės. Palyginti su Reglamentu (ES) 2022/869, 3 straipsnyje ir III priede numatytas supaprastintas požiūris į pažangiuosius projektus, kurie jau įtraukti į Sąjungos sąrašą, kad būtų išlaikytas jiems suteiktas bendro intereso projekto arba abipusio intereso projekto statusas.

Palyginti su Reglamentu (ES) 2022/869, 4 straipsnyje, kur išdėstyti grupių atliekamo projektų vertinimo kriterijai, papildytame IV priedu, papildomai paaiškinama, kad abipusio intereso projektai apima pirmąjį sujungimo tašką trečiojoje valstybėje, ir užtikrinama, kad kartu su šiais projektais būtų atitinkamai plėtojama vidaus infrastruktūra trečiojoje valstybėje.

Kalbant apie Energijos bendrijos susitariančiąsias šalis, atsižvelgiama į atskirų projektų naudą tiek ES, tiek Energijos bendrijos susitariančiosioms šalims, o ne tik ES, kaip iki šiol.

5 straipsnio nuostatos dėl į Sąjungos sąrašą įtrauktų projektų įgyvendinimo ir stebėsenos papildomos reikalavimais, susijusiais su fizinio ir kibernetinio saugumo rizikos vertinimais, remiantis Direktyva (ES) 2022/2557 dėl ypatingos svarbos subjektų atsparumo ir Direktyva (ES) 2022/2555 dėl priemonių aukštam bendram kibernetinio saugumo lygiui visoje Sąjungoje užtikrinti. Kalbant apie Europos koordinatorius, kurie gali būti paskirti, kai projekte susiduriama su dideliais įgyvendinimo sunkumais, 6 straipsnyje nustatyta, kad laikotarpis, kuriam taikomas paskyrimas, gali būti pratęstas.

III skyriuje aptariamas leidimų išdavimas bendro intereso projektams ir visuomenės pritarimas jiems. Palyginti su Reglamentu (ES) 2022/869, šis skyrius peržiūrėtas siekiant trijų pagrindinių tikslų: 1) atnaujinti leidimų išdavimo sistemą siekiant užtikrinti, kad bendro intereso projektams ir abipusio intereso projektams būtų taikomos kuo geresnės sąlygos, atsižvelgiant į jų strateginę svarbą ir ypatingą statusą, ypač atsižvelgiant į leidimų išdavimo priemones, nustatytas Vandens ir dekarbonizuotų dujų rinkos dokumentų rinkinyje ir persvarstytoje Atsinaujančiųjų išteklių energijos direktyvoje; 2) atnaujinti leidimų išdavimo tvarką, kad būtų remiamas spartesnis leidimų išdavimas elektros tinklams, atsižvelgiant į M. Draghi pranešime pripažintus poreikius ir į Direktyvoje (ES) 2019/944 padarytus pakeitimus; 3) padidinti leidimų išdavimo tvarkos aiškumą ir veiksmingumą.

7 straipsnis dėl į Sąjungos sąrašą įtrauktų projektų prioritetinio statuso atnaujinamas įtraukiant reikalavimus, kad bendro ir abipusio intereso elektros energijos projektams būtų automatiškai taikoma viršesnio viešojo intereso prielaida ir, kai jie įtraukiami į nacionalinį plėtros planą, kuriam taikomas strateginis poveikio aplinkai vertinimas ir atitinkamas vertinimas pagal Direktyvą 92/43/EEB, jei tikėtinas didelis poveikis „Natura 2000“ teritorijoms, jiems gali būti netaikomi vertinimo reikalavimai pagal konkrečius aplinkos teisės aktus, laikantis griežtų sąlygų.

8 straipsnyje dėl leidimų išdavimo proceso tvarkos paaiškinamos pagal reglamentą įsteigtų nacionalinių kompetentingų institucijų pareigos, visų pirma susijusios su bendradarbiavimu su kitomis institucijomis ir tarpininkavimu bendraujant su projektų rengėjais, ir tai daroma atsižvelgiant į leidimų išdavimo sistemų įvairovę. Juo taip pat padidinami tarpvalstybinio bendradarbiavimo reikalavimai projektams, apimantiems kelias jurisdikcijas.

9 straipsnyje dėl skaidrumo ir visuomenės dalyvavimo numatytas didesnis procedūros aiškumas ir paprastumas, visų pirma numatant, kad šiame straipsnyje nustatytos ataskaitų teikimo pareigos įvykdomos viena ataskaita.

10 straipsnyje dėl leidimų išdavimo proceso trukmės ir įgyvendinimo visų pirma nustatoma pareiga skaitmenizuoti leidimų išdavimo procedūras; paaiškinama, kas laikoma leidimų išdavimo procedūros pradžios data; paaiškinamas neprivalomas etapo iki paraiškos pateikimo pobūdis; išsamiai aprašomi ji sudarantys etapai (apreptis, tikrinimas, tvarkaraštis, paraiškos dokumentų tikrinimas); paaiškinama, kad nustatant leidimų išdavimo procesui būtinus dokumentus reikia atsižvelgti į esamus tyrimus ir leidimus, kad būtų sumažintas dubliavimasis; ir nustatomas numanomas pritarimas atitinkamų nacionalinių institucijų priimtiems sprendimams, išskyrus aplinkosaugos sprendimus.

IV skyriuje išdėstytos nuostatos dėl tarpsektorinio infrastruktūros planavimo – jos yra sugriežtintos, palyginti su Reglamentu (ES) 2022/689, siekiant geriau valdyti planavimą, visų pirma kiek tai susiję su būsimų scenarijų nustatymu, ilgalaikių energetikos infrastruktūros poreikių ir trūkumų nustatymu ir tų poreikių tenkinimu taikant tinkamiausius sprendimus.

11 straipsniu Komisijai suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais nustatomas pagrindinis elektros energijos, vandenilio ir dujų sektorių scenarijus, naudotinas visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros planui, infrastruktūros poreikių nustatymo procesui, visos energetikos sistemos sąnaudų ir naudos analizei ir tarpvalstybiniam energetikos infrastruktūros projektų sąnaudų paskirstymui. Siekiant užtikrinti, kad scenarijui parengti naudojami duomenys būtų naujausi, Komisija turi teisę jų prašyti atitinkamai iš valstybių narių, ENTSO-E, ENTSO-G ir ENNOH. Scenarijus turėtų būti rengiamas tarpsektoriniu būdu. Iki šiol dešimties metų tinklo plėtros plano scenarijus rengė ENTSO-E, ENTSO-G ir ENNOH.

12 straipsnyje ENTSO-E ir ENNOH pavedama parengti atitinkamai elektros energijos ir vandenilio infrastruktūros poreikių nustatymo ataskaitą. Ataskaitoje turėtų būti nustatytos infrastruktūros spragos, darančios poveikį Sąjungos tikslams, susijusiems su elektros energija ir vandeniliu, visų pirma remiantis privaloma metodika, kurią turi parengti ACER, ir pagrindiniu scenarijumi pagal 11 straipsnį. Straipsnyje nustatyta, kad infrastruktūros poreikių nustatymo ataskaitas turi patvirtinti TEN-E grupės sprendimus priimantis organas, kurio veiklos forma yra visų pagal reglamentą įsteigtų grupių tarpregioniniai posėdžiai. Konkrečiai kalbant apie elektros energiją, vertinant ir tenkinant poreikius, ataskaitoje turi būti apsvarstyti belaidžiai sprendimai.

13 straipsniu Komisijai suteikiami įgaliojimai pradėti poreikių derinimo procesą elektros energijos sistemoje, kad būtų nustatyti galimi nesuderintų poreikių sprendimai, jei elektros energijos infrastruktūros poreikių nustatymo ataskaitoje būtų padaryta išvada, kad projektai, pateikti siekiant juos įtraukti į visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros planą, neviseškai atitinka infrastruktūros poreikius, nustatytus pagal 12 straipsnį. Poreikių derinimo procesas turėtų būti grindžiamas esamu regioniniu bendradarbiavimu, kuriam vadovautų Komisija ir kuris būtų susietas su dešimties metų tinklo plėtros plano procesu.

14 straipsniu ENTSO-E ir ENNOH įgaliojami vertinant projektus (visų energetikos infrastruktūros kategorijų, išskyrus pažangiuosius elektros energijos tinklus ir CO₂), kad jie būtų įtraukti į atitinkamus visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros planus, naudoti nuoseklias atskirų sektorių metodikas suderintai energetikos sistemą apimančiai sąnaudų ir naudos analizei Sąjungos lygmeniu atlikti. Metodikos turi būti teikiamos Komisijai tvirtinti. Reikalaujama, kad ENTSO-E ir ENNOH, įgyvendindami visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros planą, apskaičiuotų ir paskelbtų visų projektų sąnaudų ir naudos analizės rezultatus, iš kurių būtų matyti, kaip nauda paskirstoma tarp šalių. Straipsnyje taip pat nurodyta, kad pažangiųjų elektros tinklų projektų ir CO₂ projektų atveju Komisija turi parengti Sąjungos lygmeniu suderintos energetikos sistemos masto sąnaudų ir naudos analizės metodikas, kaip yra šiuo metu.

V skyriaus nuostatose atsižvelgiama į poreikį plėtoti tinklą, kad būtų galima atsižvelgti į numatomą reikšmingą elektros energijos gamybos iš jūrinių atsinaujinančiųjų išteklių energijos šaltinių plėtrą. Šio skyriaus nuostatomis remiamas koordinuotas ilgalaikis jūrų ir sausumos infrastruktūros planavimas ir plėtra. Nauja yra tai, kad pagal 15 straipsnį reikalaujama, jog valstybės narės savo neprivalomuose susitarimuose ir konkrečiuose prioritetiniuose jūros jėgainių tinklo koridoriuose apsvarstytų galimybę nustatyti konkrečius tarpvalstybinius tikslus, pavyzdžiui, hibridiniams ar tarpvalstybiniais radialiniams projektams, kad būtų kuo veiksmingiau pasiekti jūrų atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos, kuri turi būti diegiama kiekviename jūros baseine, tikslai.

VI skyriuje sugriežtinamos nuostatos dėl reguliavimo sistemos, kuria sudaromos sąlygos tarpvalstybinį poveikį turinčioms investicijoms.

Pirma, 17 straipsnyje nurodomi principai, kuriuos nacionalinės reguliavimo institucijos privalo taikyti paskirstydamos sąnaudas tarpvalstybiniu mastu, įskaitant tai, kad, siekiant užtikrinti tikrumą dėl investicijų, tarpvalstybinis sąnaudų paskirstymas (TSP) turi būti grindžiamas *ex ante* sąnaudų paskirstymo susitarimu, numatant galimybę atlikti *ex post* patikslinimus, su sąlyga, kad tokie patikslinimai yra aiškiai apibrėžti sprendime dėl sąnaudų paskirstymo ir aiškiai suformuluoti, be kita ko, kiek tai susiję su padengiamų sąnaudų tvarkaraščiais ir kategorijomis. Kai tinkama, sąnaudų paskirstymas valstybėms narėms grindžiamas gryniosios naudos paskirstymu. Tai taip pat reiškia, kad jei valstybėje narėje gaunama 10 proc. ar daugiau numatomos projekto naudos, ta valstybė narė ir jos nacionalinė reguliavimo institucija dalyvauja tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo procese. ACER yra įgaliota atnaujinti savo Rekomendaciją dėl gerosios praktikos, susijusios su prašymų dėl investicijų į projektus nagrinėjimu laikantis minėtų principų, nustatymo ir sukurti centrinę visų nacionalinių reguliavimo institucijų priimtų sprendimų dėl tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo saugyklą bei vykdyti jos prieglobą savo interneto svetainėje, taip pat pateikti neprivalomą tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo šabloną siekiant palengvinti nacionalinių reguliavimo agentūrų darbą.

Antra, įterpiamas naujas straipsnis (18 straipsnis), kuriuo remiamas procesas, pagal kurį projektų rengėjai gali sujungti du ar daugiau bendro intereso projektų ir abipusio intereso projektų, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos atitinkamų valstybių narių ir, kai tinkama, valstybių narių ir trečiųjų valstybių diskusijoms dėl sąnaudų paskirstymo, taip pat atitinkamų valstybių narių kompetentingų institucijų arba, kai tinkama, valstybių narių ir trečiųjų valstybių kompetentingų institucijų diskusijoms dėl tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo sprendimų. 18 straipsnyje išsamiau paaiškinamos tokioms projektų grupėms taikomos bendros sąnaudų ir naudos analizės ir tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo taisyklės, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas galimam EITP taikymui.

Trečia, įterpiamas naujas straipsnis (19 straipsnis), kuriame reikalaujama, kad perdavimo sistemos operatoriai (toliau – PSO) su tinklais susijusioms investicijoms į projektus, kurie įtraukti į Sąjungos sąrašą ir susiję su jungiamųjų linijų perkrovos mažinimu, atidėtų 25 proc. perkrovos pajamų, kurios nebuvo išleistos siekiant užtikrinti faktinį paskirstytų pajėgumų prieinamumą ir kompensacijas jūrų atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos gamybos įrenginių operatoriams. 19 straipsnyje nustatomos lėšų naudojimo sąlygos, o Komisijai suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais išsamiau nustatomos sąlygos, kuriomis PSO gali naudoti šias lėšas, ir jų išmokėjimo sąlygos. Reikalaujama, kad ACER atnaujintų savo esamą iš perkrovos pajamų gautų pajamų naudojimo metodiką pagal Elektros energijos reglamento 19 straipsnio 4 dalį, kad būtų užtikrintas suderinamumas su šiomis naujomis nuostatomis.

Galiausiai 20 straipsnyje nustatytos sąlygos, kuriomis valstybės narės ir nacionalinės reguliavimo institucijos gali suteikti atitinkamas paskatas projektams, kurie kelia didesnę riziką plėtrai, statybai, eksploatavimui ar techninei priežiūrai, palyginti su panašiam infrastruktūros projektui paprastai būdinga rizika.

VII skyriuje nustatytos projektų, įtrauktų į Sąjungos sąrašą, tinkamumo gauti finansinę paramą pagal Europos infrastruktūros tinklų priemonę sąlygos, įskaitant sąlygas, taikomas naujoms infrastruktūros kategorijoms. Visų pirma, palyginti su Reglamentu (ES) 2022/689, 21 straipsnyje išsamiau išdėstyti kriterijai, taikomi projektams, kurie nėra laikomi energetikos infrastruktūros projektais ir kurie priklauso nacionalinių reguliavimo institucijų kompetencijai. Kadangi šiems projektams netaikomas tarpvalstybinis sąnaudų paskirstymas, jų vertinimą turi atlikti atitinkama nacionalinė institucija, o nuostatoje išplėtojamos tokio vertinimo sąlygos. 22 straipsnyje nustatyta, kad reglamento 4 straipsnio 3 dalyje nustatyti konkretūs kriterijai ir 4 straipsnio 5 dalyje nustatyti parametrai turi būti taikomi nustatant

Sąjungos finansinės paramos skyrimo kriterijus pagal Reglamentą dėl Europos infrastruktūros tinklų priemonės, o pagal reglamento 27 straipsnį nustatomi papildomi reikalavimai seniesiems dujų projektams, susijusiems su Kipru ir Malta.

VIII skyriuje pateiktos baigiamosios nuostatos dėl deleguotųjų aktų, ataskaitų teikimo ir vertinimo, be kita ko, dėl leidimų išdavimo proceso skaitmenizacijos, tarpvalstybinės energetikos infrastruktūros fizinio ir kibernetinio saugumo atsparumo didinimo ir belaidžių sprendimų diegimo, reglamento peržiūros, taip pat informacijos apie projektus teikimo ir jų viešinimo. Juo taip pat paliekamos galioti esamos nukrypti leidžiančios nuostatos dėl Maltos ir Kipro jungiamųjų dujotiekių, kol atitinkamai Kipras arba Malta bus tiesiogiai sujungti su transeuropiniu dujų tinklu arba iki 2029 m. gruodžio 31 d., atsižvelgiant į tai, kuri data ankstesnė. Tame skyriuje taip pat išvardijami kiti energetikos *acquis* pakeitimai, susiję su reglamente padarytais pakeitimais, ir nustatomos pereinamojo laikotarpio nuostatos bei dabartinio TEN-E reglamento panaikinimo nuostatos. Visų pirma, persvarstytas reglamentas nedaro poveikio finansinės paramos, anksčiau suteiktos pagal Europos infrastruktūros tinklų priemonę, teikimui, tolesniam teikimui ar keitimui, o esamas Sąjungos bendro intereso projektų ir abipusio intereso projektų sąrašas turi likti galioti ir turėti poveikį tol, kol pagal šį reglamentą bus sudarytas ir įsigalios naujas Sąjungos bendro intereso projektų ir abipusio intereso projektų sąrašas.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS**dėl transeuropinės energetikos infrastruktūros gairių, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2019/942, (ES) 2019/943 ir (ES) 2024/1789 ir panaikinamas Reglamentas (ES) 2022/869**

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,
atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 172 straipsnį,
atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,
perdavus įstatymo galią turinčio teisės akto projektą nacionaliniams parlamentams,
atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę¹,
atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę²,
laikydami įprastos teisėkūros procedūros,
kadangi:

- (1) 2025 m. vasario 26 d. Komisijos Švarios pramonės kurso komunikate³ išdėstytos bendrosios konkurencingumo ir priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo veiksnių gairės. Įperkamos energijos užtikrinimas yra viena iš pagrindinių Sąjungos pramonės konkurencingumo sąlygų, ypač energijai imliuose sektoriuose. Todėl galimybė gauti įperkamos energijos yra Švarios pramonės kurso komunikato ir Įperkamos energijos veiksnių plano kertinis akmuo⁴. Tuo pat metu priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo politika yra galinga augimo varomoji jėga, kai ji yra tinkamai integruota į pramonės, konkurencijos, ekonomikos ir prekybos politiką, kaip nustatyta 2025 m. sausio 29 d. Komisijos komunikate „ES konkurencingumo kelrodis“⁵. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/1119⁶ Sąjunga

¹ OL C , , p. .

² OL C , , p. .

³ 2025 m. vasario 26 d. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Švarios pramonės kursas. Bendros konkurencingumo ir priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo veiksnių gairės“ (COM(2025) 85 *final*).

⁴ 2025 m. vasario 26 d. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Įperkamos energijos veiksnių planas. Mūsų energetikos sąjungos tikros vertės atskleidimas siekiant užtikrinti įperkama, efektyviai naudojamą ir švarią energiją visiems europiečiams“, COM(2025) 79 *final*.

⁵ 2025 m. sausio 29 d. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „ES konkurencingumo kelrodis“, COM(2025) 30 *final*.

⁶ 2021 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1119, kuriuo nustatoma poveikio klimatui neutralumo pasiekimo sistema ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 401/2009 ir

nustatė plataus užmojo sistemą, kad iki 2050 m. ekonomika taptų nepriklausoma nuo iškastinio kuro;

- (2) įgyvendinant Reglamento (ES) 2021/1119 užmojį, privalomas 2030 m. Sąjungos lygmens atsinaujinančiųjų išteklių energijos tikslas padidintas iki 42,5 proc. atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalies Sąjungos energijos rūšių derinyje iki 2030 m. (tikslas yra 45 proc.)⁷, o privalomas Sąjungos lygmens energijos vartojimo efektyvumo tikslo užmojis padidintas iki 2030 m. Sąjungos galutinės energijos suvartojimą sumažinant 11,7 proc., palyginti su 2020 m. prognozėmis⁸. Atsižvelgdama į tarpinį tikslą iki 2030 m. grynąjį išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekį sumažinti bent 55 proc., palyginti su 1990 m. lygiu, Komisija 2025 m. liepos 2 d. pasiūlė iš dalies pakeisti Reglamentą (ES) 2021/1119⁹, kuriuo nustatomas 2040 m. Sąjungos klimato srities tikslas grynąjį išmetamą ŠESD kiekį sumažinti 90 proc., palyginti su 1990 m. lygiu;
- (3) turi būti sukurta infrastruktūra, kuria būtų remiama Sąjungos energetikos pertvarka pagal tuos tikslus, įskaitant greitą elektrifikavimą, elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių ir nenaudojant iškastinio kuro didinimą, didesnę atsinaujinančiųjų išteklių ir mažo anglies dioksido pėdsako dujų naudojimą, energetikos integraciją ir didesnę novatoriškų sprendimų diegimą. Dabartinių investicijų į tarpvalstybinę energetikos infrastruktūrą akivaizdžiai nepakanka, kad būtų pertvarkyta ir sukurta energetikos infrastruktūra, reikalinga tiems tikslams pasiekti, ir yra didelis atotrūkis tarp mūsų tarpvalstybinės elektros energijos infrastruktūros poreikių ir infrastruktūros plėtros spartos bei lygio tiek perdavimo, tiek skirstymo tinklo lygmeniu¹⁰. Kalbant apie elektros energiją, maždaug pusė tarpvalstybinių elektros energijos poreikių 2030 m. (41 iš 88 GW) išliks nepatenkinti ir numatoma, kad šis atotrūkis per ateinančią dešimtmetį didės. Iki 2040 m. tarpvalstybinių elektros energijos pajėgumų poreikiai sudarys 108 GW¹¹. Todėl būtina daugiau investuoti į energetikos infrastruktūrą, o M. Draghi pranešime¹² visų pirma atkreiptas dėmesys į tai, kad reikia sparčiai didinti tarpvalstybinės energetikos infrastruktūros diegimą, kad būtų sumažinta Europos pramonės priklausomybė nuo iškastinio kuro. Švarios pramonės kurso komunikate¹³ ir kartu pateiktame Įperkamos energijos veiksmų plane¹⁴ Komisija pabrėžė, kad labai svarbu baigti kurti energetikos sąjungą

(ES) 2018/1999, (Europos klimato teisės aktas) (OL L 243, 2021 7 9, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj>).

⁷ 2023 m. spalio 18 d. Direktyva (ES) 2023/2413, kuria iš dalies keičiami Direktyva (ES) 2018/2001, Reglamentas (ES) 2018/1999 ir Direktyva 98/70/EB, kiek tai susiję su skatinimu naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją, ir panaikinama Tarybos direktyva (ES) 2015/652, (OL L, 2023/2413, 2023 10 31, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj>).

⁸ 2023 m. rugsėjo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2023/1791 dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2023/955, (OL L 231, 2023 9 20, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj>).

⁹ COM(2025) 524 *final*, 2025 m. liepos 2 d.

¹⁰ ACER (2024): Electricity infrastructure development to support a competitive and sustainable energy system (2024 Monitoring Report).

¹¹ ENTSO-E (2025), DMTPP 2024. Galimybės iki 2050 m. sukurti veiksmingesnę Europos elektros energijos sistemą. Infrastruktūros spragų ataskaita.

¹² M. Draghi (2025) „Europos konkurencingumo ateitis“.

¹³ 2025 m. vasario 26 d. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Švarios pramonės kursas. Bendros konkurencingumo ir priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo veiksmų gairės“, COM(2025) 85 *final*.

¹⁴ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Įperkamos energijos veiksmų planas. Mūsų energetikos sąjungos tikros

investuojant į energetikos infrastruktūrą ir tarpvalstybinius tinklus, kad būtų užtikrintas Sąjungos pramonės konkurencingumas ir žmonių gerovė, taip pat energijos įperkamas ir energijos tiekimo saugumas;

- (4) Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2022/869¹⁵ nustatytos transeuropinės energetikos infrastruktūros prioritetinių koridorių ir sričių savalaikio plėtojimo ir sąveikumo gairės, siekiant padėti užtikrinti klimato kaitos švelninimą, visų pirma pasiekti Sąjungos 2030 m. energetikos ir klimato kaitos tikslus ir ne vėliau kaip 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslą, ir užtikrinti jungtis, energetinį saugumą, rinkos ir sistemų integraciją ir konkurenciją, kuri būtų naudinga visoms valstybėms narėms, taip pat įperkamas energijos kainas. Visų pirma Reglamente (ES) 2022/869 numatyta nustatyti bendro intereso projektus ir abipusio intereso projektus, palengvinti jų įgyvendinimą ir nustatyti tų projektų tinkamumo Sąjungos finansinei paramai gauti sąlygas. Vis dėlto, kadangi bendro intereso projektai ir abipusio intereso projektai yra tarpvalstybinio pobūdžio, jie ne tik daro didelį teigiamą išorinį poveikį ir skatina solidarumą, bet ir kelia konkrečių iššūkių projektų rengėjams, nes priklauso kelioms jurisdikcijoms, kelia koordinavimo sunkumų ir jiems dažnai būdingas asimetriškas išlaidų ir naudos paskirstymas. Todėl Sąjungos lygmens sistema šiems projektams išlieka reikalinga;
- (5) nors Reglamento (ES) 2022/869 tikslai iš esmės tebėra aktualūs, dabartinė transeuropinių energetikos tinklų sistema turėtų būti pakoreguota, kad visapusiškai atspindėtų numatomus energetikos sistemos pokyčius, kuriuos lems naujos politikos aplinkybės, visų pirma 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslas ir siūlomas tarpinis 2040 m. tikslas. Visų pirma reikia labiau integruoto tinklo planavimo, kad būtų remiama vis labiau tarpusavyje priklausoma ir decentralizuota energijos vidaus rinka, paspartinti leidimų išdavimo procesai ir užtikrintas tarpvalstybinės energetikos infrastruktūros saugumas bei atsparumas, kad į tai būtų tinkamai atsižvelgta persvarstytoje transeuropinių energetikos tinklų sistemoje. Be naujų politinių aplinkybių ir tikslų, pastarąjį dešimtmetį taip pat sparčiai vyko technologinė plėtra. Į tą plėtrą turėtų būti atsižvelgiama energetikos infrastruktūros kategorijose, kurioms taikomas šis reglamentas, bendro intereso projektų ir abipusio intereso projektų atrankos kriterijuose, taip pat prioritetiniuose koridoriuose ir srityse. Tuo pačiu metu šio reglamento nuostatos neturėtų daryti poveikio valstybės narės teisei apibrėžti savo energijos išteklių naudojimo sąlygas, pasirinkti iš skirtingų energijos šaltinių ir nustatyti bendrą savo energijos tiekimo struktūrą pagal Sutarties 194 straipsnį;
- (6) siekiant Sąjungos energetikos ir klimato srities tikslų, įskaitant tolesnę rinkos integraciją, energetinį saugumą, 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslą ir įperkamas energijos kainas, labai svarbu įgyvendinti nustatytus 13 transeuropinės energetikos infrastruktūros prioritetinių koridorių ir teminių sričių. Tie prioritetai apima investicijas į elektros energijos perdavimą ir kaupimą, atsinaujinančiųjų išteklių energijos jūros jėgainių tinklus, išmaniuosius elektros tinklus, įrangą ir įrenginius, skirtus esamų kritinių tinklo elementų apsaugai ir atsparumui užtikrinti, vandenilio perdavimą, kaupimą ir terminalus, elektrolizerius, anglies dioksido transportavimą ir

vertės atskleidimas siekiant užtikrinti įperkama, efektyviai naudojamą ir švarią energiją visiems europiečiams“ (COM(2025) 79 *final*).

¹⁵ 2022 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/869 dėl transeuropinės energetikos infrastruktūros gairių, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 715/2009, (ES) 2019/942 bei (ES) 2019/943 ir direktyvos 2009/73/EB bei (ES) 2019/944 ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 347/2013 (OL L 152, 2022 6 3, p. 45, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/869/oj>).

saugojimą, taip pat stebėsenos, kontrolės ir skaitmenizacijos įrangą ir įrenginius, būtinus esamiems tarpvalstybinės svarbos aukštosios įtampos tinklams;

- (7) Sąjungos energetikos infrastruktūra turėtų būti atnaujinta siekiant padidinti jos atsparumą gaivalinėms ar žmogaus sukeltoms nelaimėms, neigiamam klimato kaitos poveikiui, tyčiniams priešiškiems veiksams ir grėsmėms jos saugumui, visų pirma kiek tai susiję su Europos ypatingos svarbos infrastruktūros objektais pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2022/2557¹⁶;
- (8) dabartinėmis geopolitinėmis aplinkybėmis svarbu išlaikyti nepertraukiamus tarpvalstybinius elektros energijos srautus, kad būtų užtikrintas tiekimo saugumas. Tai priklauso ne tik nuo jungčių tarp valstybių narių atsparumo, bet ir nuo kritinių tinklo elementų atsparumo. Todėl šiuo reglamentu turėtų būti nustatyta nauja infrastruktūros kategorija, t. y. investicijos į įrangą ir įrenginius, tiesiogiai prijungtus prie kritinių tinklo elementų ir skirtus jų atsparumui bei apsaugai didinti. Ta nauja infrastruktūros kategorija turėtų apimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2019/943¹⁷ nustatytus kritinius tinklo elementus, kuriais remiamas tinklo saugumas ir tiekimo saugumas laikantis valstybių narių krizių scenarijų ir pasirengimo valdyti riziką planų pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2019/941¹⁸;
- (9) nors užsienio investicijos gali būti naudingos, pavyzdžiui, gali atsirasti didesnių kapitalui imlių projektų finansavimo galimybių, dėl jų taip pat gali padidėti Sąjungos patiriama su energetiniu saugumu susijusi rizika, pavyzdžiui, gali būti sutrikdyti tarpvalstybiniai srautai arba sumažėti jų patikimumas, visų pirma tais atvejais, kai tokios užsienio investicijos gaunamos iš trečiųjų valstybių, kurių geopolitiniai interesai skiriasi nuo Sąjungos interesų. Todėl skaidrumas, susijęs su tarpvalstybinės energetikos infrastruktūros ir tarpvalstybinį poveikį turinčių projektų galutinio naudos gavėjo nuosavybe, įskaitant informaciją apie galutinį investuotoją ir dalyvavimą kapitale, kaip nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2019/452¹⁹, yra labai svarbus siekiant užkirsti kelią Sąjungos priklausomybei nuo nepatikimų trečiųjų valstybių ir į jį turėtų būti atsižvelgiama atrenkant bendro intereso projektus ir abipusio intereso projektus;
- (10) siekiant užtikrinti ekonomiškai efektyvią ir spartesnę tinklo plėtrą ir prieigą prie tinklų Sąjungoje, be fizinio tinklo stiprinimo, svarbus vaidmuo tenkinant sistemos poreikius turėtų tekti belaidžiams sprendimams, nes jie gali būti diegiami sparčiau ir mažesnėmis sąnaudomis. Prieš investuojant į tinklo infrastruktūros plėtrą, reikėtų apsvaistyti galimybę diegti tokias technologijas. Šiuo tikslu nauja infrastruktūros kategorija turėtų apimti investicijas į belaides technologijas ir skaitmeninius sprendimus, įskaitant programinės įrangos sprendimus, kai jie diegiami esamuose ypatingos svarbos tinklo elementuose, susijusiuose su tarpvalstybine prekyba, ir kai jie

¹⁶ 2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2022/2557 dėl ypatingos svarbos subjektų atsparumo, kuria panaikinama Tarybos direktyva 2008/114/EB, (OL L 333, 2022 12 27, p. 164, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj>).

¹⁷ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/943 dėl elektros energijos vidaus rinkos (OL L 158, 2019 6 14, p. 54, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj>).

¹⁸ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/941 dėl pasirengimo valdyti riziką elektros energijos sektoriuje, kuriuo panaikinama Direktyva 2005/89/EB (OL L 158, 2019 6 14, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/941/oj>).

¹⁹ 2019 m. kovo 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/452, kuriuo nustatoma tiesioginių užsienio investicijų į Sąjungą tikrinimo sistema, (OL L 79I, 2019 3 21, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/452/oj>).

teikia kiekybinę naudą rinkos integracijai, susijusią su tarpvalstybinio pajėgumo didinimu;

- (11) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2024/1789²⁰ ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1788²¹ priimtas dekarbonizuotų dujų ir vandenilio teisės aktų rinkinys, siekiant Sąjungos lygmeniu nustatyti bendras perėjimo prie dujų iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių ir mažo anglies dioksido pėdsako dujų taisykles. Šiame reglamente nustatytos infrastruktūros kategorijos turėtų būti visiškai suderintos su to dokumentų rinkinio tikslais ir jomis turėtų būti užtikrinta, kad energetikos infrastruktūros projektai turėtų didelį tarpvalstybinį poveikį. Kai techniškai įmanoma ir efektyviausia, rengiant tokius projektus reikėtų atsižvelgti į galimybę pakeisti esamos infrastruktūros ir įrangos paskirtį;
- (12) turėtų būti sudarytos regioninės grupės (toliau – grupės), kurios siūlytų ir peržiūrėtų bendro intereso projektus ir abipusio intereso projektus, siekiant parengti regioninius bendro intereso projektų ir abipusio intereso projektų sąrašus. Siekiant plataus sutarimo, į tas grupes turėtų būti įtrauktos valstybės narės, nacionalinės reguliavimo institucijos, projektų rengėjai ir atitinkami suinteresuotieji subjektai ir jose turėtų būti užtikrintas glaudus jų bendradarbiavimas. Tokio bendradarbiavimo kontekste nacionalinės reguliavimo institucijos prireikus turėtų patarti grupėms, be kita ko, dėl siūlomų projektų nacionalinių reguliavimo aspektų įgyvendinamumo ir dėl siūlomo reguliavimo institucijų patvirtinimo tvarkaraščio įgyvendinamumo;
- (13) siekiant didesnio tinklo planavimo ir projektų plėtojimo procesų veiksmingumo, reikėtų stiprinti grupių bendradarbiavimą. Būtina, kad Komisija atliktų svarbų vaidmenį sudarant palankesnes sąlygas šiam bendradarbiavimui, kad būtų sprendžiamas galimo viename regione parengtų projektų poveikio kitiems regionams klausimas;
- (14) siekiant papildyti grupių veiklą, padedant Komisijai, buvo sukurti keli regioninio bendradarbiavimo forumai. Regioninis bendradarbiavimas forumų ir grupių viduje ir tarpusavyje yra viena pagrindinių priemonių siekiant užtikrinti didesnę Europos energetikos sistemos integraciją. Keturios aukšto lygio grupės apima skirtingus Europos regionus, įskaitant trečiųjų valstybių dalyvavimą: Baltijos energijos rinkos jungčių planą (BEMIP), Šiaurės jūros šalių bendradarbiavimą energetikos srityje (NSEC), Pietvakarių Europos jungčių aukšto lygio grupę (SWE) ir Vidurio ir Pietryčių Europos energijos tinklų sujungiamumo iniciatyvos (CESEC) aukšto lygio grupę. Regioninis bendradarbiavimas tuose forumuose buvo sėkmingas remiant pagrindinių regioninio masto energetikos infrastruktūros projektų ir rinkos integracijos veiksmų stebėseną ir spartinant jų įgyvendinimą. Todėl tie regioninio bendradarbiavimo forumai turėtų būti vis dažniau naudojami siekiant padėti įgyvendinti šio reglamento tikslus;

²⁰ 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1789 dėl dujų iš atsinaujinančiųjų išteklių, gamtinių dujų ir vandenilio vidaus rinkų, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1227/2011, (ES) 2017/1938, (ES) 2019/942 bei (ES) 2022/869 ir Sprendimas (ES) 2017/684 bei panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 715/2009 (OL L, 2024/1789, 2024 7 15, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1789/oj>).

²¹ 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1788 dėl dujų iš atsinaujinančiųjų išteklių, gamtinių dujų ir vandenilio vidaus rinkų bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2023/1791 ir panaikinama Direktyva 2009/73/EB, (OL L, 2024/1788, 2024 7 15, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1788/oj>).

- (15) kas dvejus metus turėtų būti sudaromas naujas Sąjungos bendro intereso projektų ir abipusio intereso projektų sąrašas (toliau – Sąjungos sąrašas). Užbaigti bendro intereso projektai ir abipusio intereso projektai arba projektai, kurie nebeatitinka aktualių šiame reglamente nustatytų kriterijų ir reikalavimų, neturėtų būti įtraukiami į paskesnę Sąjungos sąrašą;
- (16) esamiems bendro intereso projektams ir esamiems abipusio intereso projektams, kurie turi būti įtraukti į paskesnę Sąjungos sąrašą, turėtų būti taikoma ta pati atrankos procedūra, pagal kurią sudaromi regioniniai sąrašai ir Sąjungos sąrašas, taikomas siūlomiems projektams, išskyrus atvejus, kai jie yra gavę kompetentingos nacionalinės reguliavimo institucijos patvirtinimą arba yra priimtas galutinis investavimo sprendimas, kuriuo suteikiamas pakankamas patikinimas apie projektų statybas, arba statybos juose jau vykdomos ir jų metinėje ataskaitoje matyti pakankama pažanga – tokiu atveju jie turėtų būti palikti Sąjungos sąrašė;
- (17) jei esamiems bendro intereso projektams ir esamiems abipusio intereso projektams, kurie turi būti įtraukti į būsimą Sąjungos sąrašą, taikoma ta pati atrankos procedūra, pagal kurią sudaromi regioniniai sąrašai ir Sąjungos sąrašas, taikomas siūlomiems projektams, administracinė našta turėtų būti kuo labiau sumažinta, pavyzdžiui, naudojant anksčiau vertinime pateiktą projekto informaciją, jei ji tebėra aktuali;
- (18) bendro intereso projektai ir abipusio intereso projektai turėtų atitikti bendrus, skaidrius ir objektyvius bendruosius ir konkrečius kriterijus, atsižvelgiant į jų indėlį siekiant energetikos politikos tikslų. Kad siūlomi elektros energijos projektai, išskyrus pažangiuosius elektros energijos tinklus ir projektus, specialiai skirtus esamų kritinių tinklo elementų apsaugai ir atsparumui užtikrinti, galėtų būti įtraukti į Sąjungos sąrašą, jie turėtų būti įtraukti į naujausią turimą visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros planą. Be to, siūlomi vandenilio ir elektrolizerių projektai turėtų būti įtraukti į naujausią turimą visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros planą;
- (19) tvarumas, susijęs su atsinaujinančiųjų energijos išteklių integravimu į tinklą arba išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimu, priklausomai nuo to, kas aktualu, yra pagrindinis kriterijus siekiant užtikrinti, kad transeuropinių energetikos tinklų politika derėtų su Sąjungos energetikos ir klimato srities tikslais ir 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslais, atsižvelgiant į kiekvienos valstybės narės ypatumus siekiant poveikio klimatui neutralumo tikslo. Šiuo tikslu tvarumas yra vienas iš vertinimo kriterijų, taikytinų visoms projektų kategorijoms;
- (20) esama didėjančio poreikio labiau integruoti rinką ir sujungti Sąjungos tinklus su Europos ekonominės erdvės (EEE) ir Energijos bendrijos tinklais. Todėl valstybės narės ir EEE valstybės arba Energijos bendrijos susitariančiosios šalies abipusio intereso projektų nauda ir sąnaudos turėtų būti vertinamos bendrai Sąjungos ir atitinkamos EEE šalies arba atitinkamos Energijos bendrijos susitariančiosios šalies atžvilgiu;
- (21) Sąjunga turėtų sudaryti palankesnes sąlygas infrastruktūros projektams, kuriais Sąjungos tinklai tiesiogiai susiejami su trečiųjų valstybių tinklais, kurie yra abipusiškai naudingi ir būtini energetikos pertvarkai ir klimato srities tikslams pasiekti, taip pat atitinka konkrečius atitinkamų infrastruktūros kategorijų kriterijus pagal šį reglamentą. Siekiant daugiau dėmesio skirti tarpvalstybiniam projektams ir išlaikyti papildomumą su Sąjungos išorės politika, įgyvendinami abipusio intereso projektai turėtų tiesiogiai sujungti valstybę narę su pirmuoju elektros tinklo prijungimo tašku arba pirmuoju vandenilio ar anglies dioksido prijungimo tašku trečiojoje valstybėje;

- (22) dėl abipusio intereso projektų, susijusių su elektros energijos tinklais, tinkami finansuoti turėtų būti tik energetikos sistemas jungiantys jungčių projektai, jeigu jų perdavimo pajėgumai galėtų būti visiškai panaudoti rinkos mainams. Atitinkami perdavimo sistemos operatoriai (PSO) turi pareigą iš anksto įvertinti bet kokių projektų poveikį tinklo saugumui ir stabilumui, siekiant patvirtinti, kad projektą galima visiškai integruoti į atitinkamų valstybių elektros energijos tinklus;
- (23) būtina užtikrinti, kad abipusio intereso projektais, kuriems taikomas prioritetas, būtų iš tikrųjų daroma pažanga siekiant Sąjungos vidaus rinkos, tiekimo saugumo ir poveikio klimatui neutralumo tikslų. Todėl abipusio intereso projektai turėtų būti tinkami įtraukti į Sąjungos sąrašą tik tuo atveju, jei dalyvaujančios trečiosios valstybės politikos sistemos konvergencijos lygis yra aukštas ir ji remiama vykdymo užtikrinimo mechanizmais, ir tokie projektai padeda siekti bendrų Sąjungos ir trečiųjų valstybių energetikos ir klimato politikos tikslų, susijusių su tiekimo saugumu ir priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimu;
- (24) turėtų būti daroma prielaida, kad EEE arba Energijos bendrijos susitariančiųjų šalių politikos sistemos konvergencijos lygis yra aukštas, arba, kitų trečiųjų valstybių atveju, jį galima įrodyti dvišaliais susitarimais, į kuriuos įtrauktos atitinkamos nuostatos dėl klimato ir energetikos politikos tikslų, susijusių su priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimu, ir kuriuos toliau vertina atitinkama grupė, padedant Komisijai. Be to, kaip numatyta šiame reglamente, trečioji valstybė, su kuria Sąjunga bendradarbiauja plėtodama abipusio intereso projektus, turėtų sudaryti palankesnes sąlygas laikytis panašaus paspartinto įgyvendinimo ir kitų politikos paramos priemonių tvarkaraščio.
- (25) dalyvaujanti trečioji valstybė turėtų užtikrinti, kad abipusio intereso projekto dalis, kuri įgyvendinama trečiosios valstybės teritorijoje, ir visos papildomos investicijos, būtinos bendrai abipusio intereso projekto naudai įgyvendinti, pavyzdžiui, vidaus tinklo stiprinimas, taip pat būtų laikomos prioritetu ir būtų įgyvendinamos laiku, siekiant užtikrinti visapusišką projekto panaudojimą;
- (26) siekiant užtikrinti, kad anglies dioksido saugojimo projektais, kuriuose dalyvauja trečiosios valstybės, būtų prisidedama prie tarpvalstybinio anglies dioksido transportavimo ir saugojimo laikantis Sąjungos klimato ir aplinkos apsaugos reikalavimų, tokie projektai turėtų būti laikomi atitinkančiais reikalavimus tik tuo atveju, jei jie yra būtini anglies dioksido tarpvalstybinio transportavimo ir saugojimo veikimui užtikrinti ir jei trečioji valstybė išlaiko ir veiksmingai įgyvendina tinkamą teisinę sistemą. Šia teisine sistema trečiojoje valstybėje turėtų būti užtikrintas standartų ir apsaugos priemonių, kuriais užkertamas kelias anglies dioksido nutekėjimui ir užtikrinama nuolatinio anglies dioksido saugojimo sauga ir veiksmingumas siekiant apsaugoti klimatą, žmonių sveikatą ir ekosistemas, taikymas. Tais standartais ir apsaugos priemonėmis turėtų būti užtikrinamas apsaugos lygis, kuris būtų bent lygiavertis Sąjungos teisėje nustatytam apsaugos lygiui. Turėtų būti daroma prielaida, kad EEE arba Energijos bendrijos susitariančiosios šalys atitinka tuos standartus ir apsaugos priemones;
- (27) bendro intereso projektai ir abipusio intereso projektai turėtų būti įgyvendinami kuo greičiau ir juos turėtų atidžiai stebėti nacionalinės kompetentingos institucijos, Agentūra ir grupės, kartu tinkamai laikydamosi suinteresuotųjų subjektų dalyvavimo ir aplinkos teisės aktų reikalavimų ir kuo labiau mažindamos projektų rengėjams tenkančią administracinę naštą. Ypač daug dėmesio turėtų būti skiriama su prisitaikymu prie klimato kaitos ir fiziniu bei kibernetiniu saugumu susijusios rizikos

vertinimui, remiantis, kai taikytina, Direktyvos (ES) 2022/2557 reikalavimais dėl ypatingos svarbos subjektų atsparumo ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2022/2555²² reikalavimais dėl priemonių aukštam kibernetinio saugumo lygiui visoje Sąjungoje užtikrinti, o projektų rengėjai turėtų pranešti nacionalinėms kompetentingoms institucijoms apie priemones, kurių imtasi dėl įvertintos rizikos. Projektų rengėjai taip pat turėtų teikti ataskaitas apie aplinkos teisės aktų laikymąsi ir įrodyti, kad projektai nedaro reikšmingos žalos aplinkai, kaip tai suprantama Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2020/852 17 straipsnyje²³. Kalbant apie esamus bendro intereso projektus, kurie yra pakankamai brandūs, grupės, atrinkdamos projektus į paskesnę Sąjungos sąrašą, turėtų į tuos aspektus atsižvelgti;

- (28) Komisija turėtų turėti galimybę paskirti Europos koordinatorius projektams, kuriuose susiduriama su ypatingais sunkumais ar vėlavimais, siekiant palengvinti sunkumų patiriančių projektų įgyvendinimą;
- (29) leidimų išdavimo procedūra neturėtų lemti nei administracinės naštos, kuri būtų neproporcinga projekto dydžiui ar sudėtingumui, nei kliūčių transeuropinių tinklų plėtrai ir patekimui į rinką;
- (30) bendro intereso projektams ir abipusio intereso projektams nacionaliniu lygmeniu turėtų būti suteiktas prioritetas, kad būtų užtikrintas greitas administracinis nagrinėjimas ir skubus nagrinėjimas visose su jais susijusiose teisminėse ir ginčų sprendimo procedūrose;
- (31) valstybės narės, kurios šiuo metu energetikos infrastruktūros projektams neteikia didžiausios galimos nacionalinės svarbos, kiek tai susiję su leidimų išdavimo procesu, raginamos apsvarstyti galimybę nustatyti tokią didelę nacionalinę svarbą, visų pirma tais atvejais, kai dėl to leidimų išdavimo procesas galėtų tapti spartesnis;
- (32) valstybės narės, kurios šiuo metu nėra nustačiusios paspartintų ar skubių teisminių procedūrų, taikytinų energetikos infrastruktūros projektams, turėtų būti skatinamos apsvarstyti galimybę nustatyti tokias procedūras, visų pirma įvertinus, ar tai sudarytų sąlygas greičiau įgyvendinti tokius projektus;
- (33) projektai, susiję su vandenilio infrastruktūra, elektrolizerių įrenginiais ir anglies dioksido infrastruktūra, padeda siekti energetikos ir klimato srities tikslų, be kita ko, susijusių su poreikiu paspartinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos diegimą ir jos integravimą į valstybių narių energijos rūšių derinį. Todėl visi bendro intereso projektai ir abipusio intereso projektai, susiję su vandeniliu, elektrolizerių įrenginiais ir anglies dioksido infrastruktūra, turėtų būti laikomi viešojo intereso projektais energetikos politikos požiūriu ir valstybės narės turėtų turėti galimybę juos laikyti viršesnio viešojo intereso projektais, išskyrus kultūros paveldą ir atvejus, kai esama aiškių įrodymų, kad tie projektai daro didelį neigiamą poveikį aplinkai, kurio negalima sušvelninti ar kompensuoti;

²² 2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2022/2555 dėl priemonių aukštam bendram kibernetinio saugumo lygiui visoje Sąjungoje užtikrinti, kuria iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 910/2014 ir Direktyva (ES) 2018/1972 ir panaikinama Direktyva (ES) 2016/1148, (TIS 2 direktyva) (OL L 333, 2022 12 27, p. 80, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj>).

²³ 2020 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/852 dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/2088, (OL L 198, 2020 6 22, p. 13, ELI: <http://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj>).

- (34) dėl savo vaidmens integruojant atsinaujinančiųjų išteklių energijos įrenginius, lankstumo sprendimus, energijos kaupimą ir elektrifikavimą apskritai elektros energijos infrastruktūros projektai laikomi esminiais siekiant poveikio klimatui neutralumo. Todėl, kol bus pasiektas Sąjungos poveikio klimatui neutralumo tikslas, turėtų būti daroma prielaida, kad tokie projektai yra viršesnio viešojo intereso projektai ir jais siekiama visuomenės sveikatos ir saugos, kai derinami konkuruojantys teisiniai interesai, išskyrus kultūros paveldą, ir kai esama aiškių įrodymų, kad tie projektai daro didelį neigiamą poveikį aplinkai, kurio negalima sušvelninti ar kompensuoti, kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2019/944²⁴;
- (35) atsižvelgiant į su elektros energija susijusių²⁵ bendro intereso projektų ir abipusio intereso projektų, kurie buvo aiškiai įtraukti į nacionalinį plėtros planą, dėl kurio būti atliktas strateginis poveikio aplinkai vertinimas pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2001/42/EB²⁶ ir, – jei tikėtina, kad jis gali daryti didelį poveikį „Natura 2000“ teritorijoms, – atitinkamas vertinimas pagal Direktyvos 92/43/EEB 6 straipsnio 3 dalį, svarbą siekiant poveikio klimatui neutralumo ir jų, kaip Sąjungos sąrašė esančių projektų, strateginę svarbą, valstybės narės turėtų turėti galimybę leisti šiems projektams netaikyti poveikio aplinkai vertinimo pagal Direktyvą 2011/92/ES, jų poveikio rūšių apsaugai vertinimo pagal Direktyvos 92/43/EEB 12 straipsnio 1 dalį ir Direktyvos 2009/147/EB 5 straipsnį ir jų poveikio „Natura 2000“ teritorijoms vertinimo. Tokias išimtis turėtų būti galima taikyti tol, kol bus pasiektas poveikio klimatui neutralumas;
- (36) siekdamas sušvelninti bet kokią galimą tokių išimčių poveikį, atlikusios tikrinimą valstybių narių kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad būtų taikomos tinkamos ir proporcingos poveikio mažinimo priemonės, atsižvelgiant į geriausių turimų technologijų naudojimą. Kai tokių poveikio švelninimo priemonių taikyti neįmanoma, kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad projektų rengėjai priimtų tinkamas kompensacines priemones tam poveikiui pašalinti, kurios, jei nėra kitų proporcingų kompensacinių priemonių, gali apimti pinigines kompensacijos mokėjimą už rūšių apsaugos programas. Be to, tais atvejais, kai projektas gali turėti didelį neigiamą poveikį kitos valstybės narės aplinkai, nacionalinės kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad atitinkamos valstybės narės bendradarbiautų siekdamas nustatyti priemones, kurios padėtų išvengti reikšmingo poveikio arba prireikus jis būtų sušvelnintas ar kompensuotas;
- (37) siekiant paspartinti transeuropinio energetikos tinklo diegimą, Sąjungos aplinkos teisės aktuose nustatytos konkrečių nukrypti leidžiančių nuostatų taikymo sąlygos turėtų būti aiškios. Visų pirma, vertinant, ar yra priimtinių energetikos projektams alternatyvių sprendimų, toks vertinimas turėtų apimti tik alternatyvius sprendimus, kuriais užtikrinama, kad tas pats tikslas būtų pasiektas per tą patį ar panašų laikotarpį ir nepatiriant gerokai didesnių išlaidų. Lygindamos priimtinių alternatyvių sprendimų

²⁴ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES, (OL L 158, 2019 6 14, p. 125, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj>).

²⁵ 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL L 26, 2012 1 28, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/92/oj> <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/93/oj>).

²⁶ 2001 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo (OL L 197, 2001 7 21, p. 30, <http://data.europa.eu/eli/dir/2001/42/oj>).

terminus ir sąnaudas, atitinkamos institucijos turėtų turėti galimybę atsižvelgti į poreikį greičiau ir ekonomiškai efektyviai įgyvendinti bendro intereso projektus ir abipusio intereso projektus, vadovaudamasi prioritetais, nustatytais jų integruotuose nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose ir jų atnaujintose versijose, pateiktuose Komisijai pagal Reglamentą (ES) 2018/1999;

- (38) be to, taikant atitinkamą Direktyvoje 92/43/EEB numatytą nukrypti leidžiančią nuostatą, tikslinga, kad atitinkamos institucijos pagrįstais atvejais ir kai galima pagrįstai įrodyti, kad planas arba projektas negrįžtamai nepaveiks bendro tinklo „Natura 2000“ vientisumo, kad bus išsaugotas teritorijos aplinkosauginis naudingumas ir užtikrintas aukštas „Natura 2000“ teritorijų apsaugos lygis, gali leisti, kad kompensacinės priemonės būtų įgyvendinamos kartu su plano arba projekto įgyvendinimu;
- (39) siekdamas sumažinti sudėtingumą, padidinti veiksmingumą ir skaidrumą ir padėti stiprinti valstybių narių bendradarbiavimą, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad būtų viena bendra kompetentinga institucija, atsakinga už visų leidimų išdavimo procesų palengvinimą ir koordinavimą siekiant priimti bendrąjį sprendimą, bendradarbiavimą su kitomis atitinkamomis institucijomis ir kitų valstybių narių nacionalinėmis kompetentingomis institucijomis, kuri veiktų kaip vienintelis kontaktinis centras projektų vykdytojams, tarpininkaujantis jų ryšiams su kitomis institucijomis, ir stebėtų į Sąjungos sąrašą įtrauktų projektų rengimą ir vėlavimus;
- (40) siekiant padidinti procedūrų veiksmingumą, nacionalinės kompetentingos institucijos taip pat turėtų būti atsakingos už tai, kad leidimų hibridiniams perdavimo ir gamybos projektams išdavimo tvarkaraštis būtų suderintas su visais projekto ištekliais taip, kad būtų paspartintas leidimų išdavimo gamybos ir perdavimo įrenginiams procesas;
- (41) siekiant supaprastinti ir paspartinti leidimų į Sąjungos sąrašą įtrauktiems projektams, vykdomiems dviejose ar daugiau valstybių narių, išdavimo procesą, atitinkamos valstybės narės iš nacionalinių kompetentingų institucijų turėtų drauge paskirti vieną bendrą kontaktinį punktą. Turint vieną instituciją, kuri palengvina procesą ir priima galutinį bendrąjį sprendimą, turėtų būti sumažinta projektų rengėjams tenkanti administracinė našta ir sumažintas sudėtingumas, padidintas veiksmingumas ir paspartintas leidimų išdavimo procesas, ypač tais atvejais, kai valstybės narės numato bendras procedūras su suderintais terminais ir vertinimais. Siekdama užtikrinti veiksmingą tarpvalstybinį bendradarbiavimą, Komisija turėtų sutelkti dėmesį į nustatytus prioritetinius jungčių projektus, stiprindama jų įgyvendinimo ir leidimų išdavimo koordinavimą ir stebėseną. Tuo tikslu Komisija turėtų padėti valstybėms narėms nustatyti bendras procedūras, kad leidimų išdavimo procesas būtų veiksmingas ir efektyvus;
- (42) kai tikslinga, valstybės narės turėtų galėti į bendruosius sprendimus įtraukti sprendimus, priimtus derybose su atskirais žemės savininkais, dėl prieigos prie nekilnojamojo turto, jo nuosavybės teisės ar teisės juo naudotis suteikimo, teritorijų planavimo, kuriuo nustatoma bendra konkrečios regiono žemės naudojimo paskirtis, įskaitant kitus plėtros veiksmus, pavyzdžiui, greitkelius, geležinkelius, pastatus ir gamtos apsaugos teritorijas, ir kuris nėra vykdomas konkrečiu planuojamo projekto tikslu ir dėl veiklos leidimų išdavimo, kontekste. Vykdamas leidimų išdavimo procedūrą, bendro intereso projektas turėtų galėti apimti susijusią infrastruktūrą tiek, kiek ji yra būtina projekto objektų statybai ar veikimui;
- (43) šis reglamentas, visų pirma nuostatos dėl leidimų išdavimo, visuomenės dalyvavimo ir bendro intereso projektų įgyvendinimo, turėtų būti taikomas nedarant poveikio

Sjungos ir tarptautinei teisei, įskaitant nuostatas dėl aplinkos ir žmonių sveikatos apsaugos, ir nuostatoms, priimtoms pagal bendrą žuvininkystės politiką ir integruotą jūrų politiką, visų pirma Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2014/89/ES²⁷;

- (44) labai svarbu, kad suinteresuotiesiems subjektams, įskaitant pilietinę visuomenę, būtų teikiama informacija ir su jais būtų konsultuojamasi, siekiant užtikrinti, kad projektai būtų sėkmingi ir kad dėl jų kiltų kuo mažiau prieštaravimų; nepaisant to, kad yra nustatyti standartai, kuriais užtikrinamas visuomenės dalyvavimas sprendimų aplinkos klausimais priėmimo procedūrose ir kurie visapusiškai taikomi bendro intereso projektams, turėtų būti reikalaujama imtis papildomų priemonių siekiant užtikrinti kuo aukštesnius skaidrumo ir visuomenės dalyvavimo visais atitinkamais bendro intereso projektų leidimų išdavimo proceso klausimais standartus. Tais atvejais, kai jau taikomos nacionalinės taisyklės pagal tuos pačius arba aukštesnius standartus, kaip ir šiame reglamente, išankstinės konsultacijos prieš leidimų išdavimo procesą turėtų būti neprivalomos ir turėtų būti vengiama teisinių reikalavimų dubliavimo;
- (45) tinkamai ir koordinuotai įgyvendinant direktyvas 2001/42/EB ir 2011/92/ES ir, kai taikytina, 1998 m. birželio 25 d. Orhuse pasirašytą Jungtinių Tautų Europos ekonomikos komisijos konvenciją dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais²⁸ (toliau – Orhuso konvencija) ir 1991 m. vasario 25 d. Espe pasirašytą Konvenciją dėl poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste²⁹ (toliau – Espo konvencija) turėtų būti užtikrintas pagrindinių poveikio aplinkai ir klimatui vertinimo principų suderinimas, be kita ko, tarpvalstybiniame kontekste. Komisija paskelbė gaires, kad padėtų valstybėms narėms supaprastinti energetikos infrastruktūros poveikio aplinkai vertinimo procedūras ir užtikrinti nuoseklų pagal Sąjungos teisę reikalaujamų bendro intereso projektų poveikio aplinkai vertinimo procedūrų taikymą;
- (46) svarbu supaprastinti ir patobulinti leidimų išdavimo procedūrą, kiek įmanoma, tinkamai atsižvelgiant į subsidiarumo principą, nacionalines kompetencijas ir naujos energetikos infrastruktūros statybos procedūras. Atsižvelgiant į tai, kad būtina skubiai plėtoti energetikos infrastruktūrą, supaprastinant leidimų išdavimo procedūrą turėtų būti nustatytas aiškus terminas, per kurį atitinkamos institucijos turėtų priimti sprendimą dėl projekto objektų statybos. Tas terminas turėtų paskatinti efektyviai nustatyti ir vykdyti procedūras. Šiame reglamente turėtų būti nustatyti ilgiausi leidžiami terminai. Tačiau valstybės narės gali stengtis, kai įmanoma, nustatyti trumpesnius terminus, visų pirma tokiems projektams kaip pažangieji tinklai, kuriems gali nereikėti tokio sudėtingo leidimų išdavimo proceso kaip perdavimo infrastruktūrai;
- (47) leidimus išduodančių institucijų išteklių trūkumas ir nepakankama leidimų išdavimo procesų skaitmenizacija bei duomenų prieinamumas yra trūkumai, dėl kurių lėtėja leidimų išdavimo procesai. Tikimasi, kad skaitmenizacija ir tinkamas dirbtinio intelekto funkcijų naudojimas paspartins procedūras ir padidins procesų efektyvumą sudarant sąlygas greičiau tvarkyti paraiškas ir didinti skaidrumą, nes bus pagerinta prieiga prie informacijos apie procedūrinius veiksmus ir reikalavimus. Tačiau leidimų išdavimo procesų skaitmenizacija atsilieka, nes duomenys dažnai laikomi skirtingose

²⁷ 2014 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/89/ES, kuria nustatoma jūrinių teritorijų planavimo sistema (OL L 257, 2014 8 28, p. 135, <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/89/oj>).

²⁸ OL L 124, 2005 05 17, p. 4.

²⁹ OL C 104, 1992 4 24, p. 7.

kompetentingose institucijose neturint bendrų skaitmeninių procesų ar platformų ir neužtikrinant sąveikumo. Dėl to trūksta aiškumo dėl paraiškų statuso ir tai trukdo nustatyti trūkumus. Todėl valstybės narės turėtų nacionaliniu lygmeniu sukurti skaitmeninę platformą, apimančią visus atsinaujinančiųjų išteklių energijos, kaupimo ir tinklo projektų leidimų išdavimo procesų etapus, kad procedūrų skaitmenizacija būtų vienoda, sąveiki ir skaidri ir kuo labiau padidėtų jos nauda paspartinant leidimų išdavimo procesą. Tokiose platformose projektų rengėjams turėtų būti sudarytos sąlygos teikti paraiškas ir patikrinti jų statusą, priskirti jas kompetentingoms institucijoms ir leisti institucijoms jas tvarkyti suteikiant prieigą prie visų atitinkamų duomenų ir informacijos, nereikalaujant tarpinių popierinių veiksmų. Be to, tokioje platformoje turėtų būti sudarytos sąlygos rinkti statistinius duomenis apie bendrą leidimų išdavimo procesų pažangą valstybėse narėse. Tokios skaitmeninės platformos turėtų būti grindžiamos saugiomis ir sąveikiomis priemonėmis, teikiamomis per europines skaitmeninės tapatybės dėkles, laikantis Reglamento (ES) Nr. 910/2014 reikalavimų, fiziniams asmenims, o ateityje – europinėmis verslo dėklėmis, laikantis [Reglamento (ES) Nr. XXX/20YY], juridiniams asmenims, kad būtų sudarytos sąlygos elektroninei atpažinčiai ir tapatumo nustatymui, dokumentų pasirašymui ar spaudui, dokumentų pateikimui ir kompetentingų institucijų bei ekonominės veiklos vykdytojų pranešimų siuntimui ar gavimui;

- (48) kompetentingos institucijos turėtų būti atsakingos už tai, kad būtų laikomasi šiame reglamente nustatytų terminų. Be to, atsižvelgiant į poreikį skubiai diegti energetikos infrastruktūrą ir strateginę bendro intereso projektų ir abipusio intereso projektų svarbą siekiant Sąjungos energetikos ir klimato srities tikslų ir tiek, kiek nacionalinėje teisėje egzistuoja numanomo pritarimo koncepcija, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad, nacionalinėms kompetentingoms institucijoms nepateikus atsakymo per šiame reglamente nustatytą terminą arba atitinkamai institucijai nepateikus atsakymo per nacionalinės kompetentingos institucijos nustatytą terminą, konkreti nuomonė arba leidimas būtų automatiškai patvirtinti arba į juos būtų atsakyta teigiamai, išskyrus sprendimus aplinkos klausimais, ir kad tokia išvada būtų paskelbta viešai;
- (49) leidimų išdavimo procese turėtų būti numatytos dvi procedūros, t. y. neprivaloma procedūra iki paraiškos pateikimo etapo, kai parengiami išsamūs paraiškos dokumentai ir nacionalinė kompetentinga institucija ją priima, ir privaloma teisės aktais nustatyta leidimų išdavimo procedūra nuo bylos priėmimo iki to momento, kai institucijos priima bendrąjį sprendimą. Etapu iki paraiškos pateikimo nacionalinės kompetentingos institucijos turėtų vykdyti daugybę užduočių. Jos turėtų patikrinti projektą ir pranešti projekto rengėjui, kokių leidimų, tyrimų ir vertinimų reikia leidimų išdavimo procesui užbaigti, įskaitant poveikio aplinkai vertinimus ir poveikio švelninimo ar kompensavimo priemones, kurios turėtų būti diegiamos. Kompetentingos institucijos turėtų apibrėžti tikrinimo išvadose nurodytų dokumentų apimtį ir išsamumo lygį, užtikrinant, kad iš projekto rengėjo nebūtų reikalaujama jokių paskesnių dokumentų, išskyrus atvejus, kai projektas arba jį supanti aplinka iš esmės pasikeitė ir dėl to taikymo sričiai nustatyti naudotos sąlygos ir prielaidos tampa netaikytinos. Jos turėtų parengti išsamų leidimų išdavimo proceso tvarkaraštį. Gavusios paraiškos dokumentų projektą, įskaitant visus parengiamuosius dokumentus, jos turėtų nuspręsti, ar dokumentai laikomi išsamiais, ar reikia prašyti pateikti trūkstamą informaciją, atsižvelgiant į tai, kas buvo nustatyta per procedūrą iki paraiškos pateikimo etapo;
- (50) kai manoma, kad tai veiksminga, nacionalinės kompetentingos institucijos gali parengti leidimų išdavimo reikalavimus, kad leidimų išdavimo procesas ir viešos

konsultacijos dėl tam tikro projekto vyktų etapais, su sąlyga, kad leidimų išdavimo procesas būtų supaprastintas ir paspartintas;

- (51) šis reglamentas turėtų būti taikomas tik leidimų bendro intereso projektams ir abipusio intereso projektams išdavimui, visuomenės dalyvavimui juose ir projektų reguliavimo tvarkai. Vis dėlto valstybės narės turėtų turėti galimybę priimti nacionalines nuostatas, pagal kurias tos pačios ar panašios taisyklės būtų taikomos kitiems projektams, kurie neturi bendro intereso projektų arba abipusio intereso projektų, kuriems taikomas šis reglamentas, statuso;
- (52) visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros plano procesas suteikia tvirtą pagrindą bendro intereso projektams ir abipusio intereso projektams nustatyti. Nors Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklui (ENTSO-E), Europos dujų perdavimo sistemos operatorių tinklui (ENTSO-G), Europos vandenilio tinklo operatorių tinklui (ENNOH) ir PSO toliau tenka svarbus vaidmuo šiame procese, jį reikia labiau racionalizuoti ir valdyti, visų pirma apibrėžiant ateities scenarijus, nustatant ilgalaikes infrastruktūros spragas ir energetikos infrastruktūros trūkumus ir šalinant tas spragas tinkamiausiais sprendimais, kad būtų padidinta proceso politinė svarba, aktualumas ir patikimumas. Todėl Agentūrai ir Komisijai turėtų tekti svarbesnis vaidmuo rengiant visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros planus pagal reglamentus (ES) 2019/943 ir (ES) 2024/1789;
- (53) atsižvelgiant į tai, kad pasirinktam scenarijui ir jo pagrindinėms prielaidoms tenka svarbus vaidmuo visos Sąjungos tinklo plėtros planavimo procese, Komisijai turėtų tekti pagrindinis vaidmuo jį nustatant. Tai turėtų padėti racionalizuoti indėlį ir užtikrinti, kad būtų labiau paisoma Sąjungos politikos tikslų. Taip pat tikslinga, kad visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros planai būtų grindžiami vienu pagrindiniu scenarijumi, įskaitant galimybę atlikti scenarijaus jautrumo analizę pasikeitus išorės sąlygoms, nes pagrindinis scenarijaus tikslas – suteikti bendrą pagrindą galimų bendro intereso projektų ir abipusio intereso projektų infrastruktūros spragų ir naudos vertinimui. Dėl padidėjusios pagrindinio scenarijaus svarbos reikia, kad aktyviai dalyvautų ENTSO-E, ENNOH ir ENTSO-G, valstybės narės ir Agentūra, siekiant užtikrinti, kad būtų teikiami atitinkami duomenys ir informacija ir kad scenarijus būtų suderintas su nacionaliniais pokyčiais. Suinteresuotųjų subjektų konsultacinė grupė turėtų toliau koordinuotai teikti suinteresuotųjų subjektų nuomones ir patarimus dėl scenarijų rengimo;
- (54) infrastruktūros poreikių nustatymo procesui turėtų tekti svarbesnis vaidmuo nukreipiant planuojamas investicijas į infrastruktūrą. Palyginti su dabartine praktika, procesas turėtų būti platesnis ir jame turėtų būti išsamiau apsparstyti tarpsektoriniai ryšiai ir belaidžiai sprendimai, kad būtų galima aiškiai nustatyti, kurie sprendimai geriausiai padeda energetikos sistemai siekiant energetikos ir klimato srities tikslų. Agentūra turėtų aktyviau dalyvauti nustatant proceso ir jo tikrinimo sistemą, kad tolesni sprendimai, būtini spragoms pašalinti, būtų priimtinesni. Agentūra turėtų parengti metodikas, kaip nustatyti infrastruktūros poreikius, kuriuos turi patenkinti ENTSO-E ir ENNOH, siekiant užtikrinti, kad rezultatai būtų pakankamai patikimi ir atitiktų šiame reglamente nustatytus principus. Tai, kad TEN-E grupės sprendimus priimančias organas galutinai patvirtino poreikių nustatymo ataskaitą, turėtų būti aiški žinia projektų rengėjams tais atvejais, kai reikalingi galimi projektai;
- (55) visapusiškesnis ir išsamesnis infrastruktūros poreikių nustatymo procesas turėtų padėti geriau suderinti planuojamus projektus su poreikiais didinti perdavimo pajėgumus. Tai taip pat turėtų sudaryti sąlygas tolesniam procesui, kurio metu būtų nustatyti nauji

sprendimai, kuriais būtų galima patenkinti nesuderintus poreikius. PSO turėtų būti pagrindinis subjektas, siūlantis galimus projektus spragoms pašalinti, tačiau taip pat reikėtų apsvarstyti alternatyvius kitų suinteresuotųjų subjektų sprendimus. Todėl poreikių derinimo procesas turėtų būti regioninio bendradarbiavimo rezultatas, o į diskusijas turėtų būti įtraukti atitinkami suinteresuotieji subjektai. Pagrindinis Komisijos vaidmuo šiame procese turėtų sustiprinti regioninį bendradarbiavimą ir valstybių narių, nacionalinių reguliavimo institucijų, projektų rengėjų ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą siekiant parengti tinkamiausius projektus, nesvarbu, ar tai būtų belaidžiai, ar infrastruktūros sprendimai, atitinkantys bet kokius galimus nepatenkintus poreikius. Kraštutiniu atveju Komisija turėtų turėti teisę paskelbti kvietimą teikti pasiūlymus, kad būtų įveikta nepakankama pažanga šalinant įsisenėjusias spragas. Reikėtų užtikrinti, kad reikalavimus atitinkantys projektai būtų kuo greičiau įtraukti į paskesnius nacionalinius plėtros planus, visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros planą ir Sąjungos sąrašą;

- (56) visos energetikos sistemos sąnaudų ir naudos analizė yra būtina siekiant užtikrinti, kad infrastruktūros planavimas atspindėtų kintančius integruotos ir nuo iškastinio kuro nepriklausomos sistemos poreikius, nuosekliai vertinant visas atitinkamas sąnaudas ir naudą, kad būtų nustatyti veiksmingiausi sprendimai Sąjungos energetikos ir klimato srities tikslams pasiekti. Belaidžiams sprendimams, pavyzdžiui, dinaminiam linijų ir transformatorių reitingui, pažangioms galios srauto valdymo sistemoms arba skaitmeninių dvynių platformoms turėtų tekti svarbesnis vaidmuo tenkinant tinklo poreikius tiek eksploatavimo, tiek plėtros požiūriu, todėl jie taip pat turėtų būti įtraukti į visos energetikos sistemos sąnaudų ir naudos analizę;
- (57) visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros plane turėtų būti pateikta išsami planuojamų infrastruktūros projektų, turinčių tarpvalstybinių poveikį Sąjungoje, apžvalga. Belaidžiai ir lankstumo sprendimai turėtų būti neatsiejama plano dalis, kad būtų galima susidaryti išsamų vaizdą apie būsimas investicijas, būtinas optimaliam elektros energijos ir vandenilio tinklų veikimui. Ypač daug dėmesio turėtų būti skiriama ir projektams, kuriais didinamas tinklo saugumas ir atsparumas;
- (58) vykdydami savo užduotis prieš priimant visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros planus, ENTSO-E ir ENNOH, Agentūra ir Komisija turėtų surengti išsamas konsultacijas, į kurias būtų įtraukti visi atitinkami suinteresuotieji subjektai. Tarp tų suinteresuotųjų subjektų turėtų būti Europos subjektas, atsakingas už elektros energijos skirstymo sistemos operatorių bendradarbiavimą Europos Sąjungoje, asociacijos, susijusios su elektros energijos, dujų ir vandenilio rinkomis, šildymu ir vėsinimu, anglies dioksido surinkimu ir saugojimu, anglies dioksido surinkimo ir naudojimo suinteresuotieji subjektai, nepriklausomi telkėjai, paklausos atsako operatoriai, organizacijos, susijusios su energijos vartojimo efektyvumo sprendimais, pramonės sektorius, įskaitant transporto, skaitmenizacijos ir duomenų sektorius, taip pat, priklausomai nuo to, kas aktualu, energijos vartotojų asociacijos, Europos mokslo patariamoji taryba klimato kaitos klausimais ir pilietinės visuomenės atstovai. Suinteresuotųjų subjektų patariamoji grupė pasirodė esanti veiksmingas suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimo forumas ir turėtų būti remiamas jos tolesnis indėlis į visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros planą. Konsultacijos turėtų būti atviros bei skaidrios ir turėtų būti organizuojamos laiku, kad būtų galima gauti suinteresuotųjų subjektų pastabas rengiant pagrindinius visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros planų etapus, pavyzdžiui, nustatant infrastruktūros spragas ir nustatant sąnaudų ir naudos analizės metodiką, taikomą vertinant projektus. ENTSO-E ir ENNOH turėtų tinkamai atsizvelgti į konsultacijų metu iš suinteresuotųjų subjektų

gautą informaciją ir turėtų paaiškinti, kaip jie atsižvelgė į tą informaciją teikdami galutinius pasiūlymus;

- (59) planuojant energetikos infrastruktūrą turėtų būti tinkamai atsižvelgiama į sektorių susiejimą ir energijos nešiklių tarpusavio sąsajas. Scenarijų rengimas, infrastruktūros poreikių nustatymo procesas ir sąnaudų ir naudos analizės metodikos turėtų būti grindžiami integruotu, ilgalaikiu ir optimizuotu „vienos energetikos sistemos“ metodu ir modeliavimu, naudojant bendras prielaidas ir nuoseklias metodikas. Geresnis infrastruktūros planavimo koordinavimas įvairiuose sektoriuose turėtų padėti nustatyti prioritetus ir optimaliau diegti naujus infrastruktūros sprendimus;
- (60) tai, jog svarbu užtikrinti, kad bendro intereso projekto arba abipusio intereso projekto statusas būtų suteikiamas tik tiems infrastruktūros projektams, kuriems nėra pagrįstų alternatyvių sprendimų, taip pat reiškia, kad planuojant energetikos infrastruktūrą ir regioninių grupių darbe sudarant regioninius siūlomų projektų sąrašus turėtų būti atsižvelgiama į principą „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“. Laikantis principo „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“, reikėtų apsvarstyti visas atitinkamas naujos infrastruktūros alternatyvas, kad būtų užtikrinti būsimi infrastruktūros poreikiai. Ypač daug dėmesio turėtų būti skiriama belaidžiams ar skaitmeniniams sprendimams, paklausos atsako arba neiškastinių išteklių suteikiamo lankstumo naudojimui, nes tai galėtų prisidėti prie didesnio bendro tinklų efektyvumo. Šiuo tikslu sistemos operatoriai, vertindami sistemos plėtros projektus, pirmenybę turėtų teikti šiems sprendimams. Taip pat turėtų būti skatinamas ekonomiškai efektyvus tinklų naudojimas, visų pirma naudojant vietos ir naudojimo laiko kainų signalus tinklo mokesčiuose ir paramos schemose;
- (61) kad pasiektų Sąjungos 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslą, Sąjunga turi gerokai padidinti atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos gamybą. Turėtų būti daugiau investuojama į jūrų atsinaujinančiųjų išteklių energiją, kad būtų pasiekta bent 350 GW jūrų atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos, įrengtos laikantis bendrų neprivalomų regioninių valstybių narių jūrų atsinaujinančiųjų išteklių energijos tikslų, atnaujintų 2024 m. gruodžio mėn. ir remiamų 2023 m. spalio 24 d. Komisijos komunikate „ES jūrų atsinaujinančiųjų išteklių energijos siekių įgyvendinimas“³⁰. Pirmuosiuose jūrinių tinklų plėtros planuose (JTPP), kuriuos 2024 m. sausio mėn. paskelbė ENTSO-E, žengtas svarbus žingsnis pirmyn, nes į jūrinių tinklų planavimą įtraukti valstybių narių jūriniai regioniniai užmojai. Tai turėtų padėti nustatyti tarpvalstybinius jūrų atsinaujinančiųjų išteklių energijos projektus, įskaitant hibridinius ir tarpvalstybinius radialinius projektus, siekiant užtikrinti optimizuotą ir ekonomiškai efektyvią jūrų tinklų plėtrą jūrų baseinų lygmeniu. Į JTPP įtraukta strateginė ilgalaikė logika turėtų būti taikoma ir sausumos elektros tinklams, taip pat vandenilio tinklams;
- (62) prioritetinių jūros jėgainių tinklo koridorių, skirtų atsinaujinančiųjų išteklių energijai, naudos ir sąnaudų vertinimas turėtų padėti valstybėms narėms atlikti preliminarią sąnaudų pasidalijimo analizę prioritetinio jūros jėgainių tinklo koridoriaus lygmeniu, kad būtų paremti tolesni bendri politiniai išipareigojimai dėl tarpvalstybinių jūros jėgainių tinklo projektų. 2024 m. birželio 27 d. Komisijos gairėmis dėl bendradarbiavimo grindžiamų investicijų į jūros projektus sistemų turėtų būti

³⁰ 2023 m. spalio 24 d. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „ES jūrų atsinaujinančiųjų išteklių energijos siekių įgyvendinimas“ (COM(2023) 668 *final*).

remiamasi vertinant prioritetinių jūros jėgainių tinklo koridorių, skirtų atsinaujinančiųjų išteklių energijai, naudą ir sąnaudas, ir Komisija gali jas atnaujinti, dalyvaujant valstybėms narėms, atitinkamiems PSO, Agentūrai ir nacionalinėms reguliavimo institucijoms, kai manoma, kad tai aktualu;

- (63) bendro intereso projektų rengimo, objektų statybos, eksploatacijos ir priežiūros sąnaudas paprastai turėtų padengti infrastruktūros naudotojai. Paskirstant sąnaudas turėtų būti užtikrinama, kad galutiniams naudotojams nebūtų užkrauta neproporcinga našta, ypač jeigu dėl to galėtų atsirasti energijos nepritekliai. Bendros svarbos projektai turėtų atitikti tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo reikalavimus, jei rinkos paklausos ar numatomo poveikio tarifams vertinimo rezultatai rodo, kad negalima tikėtis, jog sąnaudos bus padengtos infrastruktūros naudotojų pagal nustatytus tarifus mokamais mokesčiais;
- (64) vis labiau tarpusavyje sujungtoje energijos vidaus rinkoje būtinos aiškios ir skaidrios tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo taisyklės, kad būtų paspartintos investicijos į tarpvalstybinę infrastruktūrą ir tarpvalstybinį poveikį turinčius projektus. Kadangi tarpvalstybinė energetikos infrastruktūra tampa vis labiau integruota, daugiau projektų duoda naudos už teritorijų, kuriose jie statomi, ribų. Todėl sąžiningas ir skaidrus sąnaudų pasidalijimas yra labai svarbus siekiant išvengti neproporcingos naštos vietos vartotojams. Diskusija dėl tinkamo sąnaudų paskirstymo turėtų būti grindžiama infrastruktūros projekto sąnaudų ir naudos analize, atlikta remiantis suderinta visos energetikos sistemos analizės metodika, naudojant pagrindinį scenarijų ir jautrumo analizę, atliktą visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros planų, parengtų pagal reglamentus (ES) 2019/943 ir (ES) 2024/1789, įgyvendinimo tikslais, kad būtų galima atlikti patikimą bendro intereso projekto arba abipusio intereso projekto indėlio į Sąjungos energetikos politiką, susijusią su priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimu, rinkos integracija, konkurencija, tvarumu ir tiekimo saugumu, analizę. Valstybės narės ir nacionalinės reguliavimo institucijos, kurių vietoje yra bent 10 proc. projekto naudos, turėtų dalyvauti diskusijose dėl sąnaudų paskirstymo, siekiant užtikrinti, kad projektą būtų galima įgyvendinti ir jo naudą pasiekti. Be to, tarpvalstybinuose sąnaudų paskirstymo susitarimuose turėtų būti išnagrinėta *ex post* tvarka, kuria būtų užtikrintas sąžiningas ir proporcingas nepriimančiųjų šalių dalyvavimas, jeigu tokie koregavimai yra aiškiai apibrėžti ir struktūruoti taip, kad būtų užtikrintas tikrumas dėl investicijų;
- (65) labai svarbu užtikrinti stabilią bendro intereso projektų rengimo finansavimo sistemą kartu kuo labiau mažinant finansinės paramos poreikį ir tuo pačiu metu skatinant suinteresuotus investuotojus, taikant tinkamas paskatas ir finansinius mechanizmus. Priimdamos sprendimą dėl tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų visas faktiškai patirtas investicines sąnaudas, priklausomai nuo jų nacionalinių metodų ir metodikų, taikomų panašiai infrastruktūrai, paskirstyti tarpvalstybinio mastu ir įtraukti jas į nacionalinius tarifus. Po to, kai aktualu, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų nustatyti, ar jų poveikis nacionaliniams tarifams galėtų sukelti neproporcingą naštą vartotojams jų atitinkamose valstybėse narėse. Nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų vengti dvigubos paramos projektams rizikos, atsižvelgdamos į faktinius arba numatomus mokesčius ir pajamas. Į tuos mokesčius ir pajamas turėtų būti atsižvelgiama tik tiek, kiek jie yra susiję su projektais ir yra skirti susijusioms išlaidoms padengti;
- (66) siekiant palengvinti atitinkamų valstybių narių ir trečiųjų valstybių diskusijas dėl sąnaudų pasidalijimo, turėtų būti numatyta bendro intereso projektų ir abipusio intereso projektų sujungimo galimybė. Leidžiant valstybių narių grupėms laikyti

sujungtus projektus abipusiškai naudingais, galima skatinti abipusiškai naudingus sprendimus, sumažinti riziką ir sandorių išlaidas derybose ir padidinti įgyvendinimo tikimybę. Papildoma parama Sąjungos lygmeniu, pavyzdžiui, pagal Europos infrastruktūros tinklų priemonę, arba regioniniu lygmeniu naudojant perkrovos pajamas, galėtų dar labiau palengvinti tokius susitarimus ir skatinti laiku kurti prioritetinę infrastruktūrą;

- (67) Reglamento (ES) 2019/943 19 straipsnio 2 dalyje nustatyti trys prioritetiniai pajamų, gautų paskirstant tarpzoninį pralaidumą, naudojimo tikslai, t. y.: a) užtikrinti, kad paskirstytais pajėgumais iš tikrųjų būtų galima pasinaudoti, įskaitant kompensaciją už pralaidumo garantijos nesilaikymą; b) išlaikyti arba didinti tarpzoninį pralaidumą optimizuojant esamas jungtis arba padengiant išlaidas, atsirandančias dėl investicijų į tinklą, kurios yra svarbios jungčių perkrovai mažinti, ir c) teikti kompensacijas jūrų atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos gamybos įrenginių operatoriams jame nustatytomis aplinkybėmis. PSO turėtų užtikrinti, kad būtų pasiekti visi trys prioritetiniai tikslai, įskaitant b punkte nurodytą tikslą. Siekiant palengvinti bendro intereso projektų ir abipusio intereso projektų, kuriais mažinama jungiamųjų linijų perkrova, finansavimą ir užtikrinti diskusijų dėl tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo sprendimų pagal šio reglamento 16 straipsnį nuspėjamumą ir skaidrumą, tikslinga reikalauti, kad PSO tokioms investicijoms atidėtų ribotą perkrovos pajamų dalį. Tas reikalavimas nedaro poveikio PSO atsakomybei priimti sprendimus dėl finansavimo prioritetų prižiūrint reguliavimo institucijoms ir laikantis metodikos, patvirtintos pagal Reglamento (ES) 2019/943 19 straipsnio 4 dalį. Tas reikalavimas neturėtų būti taikomas tais atvejais, kai galima įrodyti, kad prie atitinkamos valstybės narės sienų nereikia kurti papildomų tarpvalstybinių pajėgumų;
- (68) jei valstybėje narėje PSO nėra, nuorodos į PSO visame šiame reglamente turėtų būti *mutatis mutandis* taikomos skirstymo sistemos operatoriams (toliau – SSO);
- (69) energijos vidaus rinkos teisės aktuose reikalaujama, kad prieigos prie tinklų tarifai suteiktų tinkamas paskatas investicijoms. Tačiau tikėtina, kad kelių rūšių bendro intereso projektai turės išorinį poveikį, kuris galbūt nebus visapusiškai įtraukiamas ir kompensuojamas taikant įprastą tarifų sistemą. Taikydamos energijos vidaus rinkos teisės aktus, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų užtikrinti stabilią ir nuspėjamą reguliavimo ir finansinę sistemą su paskatomis bendro intereso projektams, įskaitant ilgalaikes paskatas, kurios būtų proporcingos konkrečiai su projektu susijusiai rizikai. Ta sistema visų pirma turėtų būti taikoma tarpvalstybiniam projektams, novatoriškoms elektros energijos perdavimo technologijoms, sudarančioms sąlygas dideliu mastu integruoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją, paskirstytuosius energijos išteklius arba paklausos atsaką į sujungtus tinklus, ir energetikos technologijų bei skaitmeninio projektams, kuriems gali kilti didesnė rizika nei panašioms projektams, vykdomiems vienoje valstybėje narėje, arba kurie žada didesnę naudą Sąjungai. Be to, projektų, kurių veiklos išlaidos didelės, atveju taip pat turėtų būti suteikta galimybė pasinaudoti tinkamomis investicijų paskatomis. Visų pirma tikėtina, kad jūriniams tinklams, skirtiems atsinaujinančiųjų išteklių energijai, kurie pasitarnauja dvigubai elektros energijos jungčių ir jūrinių atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos projektų objektų prijungimo funkcijai, kyla didesnė rizika nei panašioms sausumos infrastruktūros projektams dėl jiems būdingo prijungimo prie elektros energijos gamybos infrastruktūros, kuris kelia reguliavimo riziką, finansavimo riziką, tokią kaip išankstinės perspektyvos investicijų poreikis, rinkos riziką ir riziką, susijusią su naujų novatoriškų technologijų naudojimu;

- (70) taikant Reglamentą (ES) 2022/869 įrodyta pridėtinė vertė, gaunama pritraukiant privatų finansavimą didelės Sąjungos finansinės paramos teikimu, kad būtų galima įgyvendinti europinės svarbos projektus. Atsižvelgiant į ekonominę ir finansinę padėtį ir biudžeto apribojimus, pagal daugiamečią finansinę programą turėtų būti toliau teikiama tikslinė parama, be kita ko, siekiant sumažinti projektų riziką ir pritraukti privačių investicijų, kad viešojo finansavimo poveikis ir nauda Sąjungos piliečiams būtų kuo didesni ir kad į šio reglamento I priede nustatytus energetikos infrastruktūros prioritetinius koridorius ir sritis būtų pritraukta naujų investuotojų, kartu užtikrinant, kad Sąjungos biudžeto įnašas būtų kuo mažesnis;
- (71) bendro intereso projektai turėtų būti laikomi tinkamais gauti Sąjungos finansinei paramai tyrimams ir, esant tam tikroms sąlygoms, darbams pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/1153³¹, teikiamai dotacijomis ar novatoriškais finansinėmis priemonėmis, siekiant užtikrinti, kad būtų galima teikti specialiai pritaikytą paramą tiems bendro intereso projektams, kurie nėra perspektyvūs pagal esamą reguliavimo sistemą ir rinkos sąlygas. Svarbu išvengti bet kokių konkurencijos iškraipymų, ypač tarp projektų, kuriais prisidedama prie to paties Sąjungos prioritetinio koridoriaus kūrimo. Tokia finansinė parama turėtų padėti užtikrinti būtiną sinergiją su kitais Sąjungos fondais, skirtais pažangiesiems energijos skirstymo tinklams finansuoti, ir su Sąjungos atsinaujinančiųjų išteklių energijos finansavimo mechanizmu, nustatytu Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2020/1294³²;
- (72) investicijoms į bendros svarbos projektus turėtų būti taikoma trijų etapų logika. Pirmą, investavimo pirmenybė turėtų būti suteikta rinkos dalyviams. Antra, jeigu rinkos dalyviai neinvestuoja, turėtų būti ieškoma reguliavimo sprendimų, prireikus, turėtų būti pritaikyta atitinkama reguliavimo sistema, ir turėtų būti užtikrintas teisingas atitinkamos reguliavimo sistemos taikymas. Trečia, kai pirmųjų dviejų etapų nepakanka būtinoms investicijoms į bendro intereso projektus, turėtų būti galima skirti Sąjungos finansinę pagalbą, kai bendro intereso projektas atitinka taikomus tinkamumo kriterijus;
- (73) bendro intereso projektai ir abipusio intereso projektai neturėtų būti laikomi atitinkančiais Sąjungos finansinės paramos skyrimo reikalavimus, jei projektų rengėjai, veiklos vykdytojai ar investuotojai yra patekę į vieną iš Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) 2024/2509³³ 138 straipsnyje nurodytų situacijų, dėl kurių draudžiama dalyvauti procedūroje, pavyzdžiui, tais atvejais, kai priimtas apkaltinamasis nuosprendis dėl sukčiavimo, korupcijos ar elgesio, susijusio su nusikalstama organizacija. Turėtų būti galima pašalinti bendro intereso projektą iš Sąjungos sąrašo, jeigu jo įtraukimas į tą sąrašą pagrįstas neteisinga informacija, kuri buvo pagrindinis to įtraukimo kriterijus, arba jeigu projektas neatitinka Sąjungos teisės. Bendro intereso projekto, vykdomo valstybėse narėse, kurioms taikoma nukrypti leidžianti nuostata pagal šį reglamentą, atveju tos valstybės narės, remdamos paraiškas dėl finansavimo pagal Reglamentą (ES) 2022/869 tokiems projektams,

³¹ 2021 m. liepos 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1153, kuriuo nustatoma Europos infrastruktūros tinklų priemonė ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1316/2013 ir (ES) Nr. 283/2014 (OL L 249, 2021 7 14, p. 38, <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1153/oj>).

³² 2020 m. rugsėjo 15 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2020/1294 dėl Sąjungos atsinaujinančiųjų išteklių energijos finansavimo mechanizmo (OL L 303, 2020 9 17, p. 1, http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2020/1294/oj).

³³ 2024 m. rugsėjo 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2024/2509 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių (OL L, 2024/2509, 2024 9 26, <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

turėtų užtikrinti, kad projektai nebūtų tiesiogiai ar netiesiogiai naudingi asmenims ar subjektams, kurie yra patekę į vieną iš situacijų, dėl kurių draudžiama dalyvauti procedūroje, kaip nurodyta Reglamento (ES, Euratomas) 2024/2509 138 straipsnyje;

- (74) dotacijos darbams, susijusiems su abipusio intereso projektais, turėtų būti prieinamos tokiomis pačiomis sąlygomis, kaip ir bendro intereso projektams, kai jais prisidedama prie Sąjungos bendrųjų energetikos ir klimato srities politikos tikslų ir kai trečiosios valstybės dekarbonizavimo tikslai atitinka Paryžiaus susitarimą;
- (75) Sąjunga turėtų sudaryti palankesnes sąlygas energetikos projektams palankių sąlygų neturinčiuose, mažiau sujungtuose, periferiniuose, atokiausiuose ar izoliuotuose regionuose, kad būtų sudarytos sąlygos naudotis transeuropiniais energetikos tinklais, siekiant paspartinti dekarbonizavimo procesą ir sumažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro;
- (76) atsižvelgiant į 2011 m. vasario 4 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas, kad po 2015 m. nė viena valstybė narė nebeturėtų būti atskirta nuo Europos dujų ir elektros energijos tinklų, o jų energetiniam saugumui nebeturėtų kilti pavojus dėl tinkamų jungčių nebuvimo, šiuo reglamentu siekiama užtikrinti prieigą prie transeuropinių energetikos tinklų panaikinant Kipro ir Maltos energetinę izoliaciją, nes jos vis dar nėra sujungtos su transeuropiniu dujų tinklu. Tas tikslas turėtų būti pasiektas leidžiant toliau vykdyti rengiamus ar planuojamus projektus, kuriems pagal Reglamentą (ES) 2022/869 suteiktas bendro intereso projekto statusas, kol Kipras ir Malta bus prijungti prie transeuropinio dujų tinklo arba iki 2029 m. gruodžio 31 d., priklausomai nuo to, kuri iš tų datų ankstesnė. Tie projektai ne tik prisidės prie atsinaujinančiųjų išteklių energetikos rinkos plėtros, energetikos sistemos lankstumo bei atsparumo ir tiekimo saugumo, bet ir užtikrins prieigą prie būsimų energetikos rinkų, įskaitant vandenilio rinką, ir padėtų siekti Sąjungos bendrųjų energetikos ir klimato srities politikos tikslų;
- (77) siekiant užtikrinti siūlomų pakeitimų pagal šį reglamentą suderinamumą su Sąjungos elektros energijos, dujų ir vandenilio rinkų sistema, siūlomi atitinkami Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/942³⁴ 3 ir 11 straipsnių, Reglamento (ES) 2019/943 48 straipsnio ir Reglamento (ES) 2024/1789 60 ir 61 straipsnių pakeitimai. Tie pakeitimai susiję su pagrindinio scenarijaus taikymu visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros plane, belaidžių sprendimų ir kitų sistemos plėtros alternatyvų svarstymu ir planų taikymo srities paaiškinimu. Todėl tie reglamentai turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeisti;
- (78) siekiant užtikrinti, kad Sąjungai itin svarbūs energetikos infrastruktūros projektai būtų parengti laiku, trečiasis Sąjungos bendro intereso projektų ir abipusio intereso projektų sąrašas turėtų galioti tol, kol įsigalios pirmasis Sąjungos bendro intereso projektų ir abipusio intereso projektų sąrašas, sudarytas pagal šį reglamentą. Be to, siekiant sudaryti sąlygas plėtoti, stebėti ir finansuoti bendro intereso projektus, įtrauktus į trečiąjį Sąjungos sąrašą pagal Reglamentą (ES) 2022/869, tam tikros Reglamento (ES) 2022/869 nuostatos turėtų likti galioti ir daryti poveikį tol, kol įsigalios pirmasis pagal šį reglamentą sudarytas Sąjungos bendro intereso projektų ir abipusio intereso projektų sąrašas;

³⁴ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/942, kuriuo įsteigiama Europos Sąjungos energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (OL L 158, 2019 6 14, p. 22, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/942/oj>.)

- (79) siekiant užtikrinti, kad į Sąjungos sąrašą būtų įtraukti tik tie projektai, kuriais labiausiai prisidedama prie šio reglamento I priede nustatytų strateginių energetikos infrastruktūros prioritetinių koridorių ir sričių įgyvendinimo, pagal Sutarties 290 straipsnį Komisijai turėtų būti deleguoti įgaliojimai priimti aktus, kuriais iš dalies keičiami šio reglamento priedai, kad būtų sudarytas ir peržiūrėtas Sąjungos sąrašas kartu gerbiant valstybių narių teisę patvirtinti į Sąjungos sąrašą įtrauktus projektus, susijusius su jų teritorijomis.
- (80) pagal Sutarties 290 straipsnį, Komisijai turėtų būti deleguoti įgaliojimai priimti aktus, kuriais būtų parengtas pagrindinis scenarijus, kuris yra Sąjungos lygmens tinklo planavimo pagrindas;
- (81) pagal Sutarties 290 straipsnį, Komisijai turėtų būti deleguoti įgaliojimai priimti aktus, kuriais nustatomos sąlygos, kuriomis PSO gali naudoti perkrovos pajamas, ir sąlygos, kuriomis laikoma, kad Reglamento (ES) 2019/943 19 straipsnio 2 dalies b punkto tikslas yra tinkamai pasiektas;
- (82) Ypač svarbu, kad atlikdama parengiamąjį darbą Komisija tinkamai konsultuotųsi, taip pat ir su ekspertais, ir kad tos konsultacijos būtų vykdomos vadovaujantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros³⁵ nustatytais principais. Visų pirma siekiant užtikrinti vienodas galimybes dalyvauti atliekant su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, Europos Parlamentas ir Taryba visus dokumentus gauna tuo pačiu metu kaip ir valstybių narių ekspertai, o jų ekspertams sistemingai suteikiama galimybė dalyvauti Komisijos ekspertų grupių, kurios atlieka su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, posėdžiuose;
- (83) Grupėse vykstančios diskusijos yra labai svarbios Komisijai priimant deleguotuosius aktus, kuriais nustatomas Sąjungos sąrašas. Todėl tikslinga, kad, kiek įmanoma, Europos Parlamentas ir Taryba būtų informuojami apie rezultatus ir galėtų siųsti ekspertus į grupių posėdžius pagal 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstitucinį susitarimą dėl geresnės teisėkūros. Atsižvelgiant į poreikį užtikrinti, kad būtų pasiekti šio reglamento tikslai, ir į iki šiol į Sąjungos sąrašus įtrauktų projektų skaičių, bendras Sąjungos sąrašo projektų skaičius ir toliau turėtų būti ne per didelis, todėl jis neturėtų būti gerokai didesnis nei 220;
- (84) todėl reglamentai (ES) 2019/942, (ES) 2019/943 ir (ES) 2024/1789 turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeisti, o Reglamentas (ES) 2022/869 turėtų būti panaikintas;
- (85) kadangi šio reglamento tikslų, t. y. transeuropinių energetikos tinklų plėtros ir sąveikumo bei prijungimo prie tokių tinklų, kurie padeda užtikrinti klimato kaitos švelninimą, visų pirma, įgyvendinti Sąjungos energetikos ir klimato srities tikslus bei jos poveikio klimatui neutralumo tikslą ne vėliau kaip 2050 m., ir užtikrinti jungtis, energetinį saugumą, rinkos ir sistemų integraciją, konkurenciją, kuri yra naudinga visoms valstybėms narėms, ir įperkamas energijos kainas, valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl siūlomo veiksmo masto ir poveikio tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamosi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti,

³⁵ Europos Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Komisijos tarpinstitucinis susitarimas dėl geresnės teisėkūros (OL L 123, 2016 5 12, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj).

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I SKYRIUS

Bendrosios nuostatos

1 straipsnis

Dalykas ir taikymo sritis

1. Šiame reglamente nustatomos I priede nustatytų transeuropinės energetikos infrastruktūros prioritetinių koridorių ir sričių (toliau – energetikos infrastruktūros prioritetiniai koridoriai ir sritys) savalaikės plėtros ir sąveikumo gairės, kuriomis padedama užtikrinti klimato kaitos švelninimą, visų pirma, įgyvendinti Sąjungos energetikos ir klimato srities tikslus bei jos poveikio klimatui neutralumo tikslą ne vėliau kaip 2050 m., ir užtikrinti jungtis, energetinį saugumą, rinkų ir sistemų integraciją, konkurenciją, kuri yra naudinga visoms valstybėms narėms, ir įperkamas energijos kainas.
2. Šiuo reglamentu visų pirma:
 - (a) numatomas bendro intereso projektų ir abipusio intereso projektų, įtrauktų į Sąjungos sąrašą, nustatymas;
 - (b) sudaromos palankesnės sąlygos į Sąjungos sąrašą įtrauktų projektų savalaikiam įgyvendinimui supaprastinant, glaudžiau koordinuojant bei paspartinant leidimų išdavimo procedūras ir padidinant skaidrumą bei visuomenės dalyvavimą;
 - (c) nustatomos į Sąjungos sąrašą įtrauktų projektų tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo ir su rizika susijusių paskatų taisyklės;
 - (d) apibrėžiamos sąlygos, kuriomis į Sąjungos sąrašą įtraukti projektai laikomi tinkamais Sąjungos finansinei paramai gauti.

2 straipsnis

Apibrėžtys

Be terminų, kurių apibrėžtys nustatytos reglamentuose (ES) 2018/1999, (ES) 2019/942 bei (ES) 2019/943 ir (ES) 2024/1789, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2018/2001³⁶ ir direktyvose (ES) 2019/944 bei (ES) 2024/1788, šiame reglamente vartojami taip apibrėžiami terminai:

- (1) energetikos infrastruktūra – bet kokia Sąjungoje esanti arba Sąjungą ir trečiąsias valstybes jungianti fizinė įranga ar įrenginys, priskiriami prie II priede nustatytų energetikos infrastruktūros kategorijų;

³⁶ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją (OL L 328, 2018 12 21, p. 82, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj>).

- (2) energetikos infrastruktūros trūkumas – fizinių srautų ribotumas energetikos sistemoje dėl nepakankamo perdavimo pajėgumo, įskaitant, *inter alia*, infrastruktūros nebuvimą;
- (3) bendrasis sprendimas – privalomas dokumentas, prieinamas projekto rengėjams raštu arba elektronine forma, kurį sudaro arba kuriame yra valstybės narės institucijos ar institucijų, išskyrus bendrosios kompetencijos ar specializuotus teismus, priimtas sprendimas arba sprendimų rinkinys, kuriuo nustatoma, ar projekto rengėjui leidžiama statyti energetikos infrastruktūrą siekiant įgyvendinti bendro intereso projektą arba abipusio intereso projektą, suteikiant galimybę pradėti arba įsigyti ir pradėti būtinus statybos darbus (pasirengimo statybai etapas), nedarant poveikio jokiame sprendime, priimtam taikant administracinę apeliacinę procedūrą;
- (4) projektas – viena ar kelios linijos, vamzdynai, objektai, įranga ar įrenginiai, priskiriami prie II priede nustatytų energetikos infrastruktūros kategorijų;
- (5) bendro intereso projektas – projektas, reikalingas I priede nustatytiems energetikos infrastruktūros prioritetiniams koridoriams ir sritims įgyvendinti ir įtrauktas į Sąjungos sąrašą;
- (6) abipusio intereso projektas – projektas, kurį Sąjunga remia bendradarbiaudama su trečiąja valstybe ir kurį remia valstybių, kurioms daromas tiesioginis poveikis, vyriausybės, kuriuo prisidedama prie Sąjungos 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslo, kuris yra įtrauktas į Sąjungos sąrašą ir kuris priskiriamas prie vienos iš elektros energijos infrastruktūros kategorijų, nustatytų II priedo 1 punkto a, d arba h papunktyje, ir kuriuo Sąjungos elektros energijos sistema susiejama su trečiosios valstybės elektros tinklu arba kuris priskiriamas prie vienos iš vandenilio infrastruktūros kategorijų, nustatytų II priedo 2 punkte, arba priskiriamas prie vienos iš CO₂ infrastruktūros kategorijų, nustatytų to priedo 4 punkto a arba c papunktyje;
- (7) konkuruojantys projektai – projektai, kuriais visiškai arba iš dalies tenkinamas tas pats nustatytas infrastruktūros poreikis;
- (8) projekto rengėjas – vienas iš šių dalykų:
 - (a) į Sąjungos sąrašą įtrauktą projektą plėtojantis perdavimo sistemos operatorius (PSO), skirstymo sistemos operatorius (SSO), vandenilio tinklo operatorius ar kitas operatorius arba investuotojas;
 - (b) jeigu esama daugiau nei vieno tokio PSO, SSO, kito operatoriaus ar investuotojo arba bet kokios jų grupės – pagal taikytiną nacionalinę teisę juridinio asmens statusą turintis subjektas, paskirtas pagal jų sudarytą sutartį ir įgaliotas sutarties šalių vardu prisiimti teises pareigas ir finansinę atsakomybę;
- (9) išmanusis elektros tinklas – elektros tinklas, įskaitant tinklus salose, kurios nėra tarpusavyje sujungtos arba neturi pakankamų jungčių su transeuropiniais energetikos tinklais, kuris sudaro sąlygas ekonomiškai efektyviai integruoti ir aktyviai kontroliuoti visų prie jo prisijungusių naudotojų, įskaitant gamintojus, vartotojus bei gaminančius vartotojus, elgseną ir veiksmus, siekiant užtikrinti ekonomiškai efektyvią ir tvarią elektros energijos sistemą, kuriai būdingi maži nuostoliai ir aukštas atsinaujinančiųjų energijos išteklių integravimo, tiekimo saugumo bei saugos lygis, ir kuriame tinklo operatorius gali skaitmeniniu būdu stebėti prie jo prisijungusių naudotojų veiksmus, ir informacinės ir ryšių

technologijos, skirtos komunikacijai su susijusiais tinklo operatoriais, elektros gamintojais, energijos kaupimo įrenginiais ir vartotojais ar gaminančiais vartotojais palaikyti, siekiant elektros energiją perduoti ir paskirstyti tvariai, ekonomiškai efektyviai ir saugiai;

- (10) nacionalinė reguliavimo institucija – nacionalinė reguliavimo institucija, paskirta pagal Direktyvos (ES) 2024/1788 76 straipsnio 1 dalį, arba nacionalinio lygmens reguliavimo institucija, paskirta pagal Direktyvos (ES) 2019/944 57 straipsnį;
- (11) atitinkama nacionalinė reguliavimo institucija – nacionalinė reguliavimo institucija valstybėse narėse, kuriose vykdomi projektai, ir valstybėse narėse, kurioms projektas daro reikšmingą teigiamą poveikį;
- (12) atitinkama institucija – institucija, kuri pagal nacionalinę teisę yra kompetentinga išduoti įvairius leidimus, susijusius su nekilnojamojo turto, būtino bendro intereso projektui arba abipusio intereso projektui užbaigti, įskaitant pačią energetikos infrastruktūrą, planavimu, projektavimu ir statyba, ir institucija, kompetentinga išduoti leidimus, susijusius su darbais, būtinais projektui užbaigti;
- (13) darbai – sudedamųjų dalių, sistemų ir paslaugų, įskaitant programinę įrangą, pirkimas, tiekimas ir diegimas, su projektu susijusios projektavimo, paskirties keitimo, statybos ir įrengimo veiklos vykdymas, įrenginių priėmimas ir objekto veiklos pradėjimas;
- (14) tyrimai – veikla, reikalinga rengiantis įgyvendinti projektą, pavyzdžiui, parengiamieji, įgyvendinamumo, vertinimo, bandymų ir patvirtinimo tyrimai, įskaitant programinę įrangą, ir bet kokios kitos techninės pagalbinės priemonės, įskaitant išankstinius projekto koncepcijos apibrėžimo, planavimo ir sprendimų dėl jo finansavimo priėmimo veiksmus, pavyzdžiui, atitinkamų vietų žvalgymas ir finansinio paketo parengimas;
- (15) perdavimas eksploatuoti – pastatyto objekto perdavimo veiklai vykdyti procesas;
- (16) vandeniliui skirta infrastruktūra – vandenilio infrastruktūra, skirta išimtinai naudoti ar transportuoti gryną vandenilį be jokių tolesnių pritaikymo darbų, įskaitant vamzdynų tinklus ar saugyklas, kurie yra pastatyti nauji, kurių paskirtis pakeista iš gamtinių dujų infrastruktūros objektų, arba ir viena, ir kita;
- (17) paskirties keitimas – esamos gamtinių dujų infrastruktūros techninis modernizavimas arba pakeitimas siekiant užtikrinti, kad ji būtų skirta tik vandeniliui naudoti;
- (18) prisitaikymas prie klimato kaitos – procesas, kuriuo užtikrinama, kad energetikos infrastruktūros atsparumas galimam neigiamam klimato kaitos poveikiui būtų pasiekiamas atliekant pažeidžiamumo dėl klimato kaitos ir rizikos vertinimą, taip pat taikant atitinkamas prisitaikymo priemones;
- (19) belaidžiai sprendimai – investicijos į energetikos infrastruktūrą elektros energijos srityje, kuriomis galima padidinti turimą tinklo pajėgumą arba tinklo eksploatavimo efektyvumą diegiant tinklo stiprinimo technologijas, įskaitant skaitmeninius sprendimus.

II SKYRIUS

Bendro intereso projektai ir abipusio intereso projektai

3 straipsnis

Sąjungos bendro intereso projektų ir abipusio intereso projektų sąrašas

1. Laikantis III priedo 1 skirsnyje nustatytos procedūros, įsteigiamos regioninės grupės (toliau – grupės). Kiekvienos grupės sudėtis atspindi kiekvieną prioritetinį koridorių ir sritį bei jų atitinkamą geografinę aprėptį, kaip nustatyta I priede. Grupės prireikus gali susijungti arba posėdžiauti skirtingos sudėties. Visų grupių tarpregioninių posėdžių sudėtis yra TEN-E grupė. Įgaliojimai priimti sprendimus grupėse suteikiami tik valstybėms narėms ir Komisijai (toliau kartu – sprendimus priimančias organas) ir grindžiami bendru sutarimu.
2. TEN-E grupė priima darbo tvarkos taisykles, atsižvelgdama į III priede išdėstytas nuostatas. Tos darbo tvarkos taisyklės taikomos visoms grupėms.
3. Kiekvienos grupės sprendimus priimančias organas patvirtina regioninį projektų sąrašą, parengtą atsižvelgiant į: III priedo 2 skirsnyje nustatytą procesą; kiekvieno projekto indėlį įgyvendinant I priede nustatytus energetikos infrastruktūros prioritetinius koridorius ir sritis, ir nustačius, kad jie atitinka 4 straipsnyje išdėstytus kriterijus.

Kai grupės sprendimus priimančias organas sudaro savo regioninį sąrašą:

- (a) kiekvieną atskirą projekto pasiūlymą turi patvirtinti valstybės narės, su kurių teritorija yra susijęs projektas; jei valstybė narė nepritaria, ji pateikia savo pagrįstas priežastis sprendimus priimančiam organui;
 - (b) ji atsižvelgia į Komisijos rekomendacijas, siekiant į Sąjungos sąrašą įtraukti ne per didelį projektų skaičių.
4. Komisijai pagal 23 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais šis reglamentas papildomas sudarant Sąjungos sąrašą, laikantis Sutarties 172 straipsnio antros pastraipos.

Sąjungos sąrašas sudaromas kas dvejus metus, remiantis pagal III priedo 1 skirsnio 1 punktą sudarytų grupių sprendimus priimančių organų patvirtintais regioniniais sąrašais, pagal šio straipsnio 3 dalyje nustatytą procedūrą.

Ne vėliau kaip 2029 m. lapkričio 30 d. Komisija priima deleguotąjį aktą, kuriuo pagal šį reglamentą sudaromas pirmasis Sąjungos sąrašas.

Jeigu pagal šią dalį Komisijos priimtas deleguotasis aktas negali įsigalioti dėl to, kad Europos Parlamentas arba Taryba pareiškia prieštaravimų pagal 23 straipsnio 6 dalį, Komisija nedelsdama sušaukia atitinkamas grupes, kad jos sudarytų naujus regioninius sąrašus, atsižvelgdama į prieštaravimo priežastis. Komisija kuo greičiau turi priimti naują deleguotąjį aktą, kuriuo sudaromas Sąjungos sąrašas.

5. Sudarydama Sąjungos sąrašą, į kurį įtraukiami 3 dalyje nurodyti regioniniai sąrašai, Komisija, tinkamai atsižvelgdama į grupių svarstymus:
 - (a) užtikrina, kad į jį būtų įtraukti tik tie projektai, kurie atitinka 4 straipsnyje nurodytus kriterijus;

- (b) užtikrina tarpregioninį nuoseklumą;
 - (c) atsižvelgia į valstybių narių nuomones, nurodytas III priedo 2 skirsnio 10 punkte;
 - (d) siekia užtikrinti, kad į Sąjungos sąrašą būtų įtrauktas ne per didelis projektų skaičius.
6. Bendro intereso projektai ir abipusio intereso projektai, priskiriami atitinkamai II priedo 1 punkto a, b, c, d, f ir h papunkčiuose nurodytoms energetikos infrastruktūros kategorijoms, tampa neatsiejama atitinkamų regioninių investicijų planų, priimtų pagal Reglamento (ES) 2019/943 34 straipsnį, ir atitinkamų nacionalinių dešimties metų tinklo plėtros planų, priimtų pagal Direktyvos (ES) 2019/944 51 straipsnį, dalimi. Bendro intereso projektai ir abipusio intereso projektai, kurie priskiriami atitinkamai prie II priedo 2 punkte nurodytų energetikos infrastruktūros kategorijų, tampa neatsiejama dešimties metų vandenilio tinklo plėtros plano pagal Direktyvos (ES) 2024/1788 55 straipsnį ir, atitinkamai, kitų nacionalinių infrastruktūros planų dalimi. Tiems bendro intereso projektams ir abipusio intereso projektams kiekviename iš tų nacionalinių planų suteikiamas didžiausias įmanomas prioritetas. Ši dalis netaikoma konkuruojantiems projektams arba projektams, kurie nėra pakankamo brandumo lygio, kad būtų galima pateikti konkretaus projekto sąnaudų ir naudos analizę, kaip nurodyta III priedo 2 skirsnio 1 punkto d papunktyje.
7. Bendro intereso projektai ir abipusio intereso projektai, kurie priskiriami atitinkamai prie II priedo 1 punkto a, b, c, d, f ir h papunkčiuose ir 2 punkte nurodytų energetikos infrastruktūros kategorijų ir kurie yra konkuruojantys projektai arba projektai, kurie nėra pakankamai brandūs, kad būtų galima pateikti konkretaus projekto sąnaudų ir naudos analizę, kaip nurodyta III priedo 2 skirsnio 1 punkto d papunktyje, gali būti įtraukti į atitinkamus regioninius investicijų planus, nacionalinius dešimties metų tinklo plėtros planus ir, atitinkamai, kitus nacionalinius infrastruktūros planus kaip svarstomi projektai.

4 straipsnis

Grupių taikomi projektų vertinimo kriterijai

1. Bendro intereso projektas turi atitikti šiuos bendruosius kriterijus:
- (a) projektas yra reikalingas bent vienam ar vienai iš I priede nustatytų energetikos infrastruktūros prioritetinių koridorių ir sričių;
 - (b) galima bendra projekto nauda, įvertinta remiantis atitinkamais 3 dalyje nurodytais konkrečiais kriterijais, yra didesnė už jo sąnaudas, taip pat ilguoju laikotarpiu;
 - (c) projektas atitinka bet kurį iš šių kriterijų:
 - i) jis susijęs su bent dviem valstybėmis narėmis, nes tiesiogiai ar netiesiogiai (per jungtį su trečiąja valstybe) kerta dviejų ar daugiau valstybių narių sieną;
 - ii) jis įgyvendinamas vienos valstybės narės teritorijoje sausumoje ar jūroje, įskaitant salas, ir daro reikšmingą tarpvalstybinį poveikį, kaip nustatyta IV priedo 1 punkte.
2. Abipusio intereso projektas turi atitikti visus šiuos bendruosius kriterijus:

- (a) vykdamą projektą reikšmingai prisidedama prie 1 straipsnio 1 dalyje nurodytų tikslų ir trečiosios valstybės tikslų, visų pirma netrukdant trečiosios valstybės pajėgumui laipsniškai atsisakyti iškastinio kuro energijos gamybos įrenginių vidaus vartojimui, taip pat reikšmingai prisidedama prie tvarumo;
- (b) galima bendra projekto nauda, įvertinta pagal atitinkamus konkrečius 3 dalyje nurodytus kriterijus, Sąjungai arba bendrai Sąjungai ir Energijos bendrijos susitariančiajai šaliai arba tiesiogiai projekte dalyvaujančiai EEE šaliai, nusveria jo išlaidas Sąjungai arba bendrai Sąjungai ir Energijos bendrijos susitariančiajai šaliai arba EEE šaliai, priklausomai nuo to, kas aktualu, be kita ko, ilguoju laikotarpiu;
- (c) vykdamą projektą tiesiogiai sujungiamą bent vienos valstybės narės teritorija su trečiosios valstybės teritorija, tiesiogiai sujungiant atitinkamą valstybę narę su pirmuoju trečiosios valstybės elektros energijos tinklo prijungimo tašku arba pirmuoju vandenilio ar CO₂ prijungimo tašku trečiojoje valstybėje, ir daro didelį tarpvalstybinį poveikį, kaip nustatyta IV priedo 2 punkte;
- (d) valstybės narės teritorijoje vykdoma projekto dalis atitinka direktyvas (ES) 2019/944 ir (ES) 2024/1788, jei projektas priskiriamas prie šio reglamento II priedo 1 ir 2 punktuose nustatytų infrastruktūros kategorijų;
- (e) susijusios trečiosios valstybės politikos sistemos konvergencijos lygis yra aukštas, be to, įrodomi teisiniai vykdymo užtikrinimo mechanizmai siekiant remti Sąjungos politikos tikslus, visų pirma užtikrinti, kad:
 - i) Sąjungos energijos vidaus rinka gerai veiktų;
 - ii) tinklo saugumas ir tiekimo saugumas Sąjungoje, būtų grindžiamas, be kita ko, įvairiais šaltiniais, bendradarbiavimu ir solidarumu;
 - iii) energetikos sistema, įskaitant gamybą, perdavimą ir skirstymą, padedama siekti poveikio klimatui neutralumo tikslo, laikantis Paryžiaus susitarimo bei Sąjungos energetikos ir klimato srities tikslų ir jos 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslo, visų pirma vengiant anglies dioksido nutekėjimo;
- (f) dalyvaujanti trečioji valstybė remia projekto prioritetinį statusą, kaip nustatyta 7 straipsnyje, ir kitas investicijas trečiojoje valstybėje, būtinas, kad projektas duotų naudos, kaip nurodyta šios dalies b punkte, ir aiškiai įsipareigoja laikytis panašaus spartesnio įgyvendinimo tvarkaraščio ir kitų politikos ir reguliavimo paramos priemonių, taikomų bendro intereso projektams Sąjungoje.

Prie II priedo 4 punkto c papunktyje nurodytos energetikos infrastruktūros kategorijos priskiriamiems anglies dioksido saugojimo projektams – projektas yra būtinas siekiant sudaryti sąlygas tarpvalstybiniam anglies dioksido transportavimui ir saugojimui, o trečioji valstybė, kurioje įgyvendinamas projektas, turi tinkamą teisinę sistemą, grindžiamą įrodytais veiksmingais vykdymo užtikrinimo mechanizmais, siekiant užtikrinti, kad projektui būtų taikomi standartai ir apsaugos priemonės, kuriais užkertamas kelias bet kokiam anglies dioksido nutekėjimui. Kiek tai susiję su klimatu, žmonių sveikata ir ekosistemomis, užtikrinama anglies dioksido nuolatinio saugojimo sauga ir veiksmingumas ir pasiekiamas bent toks pats lygis, koks nustatytas Sąjungos teisėje.

3. Bendro intereso projektams ir abipusio intereso projektams, priklausomai nuo to, kas aktualu, priskiriamiems prie konkrečių energetikos infrastruktūros kategorijų, taikomi šie konkretūs kriterijai:
- (a) prie II priedo 1 punkto a, b, c, d, f ir h papunkčiuose nustatytų energetikos infrastruktūros kategorijų priskiriamiems elektros energijos perdavimo, skirstymo ir kaupimo projektams – projektas reikšmingai prisideda prie tvarumo, užtikrinant atsinaujinančiųjų išteklių energijos integravimą į tinklą, iš atsinaujinančiųjų išteklių pagaminamos elektros energijos perdavimą ar skirstymą į pagrindinius vartojimo centrus ir kaupimo įrenginius bei saugyklas, ir prie energijos gamybos ribojimo mažinimo, kai taikytina, taip pat prisideda prie to, kad būtų tenkinamas bent vienas iš šių konkrečių kriterijų:
 - i) rinkos integracija, be kita ko, panaikinant bent vienos valstybės narės energetinę izoliaciją ir sumažinant energetikos infrastruktūros trūkumus, konkurencijos, sąveikumo ir sistemos lankstumas;
 - ii) tiekimo saugumas, be kita ko, užtikrinant sąveikumą, sistemos lankstumą, kibernetinį saugumą, tinkamas jungtis ir saugų bei patikimą sistemos eksploatavimą;
 - (b) prie II priedo 1 punkto g papunktyje nustatytų energetikos infrastruktūros kategorijų priskiriamiems išmaniojo elektros tinklo projektams – projektas reikšmingai prisideda prie tvarumo, užtikrinant atsinaujinančiųjų išteklių energijos integravimą į tinklą, ir prisideda prie to, kad būtų tenkinami bent du iš šių konkrečių kriterijų:
 - i) energijos tiekimo saugumo, be kita ko, užtikrinant elektros energijos perdavimo ir skirstymo veiksmingumą ir sąveiką vykdant kasdienę tinklo eksploatavimo veiklą, vengiant perkrovos ir integruojant bei įtraukiant tinklo naudotojus;
 - ii) rinkos integracijos, be kita ko, užtikrinant efektyvų sistemos eksploatavimą ir naudojant jungiamąsias linijas;
 - iii) tinklo saugumas, tiekimo lankstumas ir kokybė, be kita ko, plačiau diegiant inovacijas balansavimo, lankstumo rinkose, kibernetinio saugumo, stebėsenos, sistemos kontrolės ir klaidų taisymo srityse;
 - iv) išmaniojo sektoriaus integracija energetikos sistemoje susiejant įvairius energijos nešiklius ir sektorius arba, žvelgiant platesniu mastu, skatinant energetikos, transporto ir telekomunikacijų sektorių sinergijas ir koordinavimą;
 - (c) prie II priedo 1 punkto e papunktyje nurodytos infrastruktūros kategorijos priskiriamiems projektams – projektas padeda užtikrinti, kad būtų tenkinami šie konkretūs kriterijai:
 - i) tiekimo saugumas, įskaitant turto apsaugą nuo rizikos ir prisidedant prie priemonių, nustatytų pagal Reglamento (ES) 2019/941 dėl pasirengimo valdyti riziką elektros energijos sektoriuje 7 ir 11 straipsnius;
 - ii) tinklo saugumas, be kita ko, taikant priemones, kuriomis sudaromos palankesnės sąlygos aukštesnio lygio fiziniam saugumui ir kibernetiniam saugumui, stebėsenai ir sistemos kontrolei;

- (d) prie II priedo 4 punkte nustatytų energetikos infrastruktūros kategorijų priskiriamiems anglies dioksido transportavimo ir saugojimo projektams – projektas reikšmingai prisideda prie tvarumo mažinant sujungtų pramonės įrenginių išmetamą anglies dioksido kiekį, ir prisideda prie to, kad būtų tenkinami visi šie konkretūs kriterijai:
- i) vengimas išmesti anglies dioksidą kartu užtikrinant tiekimo saugumą;
 - ii) anglies dioksido transportavimo ir saugojimo atsparumo bei saugumo didinimas;
 - iii) efektyvaus išteklių naudojimas sudarant sąlygas sujungti keletą anglies dioksido šaltinių ir kaupimo įrenginių bei saugyklų, naudojant bendrą infrastruktūrą, ir kuo labiau sumažinant poveikį aplinkai ir riziką;
- (e) prie II priedo 2 punkte nustatytų energetikos infrastruktūros kategorijų priskiriamiems vandenilio projektams – projektas reikšmingai prisideda prie tvarumo, be kita ko, mažinant išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, skatinant atsinaujinančiųjų išteklių ar mažo anglies dioksido pėdsako vandenilio diegimą, daugiausia dėmesio skiriant atsinaujinančiųjų išteklių vandeniliui, visų pirma galutinio vartojimo reikmėms, pavyzdžiui, sektoriuose, kuriuose sudėtinga sumažinti išmetamą teršalų kiekį ir kuriuose neįmanoma įgyvendinti didesnio energijos efektyvumo sprendimų, ir remiant elektros energijos gamybą iš kintamų atsinaujinančiųjų išteklių, siūlant lankstumo sprendimų, kaupimo sprendimų arba abu šiuos sprendimus, ir projektas reikšmingai prisideda prie to, kad būtų tenkinamas bent vienas iš šių konkrečių kriterijų:
- i) rinkos integracijos, be kita ko, sujungiant valstybėse narėse esančius ar atsirandančius vandenilio tinklus arba kitaip prisidedant prie Sąjungos masto vandenilio transportavimo ir saugyklų tinklo sukūrimo ir užtikrinant susietųjų sistemų sąveiką;
 - ii) energijos tiekimo saugumo ir lankstumo, be kita ko, užtikrinant tinkamas jungtis ir palengvinant saugų bei patikimą sistemos eksploatavimą;
 - iii) konkurencija, be kita ko, suteikiant skaidrią ir nediskriminacinę prieigą prie keleto tiekimo šaltinių ir tinklo naudotojų;
- (f) prie II priedo 3 punkte nustatytų energetikos infrastruktūros kategorijų priskiriamiems elektrolizeriams – projektas reikšmingai prisideda prie to, kad būtų tenkinami visi šie konkretūs kriterijai:
- i) tvarumas, be kita ko, mažinant išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir skatinant atsinaujinančiųjų išteklių ar mažo anglies dioksido pėdsako vandenilio, visų pirma gaminamo iš atsinaujinančiųjų išteklių, diegimą ir tokios kilmės sintetinių degalų diegimą;
 - ii) tiekimo saugumas, be kita ko, prisidedant prie saugaus, efektyvaus ir patikimo sistemos eksploatavimo arba siūlant kaupimo sprendimus, lankstumo sprendimus arba abu šiuos sprendimus, pavyzdžiui, paklausos atsako ir balansavimo paslaugas;
 - iii) sąlygų lankstumo paslaugoms, tokioms kaip paklausos atsakas ir kaupimas, sudarymas, palengvinant išmaniojo energetikos sektoriaus integraciją sukuriamomis sąsajomis su kitais energijos nešikliais ir sektoriais.

4. Tai, kaip prie II priede nustatytų energetikos infrastruktūros kategorijų priskiriami projektai padeda užtikrinti, kad būtų tenkinami šio straipsnio 3 dalyje įtvirtinti kriterijai, vertinama pagal IV priedo 3–8 punktuose nustatytus rodiklius.
5. Kad būtų galima sudaryti palankesnes sąlygas visų projektų, kurie galėtų būti atrinkti kaip bendro intereso projektai ir kurie galėtų būti įtraukti į regioninį sąrašą, vertinimui, kiekviena grupė skaidriai ir objektyviai įvertina kiekvieno projekto indėlį į to paties energetikos infrastruktūros prioritetinio koridoriaus ar srities įgyvendinimą. Kiekviena grupė nustato savo vertinimo metodą remdamasi bendru indėliu į tai, kad būtų tenkinami 3 dalyje nurodyti kriterijai. Remdamasi tuo vertinimu grupė klasifikuoja projektus pagal svarbą vidaus darbo tikslais. Reitingavimas nepateikiamas nei regioniniame sąrašė, nei Sąjungos sąrašė ir jis nenaudojamas siekiant tolesnių tikslų, išskyrus tikslus, nurodytus III priedo 2 skirsnio 15 punkte.

Siekiant užtikrinti, kad grupės taikytų nuoseklų vertinimo metodą, vertinama projektus kiekviena grupė tinkamai atsižvelgia į:

- (a) kiekvieno pasiūlyto projekto įgyvendinimo skubumą ir indėlį siekiant Sąjungos energetikos ir klimato srities tikslų ir jos 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslo, rinkos integraciją, konkurenciją, tvarumą ir tiekimo saugumą;
- (b) kiekvieno pasiūlyto projekto papildomumą su kitais pasiūlytais projektais, įskaitant konkuruojančius ar galinčius tapti konkuruojančiais projektais;
- (c) galimą sinergiją su energetikos infrastruktūros prioritetiniais koridoriais bei teminėmis sritimis ir nustatytais transeuropiniais transporto ir telekomunikacijų tinklais;
- (d) siūlomų projektų, kurie vertinimo metu yra į Sąjungos sąrašą įtraukti projektai, – į jų įgyvendinimo pažangą ir atitiktį šiame reglamente nustatytiems ataskaitų teikimo ir skaidrumo įpareigojimams;
- (e) bet kokią tiesioginę ar netiesioginę trečiosios valstybės, kaip naudos gavėjo, akcininko ar galutinio naudos gavėjo, kaip projekto rengėjo, nuosavybę bet kuriame iš siūlomų projektų.

Kalbant apie prie II priedo 1 punkto g papunktyje nustatytos energetikos infrastruktūros kategorijos priskiriamus pažangiųjų elektros tinklų projektus ir prie II priedo 1 punkto e papunktyje nustatytų energetikos infrastruktūros kategorijų priskiriamus projektus, pirmenybė teikiama tiems projektams, kurie daro poveikį toms pačioms dviem valstybėms narėms, taip pat tinkamai atsižvelgiama į projekto poveikį patirsiančių naudotojų skaičių, metinį suvartojamos energijos kiekį ir į elektros energijos, pagamintos iš nevaldomų išteklių, dalį rajone, kuriame tie naudotojai vykdo veiklą.

5 straipsnis

Į Sąjungos sąrašą įtrauktų projektų įgyvendinimas ir stebėseną

1. Projektų rengėjai į Sąjungos sąrašą įtrauktų projektų įgyvendinimo planą parengia per du mėnesius nuo jų įtraukimo į Sąjungos sąrašą ir tame plane pateikia tvarkaraštį, kuriame nurodomi visi šie aspektai:
 - (a) galimybių ir projektavimo tyrimai, įskaitant rizikos vertinimo tyrimus, susijusius su prisitaikymu prie klimato kaitos ir fiziniu bei kibernetiniu

saugumu, remiantis direktyvų (ES) 2022/2557 ir (ES) 2022/2555 reikalavimais, kai taikytina, taip pat aplinkos teisės aktų laikymusi ir reikšmingos žalos nedarymo principu;

- (b) nacionalinės reguliavimo institucijos ar kitos susijusios institucijos suteikiamas patvirtinimas;
 - (c) statyba ir objekto perdavimas eksploatuoti;
 - (d) 10 straipsnio 9 dalies c punkte nurodytas leidimų išdavimo procesas.
2. PSO, SSO, vandenilio tinklo operatoriai ir kiti operatoriai bendradarbiauja, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos plėtoti į Sąjungos sąrašą įtrauktus projektus jų teritorijoje.
 3. Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (toliau – Agentūra) ir atitinkamos grupės stebi pažangą, padarytą įgyvendinant į Sąjungos sąrašą įtrauktus projektus, ir prireikus teikia rekomendacijas, kad palengvintų jų įgyvendinimą. Grupės gali prašyti suteikti papildomą informaciją pagal 4, 5 ir 6 dalis, sukviesti atitinkamų subjektų posėdžius ir paprašyti Komisijos vietoje patikrinti pateiktą informaciją.
 4. Ne vėliau kaip metų, kuriais įsigalioja ir pradeda daryti poveikį Sąjungos sąrašas, į kurį įtrauktas projektas, gruodžio 31 d. ir kiekvienais paskesniais metais projektų rengėjai 8 straipsnio 1 dalyje nurodytai nacionalinei kompetentingai institucijai pateikia ataskaitą dėl kiekvieno savo remiamo bendro intereso projekto ir abipusio intereso projekto.

Toje ataskaitoje pateikiama išsami informacija apie:

- (a) pažangą, padarytą plėtojant projektą, statant ir perduodant eksploatuoti, kaip nustatyta šio straipsnio 1 dalyje nurodytame įgyvendinimo plane, visų pirma kiek tai susiję su leidimų išdavimo procesu ir konsultavimosi procedūra, taip pat su aplinkos teisės aktų laikymusi, reikšmingos žalos aplinkai nedarymo principu, taikomomis prisitaikymo prie klimato kaitos priemonėmis ir švelninimo priemonėmis, kurių imamasi dėl projekto rizikos, įvertintos pagal 5 straipsnio 1 dalies a punktą, kai aktualu, ir remiantis direktyvų (ES) 2022/2557 ir (ES) 2022/2555 reikalavimais, kai taikytina;
 - (b) kai aktualu – vėlavimą, palyginti su įgyvendinimo planu, tokio vėlavimo priežastis ir kitus iškilusius nesklandumus;
 - (c) kai aktualu, patikslintą įgyvendinimo planą siekiant pašalinti vėlavimus.
5. Ne vėliau kaip kiekvienų metų vasario 28 d. po to, kai projekto rengėjas pateikia šio straipsnio 4 dalyje nurodytą ataskaitą, 8 straipsnio 1 dalyje nurodytos kompetentingos institucijos Agentūrai ir atitinkamai grupei pateikia šio straipsnio 4 dalyje nurodytą ataskaitą, papildytą informacija apie pažangą ir, kai aktualu, apie jų atitinkamoje teritorijoje vykdomų į Sąjungos sąrašą įtrauktų projektų įgyvendinimo ir leidimų išdavimo procesų vėlavimą, įskaitant tokio vėlavimo priežastis. Kompetentingų institucijų indėlis į ataskaitą aiškiai pažymimas ir parengiamas nekeičiant projekto rengėjų pateiktos ataskaitos teksto.
 6. Ne vėliau kaip kiekvienų metų, kuriais turėtų būti priimtas naujas Sąjungos sąrašas, balandžio 30 d. Agentūra pateikia grupėms konsoliduotą ataskaitą dėl į Sąjungos sąrašą įtrauktų projektų, kurie priskiriami nacionalinių reguliavimo institucijų kompetencijai, kurioje įvertinama padaryta pažanga ir numatomi projekto sąnaudų

pokyčiai, taip pat, prireikus, pateikiamos rekomendacijos, kaip išspręsti vėlavimo problemą ir pašalinti kitus sunkumus, su kuriais susidurta. Toje konsoliduotoje ataskaitoje taip pat įvertinamas 3 straipsnio 6 ir 7 dalių įgyvendinimas, kiek tai susiję su bendro intereso projektais ir abipusio intereso projektais.

Tinkamai pagrįstais atvejais Agentūra gali prašyti kompetentingų institucijų pateikti papildomos informacijos, būtinos šioje dalyje nustatytoms užduotims atlikti.

7. Jeigu į Sąjungos sąrašą įtraukto projekto objektą, palyginti su įgyvendinimo planu, vėluojama perduoti eksploatuoti dėl viršesnių priežasčių, už kurias projekto rengėjas negali būti atsakingas, taikomos šios priemonės:
 - (a) tais atvejais, kai remiantis atitinkamais nacionalinės teisės aktais taikytinos priemonės, nurodytos Direktyvos (ES) 2024/1788 55 straipsnio 7 dalies a, b ar c punkte ir Direktyvos (ES) 2019/944 51 straipsnio 7 dalies a, b ar c punkte, nacionalinės reguliavimo institucijos užtikrina, kad investicijos būtų atliktos;
 - (b) jeigu nacionalinių reguliavimo institucijų priemonės pagal šios dalies a punktą netaikomos, projekto rengėjas per 12 mėnesių nuo įgyvendinimo plane nustatytos perdavimo eksploatuoti datos pasirenka trečiąją šalį visam projektui arba jo daliai finansuoti arba statyti;
 - (c) jeigu pagal b punktą trečioji šalis nepasirenkama, valstybė narė arba, valstybei narei nusprendus, nacionalinė reguliavimo institucija per du mėnesius nuo b punkte nurodyto laikotarpio pabaigos gali paskirti trečiąją šalį, kuri finansuos projektą arba vykdys statybą, o projekto rengėjas tam turi pritarti;
 - (d) tais atvejais, kai, palyginti su įgyvendinimo planu, objektą vėluojama perduoti eksploatuoti daugiau kaip 26 mėnesius, Komisija, pritarus atitinkamoms valstybėms narėms ir visapusiškai su jomis bendradarbiaudama, gali paskelbti kvietimą teikti pasiūlymus, kuriuos leidžiama teikti bet kuriai trečiajai šaliai, galinčiai tapti projekto rengėja ir įgyvendinti projektą pagal nustatytą tvarkaraštį;
 - (e) kai taikomos c arba d punkte nurodytos priemonės, sistemos operatorius, kurio teritorijoje vykdomos investicijos: įgyvendinantiems veiklos vykdytojams ar investuotojams arba trečiajai šaliai teikia visą investicijai įgyvendinti reikalingą informaciją; prijungia naujus įrenginius prie perdavimo tinklo, arba, kai taikytina, prie skirstomojo tinklo ir apskritai deda visas pastangas, kad palengvintų investicijų įgyvendinimą ir saugų, patikimą ir efektyvų į Sąjungos sąrašą įtraukto projekto eksploatavimą ir priežiūrą.
8. Į Sąjungos sąrašą įtrauktą projektą iš Sąjungos sąrašo galima išbraukti laikantis 3 straipsnio 4 dalyje nustatytos procedūros, jeigu jo įtraukimas į tą sąrašą buvo pagrįstas neteisinga informacija, kuri buvo pagrindinis to įtraukimo kriterijus, arba jeigu projektas neatitinka Sąjungos teisės.
9. Jeigu projektas išbraukiamas iš Sąjungos sąrašo, panaikinamos visos pagal šį reglamentą nustatytos su bendro intereso projekto arba abipusio intereso projekto statusu susijusios teisės ir pareigos.

Tačiau, jeigu projektas yra išbrauktas iš Sąjungos sąrašo, bet kompetentinga institucija priėmė nagrinėti jo paraiškos dokumentus, III skyriuje numatytos teisės ir pareigos išlieka, išskyrus atvejus, kai projektas išbrauktas iš Sąjungos sąrašo dėl šio straipsnio 8 dalyje nurodytų priežasčių.

10. Šis straipsnis nedaro poveikio Sąjungos finansinei paramai, suteiktai bet kuriam į Sąjungos sąrašą įtrauktam projektui prieš jį išbraukiant iš Sąjungos sąrašo.

6 straipsnis

Europos koordinatoriai

1. Jei įgyvendinant bendro intereso projektą arba abipusio intereso projektą susiduriama su rimtais įgyvendinimo sunkumais, Komisija, susitarusi su atitinkamomis valstybėmis narėmis, gali paskirti Europos koordinatorių ne ilgesniam kaip vienu metų laikotarpiui, kurį galima pratęsti du kartus.
2. Europos koordinatorius:
 - (a) remia projektus, kuriems jis paskirtas vykdyti Europos koordinatoriaus funkciją, ir skatina tarpvalstybinį projektų rengėjų ir visų susijusių suinteresuotųjų subjektų dialogą;
 - (b) prireikus padeda visoms šalims ir koordinuoja jų veiklą konsultuojantis su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, kai tinkama, aptariant alternatyvius maršrutus ir gaunant projektams reikalingus leidimus;
 - (c) prireikus projekto rengėjams teikia rekomendacijas dėl projekto finansavimo;
 - (d) užtikrina, kad rengiant ir įgyvendinant projektus atitinkamos valstybės narės skirtų reikiamą paramą ir nustatytą strateginę kryptį;
 - (e) pradėdamas nuo jų paskyrimo dienos, kasmet ir, kai tinkama, jo įgaliojimams pasibaigus, pateikia Komisijai ataskaitą apie projektų pažangą ir visus sunkumus bei kliūtis, dėl kurių gali būti gerokai uždelsta projektų perdavimo eksploatuoti data; prireikus ataskaitoje pateikia rekomendacijas, kaip įveikti kliūtis ir sunkumus.

Komisija perduoda pirmos pastraipos e punkte nurodytą Europos koordinatoriaus ataskaitą Europos Parlamentui ir atitinkamoms grupėms.

3. Europos koordinatorius pasirenkamas taikant atvirą, nediskriminacinį ir skaidrų procesą ir remiantis kandidato patirtimi, susijusia su konkrečiomis užduotimis, kurios jam buvo pavestos atitinkamiems projektams.
4. Sprendime, kuriuo paskiriamas Europos koordinatorius, nurodoma įgaliojimų apimtis ir nustatoma įgaliojimų taikymo trukmė, konkrečios užduotys, atitinkami galutiniai terminai ir naudotina metodika. Koordinavimo pastangos turi būti proporcingos projektų sudėtingumui ir apytiksliai įvertintoms sąnaudoms.
5. Atitinkamos valstybės narės visapusiškai bendradarbiauja su Europos koordinatoriumi vykdant 2 ir 4 dalyse nurodytas užduotis.

III SKYRIUS

Leidimų išdavimas ir visuomenės dalyvavimas

7 straipsnis

Į Sąjungos sąrašą įtrauktų projektų prioritetinis statusas

1. Sąjungos sąrašė bet kokių per leidimų išdavimo procedūrą priimamų sprendimų tikslais nustatomas į Sąjungos sąrašą įtrauktų projektų reikalingumas energetikos politikos ir klimato požiūriu, nesilaikant išankstinių nuostatų dėl tikslios projekto vietos, maršruto ar jame naudojamos technologijos.

Pirmoji pastraipa netaikoma konkuruojantiems projektams arba projektams, kurie nėra pakankamo brandumo lygio, kad būtų galima pateikti konkretaus projekto sąnaudų ir naudos analizę, kaip nurodyta III priedo 2 skirsnio 1 punkto d papunktyje.

2. Siekiant užtikrinti veiksmingą su į Sąjungos sąrašą įtrauktais projektais susijusių paraiškų dokumentų administracinį tvarkymą, projekto rengėjai ir visos susijusios institucijos užtikrina, kad tie dokumentai būtų sutvarkyti kuo greičiau pagal Sąjungos ir nacionalinę teisę.
3. Į Sąjungos sąrašą įtrauktiems projektams suteikiamas aukščiausios nacionalinės svarbos statusas, jei toks statusas numatytas nacionalinėje teisėje, ir jis tokiu laikomas leidimų išdavimo proceso metu, įskaitant su poveikio aplinkai vertinimais susijusius projektus, teritorijų planavimo srityje, taip pat siekiant įgyti priėjimo teises ir nusavinti būtiną žemę.
4. Visos su į Sąjungos sąrašą įtrauktais projektais susijusios ginčų sprendimo procedūros, bylinėjimasis, apeliaciniai skundai ir apskundimo teismine tvarka priemonės nacionaliniuose teismuose, komisijose, įskaitant tarpininkavimą ar arbitražą, jei jie egzistuoja pagal nacionalinę teisę, laikomos skubiomis, jeigu ir tiek, kiek tokios skubos procedūros yra numatytos nacionalinėje teisėje.
5. Kalbant apie Direktyvos 92/43/EEB 6 straipsnio 4 dalyje ir Direktyvos 2000/60/EB 4 straipsnio 7 dalyje nurodytą poveikį aplinkai, jei tenkinamos visos tose direktyvose nustatytos sąlygos, į Sąjungos sąrašą įtraukti projektai, priskiriami prie šio reglamento II priedo 2, 3 ir 4 punktuose nurodytų infrastruktūros kategorijų, energetikos politikos požiūriu laikomi viešojo intereso projektais ir gali būti laikomi viršesnio viešojo intereso projektais.

Jei Komisija turi pateikti nuomonę pagal Direktyvos 92/43/EEB 6 straipsnio 4 dalį, ji ir šio reglamento 8 straipsnyje nurodyta nacionalinė kompetentinga institucija užtikrina, kad sprendimas, ar projektas yra viršesnio viešojo intereso, būtų priimtas per terminus, nustatytus šio reglamento 10 straipsnio 1 ir 2 dalyse.

Pirma ir antra pastraipos netaikomos konkuruojantiems projektams ir projektams, kurie nėra pakankamai brandūs, kad būtų galima pateikti konkretaus projekto sąnaudų ir naudos analizę, kaip nurodyta III priedo 2 skirsnio 1 punkto d papunktyje.

6. Kol Sąjungos lygmeniu bus pasiektas poveikio klimatui neutralumas, leidimų išdavimo procedūroje II priedo 1 punkte nurodytai infrastruktūros kategorijai priskiriamų projektų planavimui, statybai ir eksploatavimui taikoma Direktyvos (ES) 2019/944 8 straipsnio 8 dalies nuostata ir daroma prielaida, kad jie atitinka viršesnį

viešąjį interesą ir jais prisidedama prie visuomenės sveikatos ir saugos užtikrinimo, kai atskirais atvejais derinami teisiniai interesai Direktyvos 92/43/EEB 6 straipsnio 4 dalies ir 16 straipsnio 1 dalies c punkto, Direktyvos 2000/60/EB 4 straipsnio 7 dalies ir Direktyvos 2009/147/EB 9 straipsnio 1 dalies a punkto taikymo tikslais. Valstybės narės tinkamai pagrįstomis ir konkrečiomis aplinkybėmis gali apriboti prezumpcijos taikymą tam tikrose savo teritorijos dalyse, tam tikrų rūšių technologijoms arba projektams, kuriems būdingos tam tikros techninės charakteristikos.

Valstybės narės užtikrina, kad planavimo ir leidimų išdavimo procese prie II priedo 1 punkte nurodytos infrastruktūros kategorijos priskiriamų projektų statybai ir eksploatavimui būtų teikiama pirmenybė derinant teisinius interesus atskirais atvejais kitais tikslais nei nurodytieji pirmoje pastraipoje, išskyrus kultūros paveldą, remiantis teisiniais kriterijais, kad būtų užtikrintas suderintas įgyvendinimas.

Pirmoji pastraipa netaikoma konkuruojantiems projektams arba projektams, kurie nėra pakankamo brandumo lygio, kad būtų galima pateikti konkretaus projekto sąnaudų ir naudos analizę, kaip nurodyta III priedo 2 skirsnio 1 punkto d papunktyje.

7. Kol Sąjungos lygmeniu bus pasiektas poveikio klimatui neutralumas, kalbant apie prie šio reglamento II priedo 1 punkte nurodytų infrastruktūros kategorijų priskiriamus į Sąjungos sąrašą įtrauktus projektus, kurie aiškiai įtraukti į nacionalinį plėtros planą, kurio strateginis poveikio aplinkai vertinimas atliktas pagal Direktyvą 2001/42 ir, kai tikėtina, kad jis turės didelį poveikį „Natura 2000“ teritorijoms, tinkamas vertinimas atliktas pagal Direktyvos 92/43/EEB 6 straipsnio 3 dalį, valstybės narės gali, jei projektas atitinka įvertinto nacionalinio plėtros plano sistemą ir neapima joje nenumatytų elementų:
- (a) tiems projektams netaikyti poveikio aplinkai vertinimo pagal Direktyvos 2011/92/ES 2 straipsnio 1 dalį ir
 - (b) tiems projektams netaikyti reikalavimo atlikti jų poveikio „Natura 2000“ teritorijoms vertinimą pagal Direktyvos 92/43/EEB 6 straipsnio 3 dalį ir reikalavimo atlikti jų poveikio rūšių apsaugai vertinimą pagal Direktyvos 92/43/EEB 12 straipsnio 1 dalį ir Direktyvos 2009/147/EB 5 straipsnį.

„Natura 2000“ teritorijose ir pagal nacionalines gamtos ir biologinės įvairovės apsaugos sistemas nustatytose teritorijose vykdomiems arba jas kertantiems projektams pirmoje pastraipoje nurodytos išimtys taikomos tik tuo atveju, jei, atsižvelgiant į tos teritorijos tikslus, nėra proporcingų alternatyvų jų diegimui. II priedo 1 punkto c papunktyje nurodyti projektai neapima „Natura 2000“ teritorijų ir pagal nacionalines apsaugos sistemas nustatytų teritorijų.

8. Kai valstybės narės taiko išimtis pagal 7 dalį, jos užtikrina, kad, remiantis nacionaliniu plėtros planu, būtų nustatytos taisyklės dėl veiksmingų poveikio švelninimo priemonių, kurios turi būti patvirtintos į Sąjungos sąrašą įtrauktiems prie II priedo 1 punkte nurodytų infrastruktūros kategorijų priskiriamiems projektams, siekiant išvengti galimo neigiamo poveikio aplinkai arba, jei tai neįmanoma, jį gerokai sušvelninti. Valstybės narės užtikrina, kad tinkamos poveikio švelninimo priemonės būtų taikomos laiku, siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi Direktyvos 92/43/EEB 6 straipsnio 2 dalyje ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/60/EB 4 straipsnio 1 dalies a punkto i papunktyje nustatytų įpareigojimų, išvengta būklės blogėjimo ir pasiekta gera ekologinė būklė arba geras ekologinis potencialas pagal Direktyvos 2000/60/EB 4 straipsnio 1 dalies a punktą.

Laikantis šios dalies pirmoje pastraipoje nurodytų taisyklių ir atskiriems projektams įgyvendinant tinkamas poveikio švelninimo priemonės daroma prielaida, kad projektais nepažeidžiamos toje pastraipoje nurodytos nuostatos, nedarant poveikio šio straipsnio 10 daliai.

9. Valstybės narės užtikrina visuomenės dalyvavimą rengiant nacionalinį plėtros planą pagal Direktyvos 2001/42/EB 6 ir 7 straipsnius, be kita ko, identifikudamos paveikiamą visuomenės dalį, taip pat valstybes nares, kurioms daromas arba gali būti daromas poveikis dėl to plano ir tame plane numatytų į Sąjungos sąrašą įtrauktų projektų, priskiriamų prie šio reglamento II priedo 1 punkte nurodytų infrastruktūros kategorijų, įgyvendinimo.
10. Dėl projektų, kuriems valstybės narės nusprendžia taikyti išimtis pagal 7 dalį, kompetentingos institucijos atlieka tikrinimą, kad nustatytų:
 - (a) ar tikėtina, kad projektas turės didelį neigiamą poveikį, kuris nebuvo nustatytas atliekant nacionalinio plėtros plano poveikio aplinkai vertinimą pagal Direktyvą 2001/42/EB ir, kai aktualu, pagal Direktyvą 92/43/EEB;
 - (b) ar projektas patenka į Direktyvos 2011/92/ES 7 straipsnio ir Konvencijos dėl poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste 2 straipsnio taikymo sritį dėl jo reikšmingo poveikio aplinkai kitoje valstybėje narėje tikimybės arba dėl valstybės narės, kuriai gali būti padarytas reikšmingas poveikis, prašymo.

Šis pirmoje pastraipoje nurodytas tikrinimas užbaigiamas per 45 dienas nuo 10 straipsnio 5 dalyje nurodyto pranešimo projekto rengėjui.

11. Jei valstybės narės teritorijoje vykdomas projektas gali daryti reikšmingą poveikį kitų valstybių narių aplinkai, valstybė narė, kurioje įgyvendinamas projektas, užtikrina, kad tarpvalstybiniame kontekste būtų taikomas Direktyvos 2011/92/ES 7 straipsnis ir Konvencijos dėl poveikio aplinkai vertinimo 2–7 straipsniai.
12. Jei per tikrinimo procesą nustatoma didelė tikimybė, kad projektas turės didelį nenumatytą neigiamą poveikį, kaip nurodyta šio straipsnio 10 dalyje, kompetentingos institucijos informuoja projekto rengėją, kad reikia atlikti šio straipsnio 7 dalies a ir b punktuose nurodytus vertinimus, ir užtikrina, kad, remiantis turimais duomenimis, šiems projektams būtų taikomos tinkamos ir proporcingos poveikio mažinimo priemonės, siekiant užtikrinti atitiktį Direktyvos 92/43/EEB 12 straipsnio 1 daliai ir Direktyvos 2009/147/EB 5 straipsniui. Jei neįmanoma taikyti tokių poveikio mažinimo priemonių, kompetentingos institucijos užtikrina, kad projektų rengėjai priimtų tinkamas kompensacines priemones tam poveikiui šalinti, kurios, nesant kitų proporcingų kompensacinių priemonių, būtų piniginės kompensacijos, skiriamos rūšių apsaugos programoms, forma, siekiant užtikrinti arba pagerinti paveiktų rūšių apsaugos būklę.
13. Vertinant, ar yra priimtinių alternatyvių sprendimų į Sąjungos sąrašą įtrauktiems projektams, priskiriamiems prie šio reglamento II priedo 2, 3 ir 4 punktuose nurodytų infrastruktūros kategorijų, Direktyvos 92/43/EEB 6 straipsnio 4 dalies ir 16 straipsnio 1 dalies, Direktyvos 2000/60/EB 4 straipsnio 7 dalies d punkto ir Direktyvos 2009/147/EB 9 straipsnio 1 dalies taikymo tikslais, sąlyga, kad nėra priimtinių alternatyvų, įvykdoma, jei nėra priimtinių alternatyvių sprendimų, kuriais būtų galima pasiekti tą patį atitinkamo projekto tikslą, susijusį su tų pačių pajėgumų plėtojimu naudojant tą pačią technologiją per tą patį ar panašų laikotarpį ir nepatiriant gerokai didesnių išlaidų.

14. Įgyvendindamos į Sąjungos sąrašą įtrauktiems projektams, priskiriamiems prie šio reglamento II priedo 2, 3 ir 4 punktuose nurodytų infrastruktūros kategorijų, skirtas kompensacines priemones Direktyvos 92/43/EEB 6 straipsnio 4 dalies taikymo tikslais, valstybės narės pagrįstais atvejais ir kai galima pagrįstai įrodyti, kad planas arba projektas nesukels negrįžtamo poveikio ekologiniams procesams, būtiniams teritorijos struktūrai ir funkcijoms išlaikyti, ir pakenks bendram tinklo „Natura 2000“ vientisumui prieš nustatant kompensacines priemones, gali leisti tokias kompensacines priemones įgyvendinti projekto metu. Valstybės narės, laikydamosi atsargumo principo, gali leisti ilgainiui pritaikyti tas kompensacines priemones, priklausomai nuo to, ar tikėtina, kad trumpuoju, vidutinės trukmės ar ilguoju laikotarpiu bus padarytas didelis neigiamas poveikis.
15. Atliekant vertinimą, taikomi tinkami prie šio reglamento II priedo 1 punkte nurodytos infrastruktūros kategorijos priskiriamų projektų alternatyvūs sprendimai ir tiems projektams skirtų kompensacinių priemonių įgyvendinimas, taikomas Direktyvos (ES) 2019/944 8a straipsnis.

8 straipsnis

Leidimų išdavimo procedūros organizavimas

1. Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad viena bendra nacionalinė kompetentinga institucija:
 - (a) veiktų kaip vienintelis kontaktinis punktas projektų rengėjams leidimų išdavimo procese, atsakytų į jų užklausas, tarpininkautų palaikant visus ryšius su atitinkamomis institucijomis ir remtų jas žiniomis ir informacija, siekiant kuo greitesnio proceso;
 - (b) gautų į Sąjungos sąrašą įtrauktų projektų rengėjų paraiškas dėl leidimų išdavimo ir visus susijusius dokumentus elektronine forma ir išplatintų juos atitinkamoms institucijoms;
 - (c) palengvintų ir koordinuotų į Sąjungos sąrašą įtrauktų projektų leidimų išdavimo procesą savo teritorijoje su kitomis atitinkamomis institucijomis, bendradarbiaujant su jomis nustatant, kokių leidimų ir vertinimų reikia, kad būtų užbaigtas leidimų išdavimo procesas ir priimtas bendrasis sprendimas pagal 3 dalį. Tai apima tyrimų, vertinimo ir dokumentų, kuriuos turėtų parengti projektų rengėjai, aprėptį ir išsamumą;
 - (d) bendradarbiautų ir palaikytų ryšius su kitų valstybių narių nacionalinėmis kompetentingomis institucijomis, kad būtų palengvintas ir koordinuojamas leidimų išdavimo į Sąjungos sąrašą įtrauktiems projektams jų teritorijoje procesas, ir trečiųjų valstybių leidimus išduodančiomis institucijomis, kiek tai susiję su abipusio intereso projektais, įskaitant: viešų konsultacijų dėl tarpvalstybinių projektų pagal 9 straipsnio 5 dalį suderinimą; dalijimąsi informacija apie tikėtiną reikšmingą tarpvalstybinį poveikį pagal 9 straipsnio 6 dalį; atliktinų tyrimų ir leidimų terminų ir reikalavimų suderinimą ir procedūros iki paraiškos pateikimo etapo pagal 10 straipsnio 9 dalį organizavimą;
 - (e) stebėtų į Sąjungos sąrašą įtrauktų projektų rengimą ir vėlavimus savo teritorijoje, už kurią yra atsakingos, be kita ko, gaudamos ir tvirtindamos projektų rengėjų pagal 5 straipsnio 4 dalį pateiktas ataskaitas ir pagal 5

straipsnio 5 dalį teikdamos Agentūrai ir atitinkamoms grupėms ataskaitas apie jų teritorijoje esančių į Sąjungos sąrašą įtrauktų projektų rengimą ir vėlavimus.

Jei paskirtosios nacionalinės kompetentingos institucijos paskyrimas atnaujinamas arba institucija pakeičiama, valstybės narės praneša Komisijai, kai tik nusprendžiama dėl pakeitimo, ir informuoja, kada tokie pakeitimai įsigalioja.

2. 1 dalyje nurodytos nacionalinės kompetentingos institucijos pareigos ir su ja susijusios užduotys gali būti perduotos kitai institucijai dėl kiekvieno į Sąjungos sąrašą įtraukto projekto arba konkrečios į Sąjungos sąrašą įtrauktos projektų kategorijos, arba dėl kiekvienos geografinės vietovės, jeigu:
 - (a) nacionalinė kompetentinga institucija praneša Komisijai apie tą delegavimą, ir informacija apie jį yra lengvai prieinama visuomenei, be kita ko, 9 straipsnio 7 dalyje nurodytoje interneto svetainėje;
 - (b) už kiekvieną į Sąjungos sąrašą įtrauktą projektą ar projektų kategoriją yra atsakinga tik viena institucija ir ji yra vienintelis projektų rengėjų kontaktinis punktas, kuris per 10 straipsnio 2 dalyje nustatytą teisinį terminą prisiima visą atsakomybę už procesą, po kurio priimamas bendrasis sprendimas, ir koordinuoja visų atitinkamų dokumentų ir informacijos pateikimą, be kita ko, bet kuriai kitai susijusiai institucijai;
 - (c) nepriklausomai nuo delegavimo, nacionalinė kompetentinga institucija išlieka atsakinga už projektų rengėjų pagal 5 straipsnio 4 dalį pateiktų ataskaitų apibendrinimą ir ataskaitų teikimą Agentūrai ir atitinkamoms grupėms pagal 5 straipsnio 5 dalį.

Nacionalinė kompetentinga institucija gali ir toliau būti atsakinga už terminų nustatymą, nedarant poveikio terminams, nustatytiems 10 straipsnio 1 ir 2 dalyse.

3. Nacionalinė kompetentinga institucija užtikrina, kad bendrasis sprendimas būtų priimtas per 10 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytus terminus.

Valstybės narės pasirenka vieną iš toliau nurodytų schemų, atsižvelgdamos į tai, kuri schema yra veiksmingiausia atsižvelgiant į nacionalinę teisę, nacionalinio planavimo ir leidimų išdavimo proceso ypatumus ir į tai, ar ją galima įgyvendinti taip, kad būtų prisidedama prie veiksmingiausio ir savalaikio bendrojo sprendimo priėmimo:

- (a) integruota schema:
 - i) nacionalinės kompetentingos institucijos priima bendrąjį sprendimą, kuris yra vienintelis teisiškai privalomas sprendimas, priimamas vykdant teisės aktais nustatytą leidimų išdavimo procesą;
 - ii) jei su projektu yra susijusios kitos institucijos, jos gali pagal nacionalinę teisę pareikšti savo nuomonę; ta nuomonė naudojama vykdant procedūrą ir nacionalinė kompetentinga institucija į ją atsižvelgia;
- (b) koordinuota schema:
 - i) bendrąjį sprendimą sudaro keli atskiri teisiškai privalomi sprendimai, kuriuos priėmė kelios atitinkamos institucijos, ir jį centralizuotai koordinuoja nacionalinė kompetentinga institucija;
 - ii) nacionalinė kompetentinga institucija gali sudaryti darbo grupę, kurioje būtų atstovaujama visoms susijusioms institucijoms, kad būtų galima parengti tikrinimo planą arba išsamų leidimų išdavimo proceso

tvarkaraštį pagal 10 straipsnio 9 dalies b punktą ir stebėti bei koordinuoti jo įgyvendinimą;

- iii) nacionalinė kompetentinga institucija, pasikonsultavusi su kitomis atitinkamomis institucijomis, kiekvienu konkrečiu atveju nustato pagrįstą terminą, per kurį turi būti priimti atskiri sprendimai, siekiant kuo labiau sutrumpinti proceso trukmę, nedarant poveikio 10 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytiems terminams;
 - iv) nacionalinė kompetentinga institucija gali priimti atskirą sprendimą kitos atitinkamos institucijos vardu, jei ta institucija per nustatytą terminą sprendimo nepriima ir jei vėlavimo negalima tinkamai pagrįsti. Nacionalinė kompetentinga institucija taip pat gali neatsižvelgti į atskirą kitos atitinkamos institucijos sprendimą, jei mano, kad sprendimas nėra pakankamai pagrįstas tos atitinkamos institucijos pateiktais įrodymais;
- (c) bendradarbiavimo schema:
- i) bendrąjį sprendimą sudaro keli atskiri teisiškai privalomi sprendimai, kuriuos priėmė kelios atitinkamos institucijos, ir jį koordinuoja nacionalinė kompetentinga institucija;
 - ii) nacionalinė kompetentinga institucija gali sudaryti darbo grupę, kurioje atstovaujama visoms susijusioms institucijoms, kad būtų galima parengti tikrinimą arba išsamų leidimų išdavimo proceso tvarkaraštį pagal 10 straipsnio 9 dalį ir stebėti bei koordinuoti jo įgyvendinimą;
 - iii) nacionalinė kompetentinga institucija, pasikonsultavusi su kitomis atitinkamomis institucijomis, kiekvienu konkrečiu atveju nustato pagrįstą terminą, per kurį turi būti priimti atskiri sprendimai, siekiant kuo labiau sutrumpinti proceso trukmę, nedarant poveikio 10 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytiems terminams;
 - iv) nacionalinė kompetentinga institucija stebi, kaip atitinkamos institucijos laikosi terminų, o vėlavimo atveju imasi priemonių siekdama kuo labiau sutrumpinti proceso trukmę;
 - v) jei valstybė narė pasirenka bendradarbiavimo schemą, ji Komisijai nurodo to pasirinkimo priežastis.

Atitinkamos institucijos pagal valstybių narių pasirinktą leidimų išdavimo sistemą arba deleguoja būtiną kompetenciją nacionalinei kompetentingai institucijai, arba palengvina bendradarbiavimą su nacionaline kompetentinga institucija, siekdamos užtikrinti, kad bendrasis sprendimas būtų priimtas per 10 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytus terminus.

Jei susijusi institucija nesitiki atskiro sprendimo priimti per nustatytą terminą, ta institucija nedelsdama apie tai informuoja nacionalinę kompetentingą instituciją ir nurodo vėlavimo priežastis. Tuomet nacionalinė kompetentinga institucija nustato kitą terminą, iki kurio turi būti priimtas tas atskiras sprendimas, laikantis pagal 10 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytą bendrą terminą.

4. Valstybės narės gali 3 dalyje nustatytas schemas taikyti į Sąjungos sąrašą įtrauktiems projektams sausumoje ir jūroje.

Į Sąjungos sąrašą įtrauktų projektų, kurie yra neatsiejamai susiję su gamybos įrenginiais, pavyzdžiui, projektų, įtrauktų į II priedo 1 punkto b arba h papunktyje

nurodytas infrastruktūros kategorijas, atveju nacionalinė kompetentinga institucija yra atsakinga už leidimų atitinkamam į Sąjungos sąrašą įtrauktam projektui išdavimo proceso koordinavimą su leidimų energijos gamybos įrenginiams išdavimu, kad terminai būtų nuoseklūs ir kartu būtų siekiama kuo veiksmingiau ir laiku suteikti leidimus visam su projektu susijusiam turtui.

5. Jei į Sąjungos sąrašą įtrauktas projektas vykdomas dviejų ar daugiau valstybių narių teritorijoje, jų atitinkamos nacionalinės kompetentingos institucijos kartu paskiria vieną iš jų veikti kaip vienintelį kontaktinį punktą, atsakingą už tai, kad nacionalinėms kompetentingoms institucijoms ir kitoms atitinkamoms institucijoms būtų lengviau keistis informacija apie leidimų išdavimo procesą, taip pat už galutinių bendrųjų sprendimų priėmimą bendradarbiaujant su kitomis atitinkamomis nacionalinėmis kompetentingomis institucijomis.

Valstybės narės stengiasi nustatyti bendrą procedūrą, kuri palengvintų atitinkamų jų nacionalinių kompetentingų institucijų bendradarbiavimą, sukurtų procedūrinę sinergiją ir suderintų terminus, kad būtų palengvintas projektų leidimų išdavimo procesas, visų pirma kiek tai susiję su poveikio aplinkai vertinimu ir viešomis konsultacijomis, kurių reikalaujama pagal 9 straipsnį.

Valstybių narių prašymu Komisija atlieka tarpininko vaidmenį remiant atitinkamų nacionalinių kompetentingų institucijų bendradarbiavimą. Komisija padeda susitarti dėl vienodos bendros procedūros pateikdama nuomonę ir rekomendacijas dėl procedūrinių aspektų.

9 straipsnis

Skaidrumas ir visuomenės dalyvavimas

1. Ne vėliau kaip 2027 m. spalio 24 d. valstybė narė ar nacionalinė kompetentinga institucija, kai reikia, bendradarbiaudama su kitomis susijusiomis institucijomis, paskelbia atnaujintą į Sąjungos sąrašą įtrauktiems projektams taikomų leidimų išdavimo procedūrų vadovą, į kurį įtraukta bent VI priedo 1 punkte nurodyta informacija. Vadovas nėra teisiškai privalomas dokumentas, tačiau jame nurodomos ar cituojamos atitinkamos teisinės nuostatos. Nacionalinės kompetentingos institucijos, kai aktualu, bendradarbiauja ir ieško sinergijos su kaimyninių šalių institucijomis, siekdamos suderinti terminus ir palengvinti projektų leidimų išdavimo procesą, be kita ko, rengiant procedūrų vadovą.
2. Nedarant poveikio visuomenės dalyvavimo reikalavimams pagal aplinkos apsaugos teisę, Orhuso konvenciją, Espo konvenciją ir atitinkamą Sąjungos teisę, visos leidimų išdavimo procese dalyvaujančios šalys laikosi VI priedo 3 punkte nustatytų visuomenės dalyvavimo principų.
3. Per preliminarų trijų mėnesių laikotarpį nuo leidimų išdavimo procedūros pradžios, kaip nustatyta 10 straipsnio 5 dalyje, projekto rengėjas parengia ir nacionalinei kompetentingai institucijai pateikia visuomenės dalyvavimo koncepciją, laikantis šio straipsnio 1 dalyje nurodytame vadove nustatytos tvarkos ir VI priede pateiktų gairių.
4. Nacionalinė kompetentinga institucija paprašo pakeisti visuomenės dalyvavimo koncepciją arba ją patvirtina per tris mėnesius nuo koncepcijos gavimo, atsižvelgdama, nereikalaujant kartoti, į bet kokios formos visuomenės dalyvavimą ir

konsultacijas, vykusias prieš pradant leidimų išdavimo procesą, tiek, kiek toks visuomenės dalyvavimas ir konsultacijos atitiko šio straipsnio reikalavimus.

Jei projekto rengėjas planuoja daryti reikšmingų patvirtintos visuomenės dalyvavimo koncepcijos pakeitimų, jis apie tai informuoja nacionalinę kompetentingą instituciją. Tokiu atveju nacionalinė kompetentinga institucija gali prašyti atlikti papildomus pakeitimus.

5. Jei to dar nereikalaujama pagal nacionalinę teisę, prieš pateikdamas nacionalinei kompetentingai institucijai galutinę ir išsamią paraišką dėl leidimo išdavimo pagal 10 straipsnio 10 dalį, projekto rengėjas surengia bent vieną ankstyvojo etapo viešą konsultaciją. Viešos konsultacijos gali būti vykdomos kartu su bet kokiais viešomis konsultacijomis po to, kai pateikiamas prašymas duoti sutikimą dėl planuojamos veiklos pagal Direktyvos 2011/92/ES 6 straipsnio 2 dalį.
6. Viešos konsultacijos, kurias reikalaujama surengti pagal ankstesnę dalį, turi atitikti VI priedo 5 punkte nustatytus minimaliuosius reikalavimus, jose VI priedo 3 punkto a papunktyje nurodyti suinteresuotieji subjektai ankstyvame etape informuojami apie projektą ir jos padeda nustatyti tinkamiausią vietą, trajektoriją ar technologiją, be kita ko, kai aktualu, atsižvelgiant į tinkamus su projektu susijusius prisitaikymo prie klimato kaitos ir saugumo aspektus, visą poveikį, aktualų pagal Sąjungos ir nacionalinę teisę, ir atitinkamus klausimus, kurie turi būti aptarti paraiškos dokumentuose.
7. Nedarant poveikio valstybių narių procedūrinėms ir skaidrumo taisyklėms, projekto rengėjai 10 dalyje nurodytoje interneto svetainėje paskelbia ataskaitą, kurioje apibendrinami su visuomenės dalyvavimu projekte susijusios veiklos rezultatai, įskaitant visą veiklą, vykdytą iki išankstinių viešų konsultacijų, ir paaiškinama, kaip buvo atsižvelgta į viešose konsultacijose pareikštas nuomones, nurodant projekto vietos, trajektorijos ir struktūros pakeitimus arba priežastis, dėl kurių į tokias nuomones nebuvo atsižvelgta.

Projekto rengėjas ataskaitą kartu su paraiškos dokumentais pateikia nacionalinei kompetentingai institucijai. Priimant bendrąjį sprendimą tinkamai atsižvelgiama į šios ataskaitos rezultatus.
8. Įgyvendinant tarpvalstybinius projektus, kuriuose dalyvauja dvi ar daugiau valstybių narių, viešos konsultacijos pagal 5 dalį kiekviename atitinkamoje valstybėje narėje, kiek įmanoma, surengiamos ne vėliau kaip per du mėnesius viena nuo kitos ir, jei įmanoma, sujungiamos.
9. Jei tikėtina, kad projektai turės reikšmingą tarpvalstybinį poveikį vienoje ar daugiau kaimyninių valstybių narių, kuriose taikomas Direktyvos 2011/92/ES 7 straipsnis ir Espo konvencija, atitinkama informacija pateikiama atitinkamų kaimyninių valstybių narių nacionalinėms kompetentingoms institucijoms. Atitinkamų kaimyninių valstybių narių nacionalinės kompetentingos institucijos nurodo, kai tinkama per pranešimo procesą, ar jos ar bet kuri kita susijusi institucija pageidauja dalyvauti atitinkamoje viešų konsultacijų procedūroje.
10. Projekto rengėjas sukuria ir reguliariai atnaujiną projektui skirtą interneto svetainę, kurioje pateikiama svarbi informacija apie bendro intereso projektą, kuri susiejama su Komisijos interneto svetaine ir 26 straipsnyje nurodyta skaidrumo platforma ir kuri atitinka VI priedo 6 punkte nustatytus reikalavimus. Nacionalinės kompetentingos institucijos tikrina, kaip projekto rengėjai vykdo šią pareigą, ir prireikus imasi priemonių atitikčiai užtikrinti.

Leidimų išdavimo proceso trukmė ir vykdymas

1. Leidimų išdavimo procese numatomos šios dvi procedūros:
 - (a) neprivaloma procedūra iki paraiškos pateikimo etapo, apimanti laikotarpį nuo leidimų išdavimo proceso pradžios iki pateiktų išsamių paraiškos dokumentų priėmimo nacionalinėje kompetentingoje institucijoje, kuris turi būti ne ilgesnis kaip 24 mėnesiai;
 - (b) privaloma teisės aktais nustatyta leidimų išdavimo procedūra, apimanti laikotarpį nuo pateiktų išsamių paraiškos dokumentų priėmimo dienos iki bendrojo sprendimo priėmimo dienos, kuris turi neviršyti 18 mėnesių.

Kiek tai susiję su pirmos pastraipos b punktu, valstybės narės, kai įmanoma, gali numatyti teisės aktais nustatytą leidimų išdavimo procedūrą, kuri būtų trumpesnė nei 18 mėnesių.

2. Nacionalinė kompetentinga institucija užtikrina, kad bendra 1 dalyje nurodytų dviejų procedūrų trukmė neviršytų 42 mėnesių.

Tačiau, jei nacionalinė kompetentinga institucija mano, kad viena ar abi leidimų išdavimo procedūros nebus užbaigtos per 1 dalyje nustatytus terminus, ji kiekvienu konkrečiu atveju prieš pasibaigiant vienam ar abiem terminams gali nuspręsti pratęsti vieną ar abu terminus. Nacionalinė kompetentinga institucija bendrą dviejų procedūrų trukmę gali pratęsti daugiau nei šešiais mėnesiais tik išimtiniais atvejais.

Jei nacionalinė kompetentinga institucija pratęsia terminus, ji informuoja atitinkamą grupę apie tokio pratęsimo priežastis ir kuo greičiau pristato jai priemones, kurių imtasi arba turi būti imtasi, kad būtų užbaigta leidimų išdavimo procedūra. Grupė gali prašyti, kad nacionalinė kompetentinga institucija reguliariai teiktų ataskaitas apie šioje srityje padarytą pažangą ir nurodytų vėlavimo priežastis.

3. Valstybės narės užtikrina, kad 8 straipsnio 1 dalyje nurodytos nacionalinės kompetentingos institucijos turėtų pakankamai techninių, finansinių ir žmogiškųjų išteklių, kad galėtų priimti bendrąjį sprendimą per 10 straipsnio 2 dalyje nurodytą laikotarpį.

4. Valstybės narės užtikrina, kad vykdant 1 dalyje nurodytą leidimų išdavimo procedūrą:

- (a) nacionalinėms kompetentingoms institucijoms nepateikus atsakymo per 2 dalyje nustatytą terminą, bendrasis sprendimas būtų laikomas patvirtintu;
- (b) jei kitos susijusios institucijos per nacionalinės kompetentingos institucijos pagal 8 straipsnio 3 dalį nustatytą pagrįstą laikotarpį nepateikia atsakymo, būtų laikoma, kad jų konkreči nuomonė yra teigiama arba kad leidimas yra suteiktas.

Ši dalis nedaro poveikio sprendimams aplinkos srityje ir kai atitinkamos valstybės narės teisinėje sistemoje administracinio numanomo pritarimo principas nenumatytas.

Visi sprendimai skelbiami viešai, įskaitant galutinius sprendimus, priimamus numanomai, kai atitinkamos kompetentingos institucijos arba kitos susijusios institucijos atsakymo nepateikia.

5. Prašydami pradėti leidimų išdavimo procesą, projekto rengėjai raštu arba elektronine forma praneša apie projektą kiekvienos valstybės narės, kurioje įgyvendinamas projektas, nacionalinei kompetentingai institucijai, įskaitant valstybes nares, kuriose projektas kerta jų išskirtinę ekonominę zoną, ir pateikia pakankamai išsamius projekto metmenis.

Per vieną mėnesį nuo pranešimo gavimo nacionalinė kompetentinga institucija elektronine forma:

- (a) išduoda gavimo patvirtinimą, arba
- (b) jei projektas nelaikomas pakankamai brandžiu, kad būtų galima pradėti leidimų išdavimo procesą, atmeta pranešimą ir nurodo savo sprendimo priežastis, be kita ko, kitų susijusių institucijų vardu.

Patvirtinimo apie gavimą data žymi leidimų išdavimo proceso pradžią. Jei projektas susijęs su dviem ar daugiau valstybių narių, leidimų išdavimo proceso pradžia laikoma data, kurią paskutinį pranešimą priima susijusi nacionalinė kompetentinga institucija.

Valstybės narės užtikrina, kad būtų sukurtos specialios skaitmeninės platformos, skirtos leidimų išdavimo prašymams, leidimų išdavimo procesams ir vykdomiems sprendimams dėl leidimų išdavimo valdyti, ir kad sprendimai būtų pateikiami lengvai prieinamu formatu.

Tose platformose suteikiama prieiga prie atitinkamų aplinkos ir geologinių duomenų ir sprendimų, prieinamų Europos Parlamento ir Tarybos reglamento [xxxxx]³⁷ 10 straipsnio 3 dalyje nurodytame centriniam interneto portale.

6. Nacionalinės kompetentingos institucijos užtikrina, kad kiekvienos kategorijos bendro intereso projektų ir abipusio intereso projektų leidimų išdavimo procesas būtų paspartintas pagal šį skyrių. Tuo tikslu nacionalinės kompetentingos institucijos pritaiko leidimų išdavimo proceso pradžios ir išsamių paraiškos dokumentų priėmimo reikalavimus, atsižvelgdamos į atitinkamą projektų kategoriją, jų pobūdį, mastą, tai, kad nereikalaujama poveikio aplinkai vertinimo ar bet kokių kitų vertinimų pagal nacionalinę teisę arba tai, kad jiems gali reikėti mažiau leidimų ir patvirtinimų, kad pasiektų pasirengimo statybai etapą.

Todėl nacionalinės kompetentingos institucijos gali nuspręsti, kad šio straipsnio 1 ir 6 dalyse nurodyta procedūra iki paraiškos pateikimo etapo nėra būtina, jei projekto rengėjas nereikalauja šio laikotarpio tyrimams, vertinimams atlikti ir duomenims, kuriuos reikia nurodyti prašymo išduoti leidimą byloje, rinkti.

7. Atlikdamos tikrinimą, kuriuo siekiama nustatyti leidimų išdavimo proceso reikalavimus, nacionalinės kompetentingos institucijos atsižvelgia į visus atliktus tyrimus ir leidimus, išduotus ne anksčiau kaip prieš penkerius metus iki projekto leidimų išdavimo proceso pradžios pagal šį straipsnį, įskaitant kitų projektų, kurie yra svarbūs ir gali būti pakartotinai naudojami, įgyvendinimo vertinimus, ir nereikalauja nereikalingų ar kartotinių tyrimų, vertinimų ar leidimų.
8. Valstybėse narėse, kuriose trasos ar vietovės nustatymas, vykdomas vien konkrečiais planuojamo projekto tikslais, įskaitant konkrečių tinklo infrastruktūros koridorių planavimą, negali būti įtrauktas į leidimo išdavimo procesą, kurį užbaigus priimamas

³⁷ [nuoroda į Reglamentą dėl poveikio aplinkai vertinimų paspartinimo]

bendrasis sprendimas, atitinkamas sprendimas priimamas per atskirą šešių mėnesių laikotarpį, kuris prasideda tą dieną, kurią projekto rengėjas pateikia galutinius ir išsamius paraiškos dokumentus.

9. Procedūra iki paraiškos pateikimo etapo apima: reikiamų tyrimų, ataskaitų ir dokumentų, kurių tikimasi iš projekto vykdytojo, tikrinimą ir apimties nustatymą; išsamaus grafiko sudarymą ir paraiškos dokumentacijos projekto patikrinimą, atliekant šiuos veiksmus:

(a) kuo greičiau ir ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo 5 dalyje nurodyto projekto rengėjo pranešimo nacionalinė kompetentinga institucija nustato leidimus ir vertinimus, kurių reikia leidimų išdavimo procesui užbaigti, ir apie juos praneša projekto rengėjui.

Nacionalinės kompetentingos institucijos pranešime pateikiamas VI priedo 1 punkto e papunktyje nurodytas kontrolinis sąrašas ir, kai aktualu, jo turinys nustatomas bendradarbiaujant su kitomis atitinkamomis institucijomis ir kitų valstybių narių, kuriose įgyvendinamas projektas, nacionalinėmis kompetentingomis institucijomis, įskaitant atvejus, kai projektas kerta jų išskirtinę ekonominę zoną.

Kai taikytina, pranešime išsamiai išdėstomos sąlygos, kuriomis projektui gali būti taikoma 7 straipsnio 7 dalyje nustatyta išimtis, ir nurodoma:

- i) ar esama tikimybės, kad projektas turės didelį neigiamą nenumatytą poveikį atsižvelgiant į geografinių vietovių, kuriose jis planuojamas, aplinkos jautrumą, kuris nebuvo nustatytas atliekant nacionalinių plėtros planų poveikio aplinkai vertinimą pagal Direktyvą 2001/42/EB ir, kai aktualu, pagal Direktyvą 92/43/EEB;
- ii) projektui taikomos tinkamos ir proporcingos poveikio švelninimo priemonės arba piniginė kompensacija už rūšių apsaugos programas pagal 7 straipsnio 8 dalį;
- iii) ar kuri nors projekto dalis gali daryti reikšmingą poveikį kitos valstybės narės aplinkai; tokiu atveju valstybės narės, kurioje įgyvendinamas projektas, kompetentinga institucija užtikrina, kad tarpvalstybiniame kontekste būtų taikomas Direktyvos 2011/92/ES 7 straipsnis ir Konvencijos dėl poveikio aplinkai vertinimo 2–7 straipsniai;

(b) pranešime taip pat nurodoma, ar nacionalinė kompetentinga institucija patvirtina arba iš dalies pakeičia projekto rengėjo pagal 9 straipsnio 3 dalį pateiktą visuomenės dalyvavimo koncepciją. Tikrinimo laikotarpiu nacionalinė kompetentinga institucija, bendradarbiaudama su kitomis atitinkamomis institucijomis, nustato tyrimų, ataskaitų ir dokumentų, įskaitant vertinimus, reikalingus projekto aplinkosaugos leidimui gauti, kuriuos projekto rengėjas turėtų parengti ir pateikti kaip išsamios paraiškos bylos dalį, apimtį ir išsamumo lygį.

Nei nacionalinė kompetentinga institucija, nei kuri nors iš atitinkamų institucijų vėliau neprašo jokios papildomos informacijos, tyrimų, ataskaitų ar vertinimų, išskyrus tuos, kurie nustatyti per šį pradinį tikrinimo procesą, nebent iš esmės pasikeitė projektas arba jį supanti aplinka. Jei įvyksta toks esminis

pokytis, nacionalinė kompetentinga institucija, remdamasi tinkamu pagrindu, gali prašyti projekto rengėjo pateikti papildomos informacijos;

- (c) nacionalinė kompetentinga institucija, glaudžiai bendradarbiaudama su projekto rengėju ir kitomis atitinkamomis institucijomis bei nacionalinėmis kompetentingomis institucijomis kitose valstybėse narėse, kuriose įgyvendinamas projektas, įskaitant atvejus, kai projektas kerta jų išskirtinę ekonominę zoną, ir atsižvelgdama į pagal šios dalies a punktą vykdomos veiklos rezultatus, parengia išsamų leidimų išdavimo proceso tvarkaraštį pagal VI priedo 2 punkte išdėstytas gaires;
- (d) gavusi paraiškos dokumentų projektą, nacionalinė kompetentinga institucija gali savo arba kitų atitinkamų institucijų vardu paprašyti projekto rengėjo ne vėliau kaip per vieną mėnesį pateikti trūkstamą informaciją, susijusią su a punkte nurodytais reikalaujamais elementais.

Procedūra iki paraiškos pateikimo etapo apima prireikus projektų rengėjų rengiamas aplinkos ataskaitas, įskaitant prisitaikymo prie klimato kaitos ir kibernetinio bei fizinio saugumo dokumentus ir vertinimus.

Bendradarbiaudama su projekto rengėju ir prireikus kitomis atitinkamomis institucijomis ar kitomis kitų valstybių narių, kuriose įgyvendinamas projektas, nacionalinėmis kompetentingomis institucijomis, įskaitant atvejus, kai projektas kerta jų išskirtinę ekonominę zoną, nacionalinė kompetentinga institucija gali etapais parengti tam tikro projekto leidimų išdavimo proceso reikalavimus ir VI priedo 4 punkte nustatytą viešų konsultacijų tvarkaraštį, su sąlyga, kad dėl to neveluoja bendra projekto plėtra ir užtikrinama, kad leidimų išdavimo procesas būtų supaprastintas ir paspartintas. Kiekvienam etapui taikomi ilgiausi 1 ir 2 dalyse nurodyti terminai.

Per vieną mėnesį nuo pirmos pastraipos d punkte nurodytos trūkstamos informacijos pateikimo kompetentinga institucija priima nagrinėti visą prašymą raštu ar elektronine forma arba specialiose skaitmeninėse platformose, pradėdama 1 dalies b punkte nurodytą teisės aktais nustatytą leidimų išdavimo procedūrą.

- 10. Projekto rengėjas sąžiningai bendradarbiauja su nacionalinėmis kompetentingomis institucijomis ir visomis atitinkamomis institucijomis, kad pateiktų joms išsamią ir teisingą informaciją, visų pirma susijusią su tikrinimo procese nustatyta informacija.

Projekto rengėjas užtikrina, kad paraiškos dokumentai būtų išsamūs ir tinkami, ir prašo nacionalinės kompetentingos institucijos pateikti nuomonę kuo ankstesniame leidimų išdavimo proceso etape.

Projekto rengėjas visapusiškai bendradarbiauja su nacionaline kompetentinga institucija, kad būtų laikomasi šiame reglamente nustatytų terminų. Bet koks vėlavimas dėl projekto rengėjo, kuris veikia sąžiningai, kaltės šiuo atžvilgiu neįskaičiuojamas į ilgiausią leidimo galiojimo trukmę.

- 11. Valstybės narės užtikrina, kad dėl bet kokių nacionalinės teisės aktų pakeitimų nebūtų pratęsta jokia leidimų išdavimo procedūra, pradėta iki tų pakeitimų įsigaliojimo dienos. Kad būtų išlaikyta paspartinta leidimų išdavimo procedūra į Sąjungos sąrašą įtrauktiems projektams, nacionalinės kompetentingos institucijos tinkamai pritaiko tvarkaraštį, nustatytą pagal šio straipsnio 6 dalies b punktą, siekdamas, kiek įmanoma, užtikrinti, kad nebūtų viršyti šiame straipsnyje nustatyti leidimų išdavimo procedūros terminai.

12. Šiame straipsnyje nustatyti terminai nedaro poveikio pareigoms pagal Sąjungos bei tarptautinę teisę ir administracinėms apeliacinėms procedūroms bei apskundimo teismine tvarka priemonėms.

Šiame straipsnyje nustatyti terminai bet kuriai leidimų išdavimo procedūrai taikomi nedarant poveikio valstybių narių nustatytiems trumpesniems terminams.

IV SKYRIUS

Tarpsektorinės infrastruktūros planavimas

11 straipsnis

Pagrindinis dešimties metų tinklo plėtros planų scenarijus

1. Ne vėliau kaip [dveji metai po įsigaliojimo] ir po to bent kas ketverius metus Komisija parengia pagrindinį elektros energijos, vandenilio ir dujų sektorių scenarijų, kuris turi būti naudojamas rengiant visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros planus, nurodytus: Reglamento (ES) 2019/943 48 straipsnyje ir Reglamento (ES) 2024/1789 59 straipsnyje, šio reglamento 12 straipsnyje nurodytą infrastruktūros poreikių nustatymo procesą, šio reglamento 14 straipsnyje nurodytą visos energetikos sistemos sąnaudų ir naudos analizę ir šio reglamento 17 straipsnyje nurodytą tarpvalstybinį sąnaudų paskirstymą.
2. Pagrindinis scenarijus:
 - (a) atitinka Sąjungos energetikos ir klimato srities tikslus ir apima ilgalaikę perspektyvą bent iki 2050 m., laikantis Sąjungos poveikio klimatui neutralumo tikslo;
 - (a) apima tarpsektorinį požiūrį, užtikrinant elektros energijos, vandenilio ir dujų sektorių nuoseklumą, optimizuojant sistemos efektyvumą;
 - (b) kai tinkama, apima jautrumo analizę.
3. Komisijos prašymu Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklas (ENTSO-E), Europos vandenilio tinklo operatorių tinklas (ENNOH), Europos dujų perdavimo sistemos operatorių tinklas (ENTSO-G) ir valstybės narės pateikia 1 dalyje nurodytam pagrindiniam scenarijui parengti būtinus duomenis ir informaciją. Tai apima, be kita ko, rinkos ir tinklo duomenis, pavyzdžiui, paklausos ir pasiūlos prognozes, elektros energijos gamybos, vandenilio gamybos ir tinklų charakteristikas, lankstumo šaltinius, importo prielaidas, taip pat klimato metų duomenis. Komisija nustato pagrįstą terminą, per kurį duomenys ir informacija turi būti pateikti, atsižvelgdama į reikalaujamų duomenų ir informacijos sudėtingumą ir skubumą. Jei adresatas nepateikia prašomos informacijos per Komisijos nustatytą terminą arba pateikia neišsamią informaciją, Komisija savo sprendimu gali pareikalauti pateikti informaciją. Komisija gali paprašyti Agentūros patikrinti jai pateiktus duomenis, be kita ko, patikrinant nacionalinius duomenis atitinkamose nacionalinėse reguliavimo institucijose.
4. Komisija konsultuojasi su Agentūra, nacionalinėmis reguliavimo institucijomis, ENTSO-E, ENNOH, ENTSO-G, Europos elektros energijos skirstymo sistemos operatorių bendradarbiavimo subjektu Europos Sąjungoje (ES SSO subjektu),

valstybėmis narėmis ir kitais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais dėl duomenų, surinktų siekiant parengti pagrindinį scenarijų, įskaitant prielaidas ir jų naudojimą rengiant pagrindinį scenarijų.

5. Komisija pateikia pagrindinio scenarijaus projektą TEN-E grupei kartu su informacija apie tai, kaip buvo atsižvelgta į pastabas, gautas per 4 dalyje nurodytas konsultacijas. TEN-E grupės nariai savo pastabas, jei tokių yra, pateikia per vieną mėnesį nuo pagrindinio scenarijaus projekto gavimo dienos.
6. Komisijai pagal 23 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais šis reglamentas papildomas nustatant pagrindinius scenarijus pagal šį straipsnį. Komisija patvirtina pagrindinį scenarijų, atsižvelgdama į TEN-E grupės pastabas.
7. Paskelbus deleguotąjį aktą dėl pagrindinio scenarijaus, Komisija paskelbia pagrindinius pagrindinio scenarijaus įvesties ir išvesties duomenis, laikydamosi apribojimų pagal nacionalinę teisę ir atitinkamus konfidencialumo susitarimus.
8. Komisija, atsižvelgdama į Agentūros, valstybių narių, nacionalinių reguliavimo institucijų ir atitinkamų suinteresuotųjų subjektų nuomones, gali parengti jautrumo analizės dėl pagrindinio scenarijaus, jei tai būtina atsižvelgiant į rinkos ar politikos pokyčius. Komisija gali iš dalies pakeisti šio straipsnio 6 dalyje nurodytą deleguotąjį aktą, kad į jį būtų įtrauktos visos tokios jautrumo analizės.

12 straipsnis

Infrastruktūros poreikių nustatymo ataskaita

1. Atitinkamai ENTSO-E ir ENNOH parengia infrastruktūros poreikių nustatymo ataskaitą, kad nustatytų infrastruktūros spragas, darančias poveikį Sąjungos tikslams, susijusiems su elektros energija ir vandeniliu.
2. Infrastruktūros poreikių nustatymo ataskaitos:
 - (a) grindžiamos pagrindiniu scenarijumi, kurį Komisija parengė pagal 11 straipsnį, ir jo jautrumo analizėmis;
 - (b) atitinka Agentūros pagal 11 dalį parengtą metodiką;
 - (c) atitinka šio reglamento VII priede nustatytus principus;
 - (d) padeda užtikrinti tarpsektorinį požiūrį, kuriuo užtikrinamas elektros energijos ir vandenilio sektorių, taip pat, kai taikytina, dujų, centralizuoto šilumos tiekimo ir CO₂ sektorių nuoseklumas.
3. ENTSO-E ir ENNOH atitinkamai konsultuojasi su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais dėl papildomų duomenų, prielaidų ir jų naudojimo rengiant jų infrastruktūros poreikių nustatymo ataskaitą.
4. Per šešis mėnesius nuo pagrindinio scenarijaus paskelbimo pagal 11 straipsnį, išskyrus atvejus, kai skelbiant tik pridedama jautrumo analizė, ENTSO-E ir ENNOH TEN-E grupei pateikia savo atitinkamos infrastruktūros poreikių nustatymo ataskaitos projektą, įskaitant vertinimą, kaip projektai, pateikti įtraukti į visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros planą, atitinka nustatytus poreikius. Jeigu skelbiama tik jautrumo analizė, Komisija gali paprašyti ENTSO-E ir ENNOH parengti naują infrastruktūros poreikių nustatymo ataskaitą laikantis šiame straipsnyje nustatytos procedūros.

5. Per du mėnesius nuo TEN-E grupės infrastruktūros poreikių nustatymo ataskaitų projektų gavimo dienos Agentūra įvertina infrastruktūros poreikių nustatymo ataskaitų projektų atitiktį, įskaitant vertinimą, kokių mastu projektai, pateikti įtraukti į visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros planą, atitinka nustatytus poreikius, 12 dalyje nurodytą metodiką ir VII priede nustatytus principus, ir apie tai informuoja TEN-E grupę.
6. Per vieną mėnesį nuo Agentūros pranešimo apie infrastruktūros poreikių nustatymo ataskaitų projektų atitiktį TEN-E grupės nariai, atsižvelgdami į Agentūros pateiktą informaciją apie atitiktį, gali pateikti savo pastabas ir atitinkamai informuoti ENTSO-E ir ENNOH.
7. Per du mėnesius nuo TEN-E grupės narių pastabų gavimo ENTSO-E ir ENNOH, atsižvelgdami į TEN-E grupės ir Agentūros pastabas, patikslina infrastruktūros poreikių nustatymo ataskaitų projektus, kad būtų užtikrinta visiška atitiktis 2 dalies reikalavimams, ir pateikia galutinę infrastruktūros identifikavimo ataskaitą Komisijai.
8. Galutinį infrastruktūros poreikių nustatymo ataskaitos projektą Komisija pateikia TEN-E grupės sprendimus priimančiam organui patvirtinti. Prieš pateikdama galutinius infrastruktūros poreikių nustatymo ataskaitų projektus TEN-E grupės sprendimus priimančiam organui, Komisija, nustačiusi, kad galutiniuose infrastruktūros poreikių nustatymo ataskaitų projektuose tinkamai neatspindimos TEN-E grupės narių pastabos ir neužtikrinama visiška atitiktis VII priede nustatytiems principams, gali prašyti tinkamai pagrįsti ir per pagrįstą terminą pateikti atnaujintus ir patobulintus projektus. Atitinkamai ENTSO-E ir ENNOH per vieną mėnesį visiškai patenkina tokius prašymus ir dar kartą pateikia Komisijai peržiūrėtus galutinius infrastruktūros poreikių nustatymo ataskaitų projektus.
9. TEN-E grupės sprendimus priimančias organas galutines infrastruktūros poreikių nustatymo ataskaitas patvirtina per vieną mėnesį nuo jų gavimo.
10. Per dvi savaites nuo infrastruktūros poreikių nustatymo ataskaitų patvirtinimo pagal 8 dalį ENTSO-E ir ENNOH paskelbia jas atitinkamai savo interneto svetainėje. Kai aktualu, ENTSO-E ir ENNOH Komisijos prašymu atnaujina infrastruktūros poreikių nustatymo ataskaitas, atsižvelgdami į jautrumo analizes, priimtas pagal 11 straipsnio 8 dalį.
11. Ne vėliau kaip [9 mėnesiai po šio reglamento įsigaliojimo] Agentūra, surengusi išsamias konsultacijas, kuriose dalyvauja Komisija, valstybės narės, ENTSO-E, ENTSO-G, ENNOH, ES SSO subjektas ir kiti atitinkami suinteresuotieji subjektai, paskelbia privalomą infrastruktūros poreikių nustatymo metodiką.
12. Metodika užtikrinama, kad infrastruktūros poreikių nustatymo ataskaita atitiktų VII priede nustatytus principus.
13. Prireikus Agentūra savo iniciatyva arba Komisijos prašymu metodiką atnaujina.
14. Iki 2027 m. sausio 1 d. šis straipsnis taikomas laikantis Reglamento (ES) 2024/1789 61 straipsnyje nustatytų pereinamojo laikotarpio nuostatų.

13 straipsnis

Poreikių derinimo procesas elektros energijos sistemoje

1. Kai elektros energijos infrastruktūros poreikių nustatymo ataskaitoje padaroma išvada, kad projektai, pateikti įtraukti į visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros planą, nevisiškai atitinka infrastruktūros poreikius, nustatytus pagal 12 straipsnį, Komisija gali pradėti procesą, kad nustatytų galimus sprendimus, kaip patenkinti nesuderintus poreikius.
2. Komisija, bendradarbiaudama su ENTSO-E, valstybėmis narėmis ir Agentūra, pakviečia atitinkamų grupių sistemos operatorius per šešis mėnesius nuo kvietimo pasiūlyti projektus, kuriais būtų galima patenkinti nesuderintus poreikius. Komisija siūlomus projektus pateikia svarstyti atitinkamoms grupėms, sudarytoms pagal 3 straipsnį. Komisija gali įtraukti kitus atitinkamus suinteresuotuosius subjektus ir kitus regioninio bendradarbiavimo forumus. Projektų rengėjai, galintys patenkinti nesuderintus poreikius, kuo greičiau pateikia reikalavimus atitinkančius projektus, kad jie būtų įtraukti į vėlesnius nacionalinius plėtros planus, visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros planą ir Sąjungos sąrašą.
3. Jei vykdant 2 dalyje nurodytą procesą nenustatomi projektai, kuriais būtų galima patenkinti nesuderintus poreikius, Komisija gali paskelbti kvietimą teikti pasiūlymus, kuriame gali dalyvauti bet kuri trečioji šalis, galinti tapti projekto rengėja, kad pasiūlytų projektus, kuriais būtų galima patenkinti nesuderintus poreikius. Projektų rengėjai, galintys patenkinti nesuderintus poreikius, kuo greičiau pateikia reikalavimus atitinkančius projektus, kad jie būtų įtraukti į vėlesnius nacionalinius plėtros planus, visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros planą ir Sąjungos sąrašą.
4. Komisija stebi 2 ir 3 dalyse nurodytų projektų proceso rezultatus ir pažangą ir glaudžiai bendradarbiauja su atitinkamomis grupėmis, sudarytomis pagal 3 straipsnį, ir kitais atitinkamais regioninio bendradarbiavimo forumais.

14 straipsnis

Energetikos sistemą apimanti sąnaudų ir naudos analizė

1. Kalbant apie prie II priedo 1 punkto a, b, c, d, e, f ir h papunkčiuose ir 2 bei 3 punktuose nurodytų infrastruktūros kategorijų priskiriamus projektus, ENTSO-E ir ENNOH, vertindami, ar projektai turi būti įtraukti į atitinkamus visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros planus, Sąjungos lygmeniu atlieka suderintą visos energetikos sistemos sąnaudų ir naudos analizę taikydami nuoseklias atskirų sektorių metodikas.
2. Metodikos:
 - (a) parengiamos pagal V priede nustatytus principus;
 - (b) grindžiamos bendromis prielaidomis, kurios sudaro sąlygas palyginti projektus;
 - (c) atitinka Sąjungos energetikos ir klimato srities tikslus, jos 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslą ir 11 straipsnyje nurodytą pagrindinį scenarijų, taip pat IV priede nustatytas taisykles ir rodiklius;
 - (d) sudaro sąlygas įvertinti projektų grupes pagal 18 straipsnį, o elektros energijos sektoriuje – apsvarstyti belaidžius sprendimus;

- (e) grindžiamos tarpsektoriniu požiūriu.
3. ENTSO-E ir ENNOH parengia ir paskelbia preliminarinius metodikų projektus, kad galėtų konsultuotis su ES SSO subjektu ir kitais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais. Konsultacijų procedūra turi būti atvira, vykdoma laiku ir būti skaidri. ENTSO-E ir ENNOH parengia ir paskelbia konsultacijų procedūros ataskaitą.
 4. ENTSO-E ir ENNOH paskelbia savo metodikų projektus ir pateikia juos valstybėms narėms, Komisijai ir Agentūrai. ENTSO-E ir ENNOH nurodo priežastis, dėl kurių neatsižvelgė arba tik iš dalies atsižvelgė į valstybių narių, nacionalinių institucijų ar kitų suinteresuotųjų subjektų pastabas. ENTSO-E ir ENNOH paskelbia ir pateikia valstybėms narėms, Komisijai ir Agentūrai savo pirmuosius nuoseklius atskirų sektorių metodikų projektus ne vėliau kaip 2027 m. gruodžio mėn.
 5. Per tris mėnesius nuo metodikų projektų gavimo Agentūra ir valstybės narės gali pateikti savo nuomones ENTSO-E, ENNOH ir Komisijai. Komisija gali surengti specialius grupių posėdžius metodikų projektams aptarti.
 6. Per tris mėnesius nuo Agentūros ir valstybių narių nuomonių gavimo dienos ENTSO-E ir ENNOH iš dalies pakeičia savo atitinkamas metodikas, kad būtų visapusiškai atsižvelgta į Agentūros ir valstybių narių nuomones, ir pateikia jas Komisijai tvirtinti.
 7. Gavusi atitinkamas metodikas, Komisija per tris mėnesius paskelbia savo sprendimą.
 8. Jei Komisija atmeta metodikos projektą, ji nurodo priežastis. ENTSO-E ir ENNOH atitinkamai peržiūri metodikos projektą ir dar kartą teikia jį Komisijai tvirtinti.
 9. Per dvi savaites nuo Komisijos patvirtinimo ENTSO-E ir ENNOH paskelbia savo atitinkamas metodikas savo interneto svetainėse.
 10. Komisija ir Agentūra gali paprašyti atitinkamai ENTSO-E ir ENNOH atnaujinti savo metodikas ir nustatyti tvarkaraštį. Agentūra gali veikti savo iniciatyva arba atsižvelgdama į tinkamai pagrįstą nacionalinių reguliavimo institucijų ar suinteresuotųjų subjektų prašymą. Agentūra skelbia gautus prašymus ir visus atitinkamus dokumentus, kuriais grindžiamas jos prašymas ir kuriuose nėra neskelbtinos komercinės informacijos.
 11. Agentūrai arba Komisijai paprašius, ENTSO-E ir ENNOH atnaujina nuoseklias atskirų sektorių sąnaudų ir naudos metodikas pagal 3–9 dalyse nustatytą patvirtinimo procedūrą.
 12. ENTSO-E ir ENNOH, rengdami kiekvieną visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros planą, skelbia atnaujintus metodikos taikymui svarbius pradinis duomenis, įskaitant skaičiavimo metodus, tinklo modelius, atitinkamus apkrovos srautus ir rinkos duomenis. Šie duomenys skelbiami pakankamai tikslia forma, taikant apribojimus pagal nacionalinę teisę ir atitinkamus konfidencialumo susitarimus. Komisija ir Agentūra užtikrina, kad jos ar bet kuri jų vardu tų duomenų pagrindu analizę atliekanti šalis užtikrintų gautų duomenų konfidencialumą.
 13. ENTSO-E ir ENNOH, įgyvendindami visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros planą, apskaičiuoja ir paskelbia visų projektų sąnaudų ir naudos analizės rezultatus, iš kurių matyti, kaip nauda paskirstoma tarp šalių. Tai apima naudą tiek projektus vykdančioms valstybėms, tiek projektų nevykdančioms valstybėms, kurios gauna naudos iš atitinkamo projekto.

14. Kalbant apie prie II priedo 1 punkto g papunktyje ir 4 punkte nustatytų energetikos infrastruktūros kategorijų priskiriamus projektus, Komisija užtikrina, kad būtų parengtos suderintos visos energetikos sistemos sąnaudų ir naudos analizės Sąjungos lygmeniu metodikos. Tos metodikos naudos ir sąnaudų požiūriu turi būti suderinamos su ENTSO-E ir ENNOH parengtomis metodikomis. Metodikos rengiamos skaidriai, be kita ko, išsamiai konsultuojantis su Agentūra, valstybėmis narėmis ir visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais.
15. Nuo [2028 m. balandžio mėn.] ir kas dvejus metus Agentūra nustato ir paskelbia rodiklių ir atitinkamų pamatinių verčių rinkinį, skirtą į II priedą įtrauktų energetikos infrastruktūros kategorijų palyginamų projektų investicinėms vieneto išlaidoms palyginti. Projektų rengėjai pateikia prašomus duomenis nacionalinėms reguliavimo institucijoms ir Agentūrai. ENTSO-E ir ENNOH gali naudotis tomis pamatinėmis vertėmis atlikdami tolesnių visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros planų sąnaudų ir naudos analizes.

V SKYRIUS

Jūriniai tinklai, skirti atsinaujinančiųjų išteklių energijai integruoti

15 straipsnis

Jūros jėgainių tinklo planavimas

1. Ne vėliau kaip [*įrašyti datą: 6 mėnesiai nuo įsigaliojimo*] valstybės narės, padedamos Komisijos, savo konkrečiuose prioritetiniuose jūros jėgainių tinklo koridoriuose, nustatytuose I priedo 2 skirsnyje, atsižvelgdamos į kiekvieno regiono ypatumus ir plėtrą, atnaujiną neprivalomą susitarimą bendradarbiauti siekiant jūrų atsinaujinančiųjų energijos išteklių gamybos tikslų, kurie turi būti pasiekti kiekviename jūros baseine ne vėliau kaip 2030, 2040 ir 2050 m. pagal jų nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus, ir atsižvelgiant į jūrų atsinaujinančiųjų išteklių energijos potencialą kiekviename jūros baseine. Į susitarimą įtraukiami, kai taikytina, jūrų atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio tikslai.

Pagal neprivalomus susitarimus valstybės narės, padedamos Komisijos, savo konkrečiuose prioritetiniuose jūros jėgainių tinklo koridoriuose, nustatytuose I priedo 2 skirsnyje, taip pat apsvarsto, ar dvi ar daugiau valstybių narių savo atitinkamuose nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose turėtų nustatyti konkrečius tarpvalstybinius tikslus, pavyzdžiui, hibridinius ar tarpvalstybinius radialinius projektus, kad būtų pasiekti jūrų atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos tikslai, kurie turi būti kuo veiksmingiau įgyvendinti kiekviename jūros baseine.

Tas neprivalomas susitarimas sudaromas raštu dėl kiekvieno su valstybių narių teritorija susijusio jūros baseino ir nedaro poveikio valstybių narių teisei plėtoti projektus savo teritorinėje jūroje bei išskirtinėje ekonominėje zonoje. Komisija teikia gaires, skirtas darbui grupėse.
2. Ne vėliau kaip [*įrašyti datą: 12 mėnesių nuo įsigaliojimo*], o vėliau – kas ketverius metus, kaip kito dešimties metų tinklo plėtros plano dalį, ENTSO-E, dalyvaujant

atitinkamiems PSO, nacionalinėms reguliavimo institucijoms, valstybėms narėms ir Komisijai, laikydamasis šio straipsnio 1 dalyje nurodyto neprivalomo susitarimo, kaip atskirą ataskaitą, kuri yra visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros plano dalis, parengia ir paskelbia kiekvieno jūros baseino aukšto lygio strateginius integruotų jūrinių tinklų plėtros planus, atitinkančius I priede nurodytus prioritetinius jūros jėgainių tinklo koridorius, atsižvelgdamas į aplinkos apsaugą ir kitus jūros naudojimo būdus.

Pagal 1 dalyje nurodytą tvarkaraštį aukšto lygio strateginių integruotų jūrinių tinklų plėtros planų rengimo kontekste, ENTSO-E, rengdamas visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros plano pagrindinį scenarijų, atsižvelgia į 1 dalyje nurodytus neprivalomus susitarimus.

Aukšto lygio strateginiuose integruotų jūrinių tinklų plėtros planuose pateikiama bendra jūros jėgainių gamybos pajėgumų potencialo ir su tuo susijusių jūros jėgainių tinklo poreikių apžvalga, įskaitant galimus jungčių, hibridinių projektų, radialinių jungčių, stiprinimo ir vandenilio infrastruktūros poreikius.

3. Aukšto lygio strateginiai integruotų jūrinių tinklų plėtros planai turi derėti su regioniniais investicijų planais, paskelbtais pagal Reglamento (ES) 2019/943 34 straipsnio 1 dalį, ir būti integruoti į visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros planus, kad būtų užtikrintas darnus sausumos ir jūrinių tinklų planavimo plėtojimas ir reikiamas stiprinimas.
4. Ne vėliau kaip kas ketverius metus nuo neprivalomo susitarimo pagal 1 dalį priėmimo valstybės narės atnaujina savo neprivalomus susitarimus, nurodytus šio straipsnio 1 dalyje, be kita ko, atsižvelgdamos į naujausių sąnaudų ir naudos bei sąnaudų pasidalijimo nuostatų taikymo prioritetiniams jūros jėgainių tinklo koridoriams rezultatus.
5. Kiekvieną kartą atnaujinus neprivalomus susitarimus pagal 4 dalį, ENTSO-E kiekvieno jūros baseino atžvilgiu atnaujina aukšto lygio strateginį integruotų jūrinių tinklų plėtros planus kitame visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros plane, kaip nurodyta 2 dalyje.

16 straipsnis

Bendradarbiaujamojo investavimo į jūrų energijos projektus sistemų gairės

1. Komisija, dalyvaujant valstybėms narėms, atitinkamiems PSO, Agentūrai ir nacionalinėms reguliavimo institucijoms, apsvarsto, ar būtina atnaujinti bendradarbiavimu grindžiamo investavimo į jūros energetikos projektus sistemų gaires, kuriose numatyta konkreti 15 straipsnio 2 dalyje nurodytų jūros baseino integruotų jūrinių tinklų plėtros planų įgyvendinimo sąnaudų ir naudos bei sąnaudų pasidalijimo tvarka pagal 14 straipsnio 1 dalyje nurodytus neprivalomus susitarimus ir, kai aktualu, paskelbia atnaujintą gairių versiją. Šios gairės turėtų būti suderinamos su 17 straipsnio 1 dalimi. Kai tikslinga, Komisija atnaujina savo gaires atsižvelgdama į jų įgyvendinimo rezultatus.
2. ENTSO-E, dalyvaujant atitinkamiems PSO, Agentūrai, nacionalinėms reguliavimo institucijoms ir Komisijai, atnaujina sąnaudų ir naudos bei sąnaudų pasidalijimo taikymo prioritetiniams jūros jėgainių tinklo koridoriams rezultatus, be kita ko, kaskart, kai Komisija paskelbia atnaujintą 15 straipsnio 2 dalyje nurodytų jūros baseino integruotų jūrinių tinklų plėtros planų įgyvendinimo sąnaudų ir naudos bei

sąnaudų pasidalijimo gairių redakciją pagal 15 straipsnio 1 dalyje nurodytus neprivalomus susitarimus.

VI SKYRIUS

Reglamentavimo sistema

17 straipsnis

Sąlygų tarpvalstybinį poveikį turinčioms investicijoms sudarymas

1. Su bendro intereso projektais, priskiriamais prie II priedo 1 punkto a, b, c, d, e, f ir h papunkčiuose nustatytų energetikos infrastruktūros kategorijų, ir su bendro intereso projektais, priskiriamais prie II priedo 2 punkte nustatytos energetikos infrastruktūros kategorijos, jei jie priskiriami nacionalinių reguliavimo institucijų kompetencijai kiekvienoje atitinkamoje valstybėje narėje, susijusias faktiškai patirtas investicines sąnaudas, neįskaitant priežiūros išlaidų, prisiima valstybių narių, kurios patiria grynąjį teigiamą projekto poveikį, atitinkami PSO, vandenilio tinklų operatoriai, kiti operatoriai arba perdavimo infrastruktūros projektų rengėjai, o tų sąnaudų dalį tokia apimtimi, kuria jų nepadengia perkrovos mokesčiai ar kiti mokesčiai, padengia tinklo naudotojai mokėdami tinklo prieigos mokesčius pagal toje valstybėje narėje ar tose valstybėse narėse nustatytus tarifus.
2. Šio straipsnio nuostatos taikomos prie 27 straipsnyje ir II priedo 1 punkto a, b, c, d, e, f ir h papunkčiuose ir 2 punkte nustatytų energetikos infrastruktūros kategorijų priskiriamam bendro intereso projektui, kai bent vienas projekto rengėjas paprašo atitinkamų nacionalinių institucijų jas taikyti projekto sąnaudoms.
Prie II priedo 1 punkto g papunktyje nustatytos energetikos infrastruktūros kategorijos priskiriamiems projektams šio straipsnio nuostatos gali būti taikomos, jei bent vienas projekto rengėjas paprašo atitinkamų nacionalinių institucijų jas taikyti.
Jei yra keli projekto rengėjai, atitinkamos nacionalinės reguliavimo institucijos nedelsdamos pareikalauja visų projekto rengėjų pateikti kartu teikiamą paraišką dėl investicijų pagal 4 dalį.
3. Kalbant apie bendro intereso projektą, kuriam taikoma 1 dalis, projekto rengėjai reguliariai, bent kartą per metus nuo projekto įtraukimo į Sąjungos sąrašą iki jo perdavimo eksploatuoti, informuoja visas atitinkamas nacionalines reguliavimo institucijas apie to projekto pažangą ir nustatytas su juo susijusias sąnaudas bei poveikį.
4. Kai tik toks bendro intereso projektas tampa pakankamai brandžiu ir numatoma, kad objekto statybos etapą bus galima pradėti per ateinančius 36 mėnesius, projekto rengėjai, pasikonsultavę su valstybių narių, kurios patiria projekto reikšmingą grynąjį teigiamą poveikį, PSO, pateikia paraišką dėl investicijų. Į tą paraišką dėl investicijų įtraukiamas prašymas dėl tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo ir ji pateikiama visoms atitinkamoms nacionalinėms reguliavimo institucijoms kartu su:
 - (a) naujausia konkrečiau projekto sąnaudų ir naudos analize, atitinkančia 11 straipsnyje nurodytą pagrindinį scenarijų ir visus 11 straipsnyje nurodytus jautrius aspektus, ir 14 straipsnyje nurodyta suderintos visos energetikos

sistemos sąnaudų ir naudos analizės metodika, atsižvelgiant į naudą už valstybių narių, kurių teritorijoje įgyvendinamas projektas, ribų;

- (b) verslo planu, kuriame įvertinamas finansinis projekto perspektyvumas, įskaitant pasirinktą finansavimo sprendimą, o prie II priedo 3 punkte nurodytos energetikos infrastruktūros kategorijos priskiriamų bendro intereso projektų atveju – ir rinkos tyrimų rezultatais;
- (c) jeigu projekto rengėjai susitaria, pagrįstu pasiūlymu dėl tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo.

Jei projektą rengia keli projekto rengėjai, jie paraišką dėl investicijų pateikia kartu.

Gavusios paraišką, atitinkamos nacionalinės reguliavimo institucijos informacijos tikslais nedelsdamos perduoda Agentūrai kiekvienos paraiškos dėl investicijų kopiją.

Atitinkamos nacionalinės reguliavimo institucijos ir Agentūra užtikrina neskelbtinos komercinės informacijos konfidencialumą.

5. Per šešis mėnesius nuo tos dienos, kurią paskutinė iš atitinkamų nacionalinių reguliavimo institucijų gavo paraišką dėl investicijų, pasikonsultavusios su atitinkamais projekto rengėjais, tos institucijos priima bendrus koordinuotus sprendimus dėl faktiškai patiriamų investicinių sąnaudų paskirstymo kiekvienam projekto sistemos operatoriui ir tų sąnaudų įtraukimo į tarifus arba dėl visos ar dalies paraiškos dėl investicijų atmetimo, jeigu atitinkamoms nacionalinėms reguliavimo institucijoms atlikus bendrą analizę padaryta išvada, kad projektas ar jo dalis nesuteikia reikšmingos grynosios naudos atitinkamoms nacionalinių reguliavimo institucijoms valstybėse narėse.

Atitinkamos nacionalinės reguliavimo institucijos į tarifus įtraukia atitinkamas faktiškai patirtas investicines sąnaudas, kaip apibrėžta 14 dalyje nurodytoje rekomendacijoje, atsižvelgdamos į kiekvienam projekto sistemos operatoriui paskirstytas investicines sąnaudas.

Tada, jei tikslinga, atitinkamos nacionalinės reguliavimo institucijos įvertina, ar dėl jų atitinkamos valstybės narės teritorijoje įgyvendinamų projektų investicinių sąnaudų įtraukimo į tarifus galėtų kilti su įperkamu susijusių problemų.

6. Paskirstydamos sąnaudas, atitinkamos nacionalinės reguliavimo institucijos atsižvelgia į:
- (a) faktinius arba apskaičiuotus perkrovos mokesčius arba kitus mokesčius;
 - (b) faktines arba numatomas pajamas, gaunamas taikant perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizmą, nustatytą pagal Reglamento (ES) 2019/943 49 straipsnį.

Tarpvalstybinio mastu paskirstant sąnaudas atsižvelgiama į atitinkamose valstybėse narėse įgyvendinamų projektų ekonomines, socialines ir aplinkos apsaugos sąnaudas ir naudą, taip pat į poreikį užtikrinti stabilią bendro intereso projektų rengimo finansavimo sistemą ir kartu kuo labiau sumažinti finansinės paramos poreikį. Tarpvalstybinio mastu paskirstydamos sąnaudas, atitinkamos nacionalinės reguliavimo institucijos, pasikonsultavusios su atitinkamais PSO, siekia bendro susitarimo, kuris sudaromas remiantis, bet neapsiribojant, šio straipsnio 4 dalies pirmos pastraipos a ir b punktuose nurodyta informacija. Jų vertinimas grindžiamas pagrindiniu scenarijumi ir visais 11 straipsnyje nurodytais opiais klausimais, kad būtų galima atlikti patikimą bendro intereso projekto indėlio į Sąjungos energetikos

politiką priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo, rinkos integracijos, konkurencijos, tvarumo ir tiekimo saugumo srityse analizę.

7. Paskirstydamos sąnaudas, atitinkamos nacionalinės reguliavimo institucijos taiko šiuos bendruosius kriterijus:
- (a) jei valstybėje narėje gaunama bent 10 proc. ar daugiau numatomos projekto naudos, ta valstybė narė ir atitinkama nacionalinė reguliavimo institucija dalyvauja tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo procese;
 - (b) kai tinkama, sąnaudų paskirstymas valstybėms narėms grindžiamas grynosios naudos paskirstymu, užtikrinant, kad sąnaudų paskirstymo būdas atspindėtų tą paskirstymą;
 - (c) tarpvalstybinis sąnaudų paskirstymas grindžiamas *ex ante* sąnaudų paskirstymo susitarimu, kuriuo siekiama užtikrinti tikrumą dėl investicijų, o susitarimas turi būti skaidrus ir nuspėjamas, o tarpvalstybiniam sąnaudų paskirstymui gali būti numatyta *ex post* koregavimų galimybė, su sąlyga, kad tokie koregavimai yra aiškiai apibrėžti sprendime dėl sąnaudų paskirstymo ir aiškiai suformuluoti, be kita ko, kiek tai susiję su padengiamų sąnaudų tvarkaraščiais ir kategorijomis.

Jei bendro intereso projektas sumažina neigiamą išorinį poveikį, pavyzdžiui, susijusį su žiediniais srautais, ir tas bendro intereso projektas įgyvendinamas valstybėje narėje, kurioje kyla tas neigiamas išorinis poveikis, toks poveikio sumažinimas nelaikomas tarpvalstybine nauda, todėl juo remiantis sąnaudos negali būti paskirstytos tą neigiamą išorinį poveikį patiriančių valstybių narių PSO.

8. Atitinkamos nacionalinės reguliavimo institucijos, remdamosi šio straipsnio 5 dalyje nurodyto tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo nuostatomis, nustatydamos ar tvirtindamos tarifus pagal Direktyvos (ES) 2024/1788 78 straipsnio 1 dalį ir Direktyvos (ES) 2019/944 59 straipsnio 1 dalies a punktą, atsižvelgia į PSO, HNO ar kito projekto rengėjo faktiškai patiriamas investicines sąnaudas, jei tos sąnaudos atitinka efektyviai veikiančio ir panašios struktūros operatoriaus sąnaudas.
9. Atitinkamos nacionalinės reguliavimo institucijos nedelsdamos praneša Agentūrai apie sprendimą dėl sąnaudų paskirstymo kartu su visa su tuo sprendimu susijusia informacija. Sprendime dėl sąnaudų paskirstymo visų pirma išdėstomos išsamios išlaidų paskirstymo valstybėms narėms priežastys, įskaitant:
- (a) nustatyto poveikio kiekvienai iš atitinkamų valstybių narių, įskaitant poveikį tinklo tarifams, vertinimą;
 - (b) 4 dalies pirmos pastraipos b punkte nurodyto verslo plano vertinimą;
 - (c) projekto daromą regioninio arba Sąjungos masto teigiamą išorinį poveikį, pavyzdžiui, susijusį su tiekimo saugumu, sistemos lankstumu, solidarumu arba inovacijomis;
 - (d) konsultacijų su atitinkamais projekto rengėjais rezultatus.

Sprendimas dėl sąnaudų paskirstymo skelbiamas atitinkamų nacionalinių reguliavimo institucijų interneto svetainėse ir pateikiamas Agentūrai ir Komisijai.

Ne vėliau kaip [įrašyti datą: 6 mėnesiai nuo įsigaliojimo] Agentūra sukuria centrinę visų nacionalinių reguliavimo institucijų priimtų sprendimų dėl tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo saugyklą ir pateikia ją savo interneto svetainėje.

10. Jeigu atitinkamos nacionalinės reguliavimo institucijos per šešis mėnesius nuo dienos, kurią paraišką gauna paskutinė iš atitinkamų nacionalinių reguliavimo institucijų, nesusitaria dėl paraiškos dėl investicijų, jos nedelsdamos informuoja Agentūrą.

Tuo atveju arba bendru atitinkamų nacionalinių reguliavimo institucijų prašymu sprendimą dėl paraiškos dėl investicijų, įskaitant 5 dalyje nurodytą prašymą dėl tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo, Agentūra priima per tris mėnesius nuo kreipimosi į ją dienos.

Prieš priimdama sprendimą Agentūra konsultuojasi su atitinkamomis nacionalinėmis reguliavimo institucijomis ir projekto rengėjais. Antroje pastraipoje nurodytą trijų mėnesių laikotarpį galima pratęsti papildomu dviejų mėnesių laikotarpiu, jeigu agentūra siekia gauti papildomos informacijos. Tas papildomas laikotarpis prasideda kitą dieną po to, kai gaunama visa informacija.

Agentūros vertinimas grindžiamas pagrindiniu scenarijumi, parengtu pagal 11 straipsnį ir atsižvelgiant į visus opius klausimus, kad būtų galima atlikti patikimą bendro intereso projekto indėlio siekiant Sąjungos energetikos politikos tikslų, susijusių su priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimu, rinkos integracija, konkurencija, tvarumu ir tiekimo saugumu, analizę.

Agentūra, priimdama sprendimą dėl paraiškos dėl investicijų, įskaitant tarpvalstybinį sąnaudų paskirstymą, palieka atitinkamoms nacionalinėms institucijoms, to sprendimo įgyvendinimo metu, laikantis nacionalinės teisės, nuspręsti, kaip, atsižvelgiant į nustatytą tarpvalstybinį sąnaudų paskirstymą, į tarifus turėtų būti įtraukiamos investicinės sąnaudos.

Sprendimas dėl paraiškos dėl investicijų, įskaitant tarpvalstybinį sąnaudų paskirstymą, yra skelbiamas. Taikomi Reglamento (ES) 2019/942 25 straipsnio 3 dalis ir 28 bei 29 straipsniai.

11. Visų sprendimų dėl sąnaudų paskirstymo kopijas ir visą su kiekvienu sprendimu susijusią informaciją Agentūra nedelsdama perduoda Komisijai. Agentūra skelbia nekonfidencialias visų sprendimų versijas savo interneto svetainėje. Šią informaciją galima perduoti suvestine forma. Agentūra ir Komisija užtikrina neskelbtinos komercinės informacijos konfidencialumą.
12. Sprendimai dėl sąnaudų paskirstymo nedaro poveikio PSO teisei teikti paraiškas ir nacionalinių reguliavimo institucijų teisei patvirtinti prieigos prie tinklų mokesčius pagal reglamentus (ES) 2019/943 bei (ES) 2024/1789 ir direktyvas (ES) 2019/944 bei (ES) 2024/1788.
13. Šis straipsnis netaikomas bendro intereso projektams, kuriems galioja viena ar daugiau iš šių sąlygų:
- (a) pagal Reglamento (ES) 2024/1789 78 straipsnį leista netaikyti 31, 32, 33 straipsnių, 78 straipsnio 7 dalies ir Direktyvos (ES) 2024/1788;
 - (b) pagal Reglamento (ES) 2019/943 63 straipsnį leista netaikyti Reglamento (ES) 2019/943 19 straipsnio 2 ir 3 dalių arba Direktyvos (ES) 2019/944 6 straipsnio, 59 straipsnio 7 dalies ir 60 straipsnio 1 dalies;

- (c) pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 714/2009³⁸ 17 straipsnį arba Reglamento (ES) 2019/943 64 straipsnį ir Direktyvos (ES) 2019/944 66 straipsnį taikoma nuostata, leidžianti nukrypti nuo atskyrimo ar trečiųjų šalių prieigos taisyklių.
14. Ne vėliau kaip [*įrašyti datą: 6 mėnesiai nuo įsigaliojimo*] Agentūra priima rekomendaciją dėl gerosios praktikos, susijusios su prašymų investuoti į bendro intereso projektus tvarkymu pagal šio straipsnio 7 dalyje nurodytus principus, nustatymo.
- Prireikus Agentūra tą rekomendaciją reguliariai atnaujina. Ja atsižvelgiama į sektorių ypatumus ir užtikrinamas suderinamumas su 16 straipsnio 1 dalyje nurodytais jūrinių tinklų principais, susijusiais su tarpvalstybiniu atsinaujinančiųjų išteklių energijos sąnaudų pasidalijimu. Priimdama ar iš dalies keisdama rekomendaciją Agentūra vykdo išsamias konsultacijas, į kurias įtraukiami visi atitinkami suinteresuotieji subjektai. Toje rekomendacijoje taip pat pateikiamas neprivalomas tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo šablonas, kad būtų palengvintas nacionalinių reguliavimo agentūrų darbas.
15. Abipusio intereso projektams taikomas tarpvalstybinis sąnaudų paskirstymas pagal tas pačias šiame straipsnyje nurodytas taisykles ir sąlygas, kiek tai susiję su jų nauda Sąjungai. Jį koordinuotai išduoda atitinkamos valstybių narių gavėjų nacionalinės reguliavimo institucijos.
16. Šis straipsnis *mutatis mutandis* taikomas projektų grupėms pagal 18 straipsnį.

18 straipsnis

Sąlygų grupuoti energetikos infrastruktūros projektus sudarymas siekiant pasidalyti išlaidas

1. Projektų rengėjai gali sujungti du ar daugiau į Sąjungos sąrašą įtrauktų projektų, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos diskusijoms dėl sąnaudų paskirstymo tarp atitinkamų valstybių narių ir atitinkamai su trečiosiomis valstybėmis, taip pat dėl tarpvalstybinio bendradarbiavimo sprendimų tarp atitinkamų valstybių narių kompetentingų institucijų arba atitinkamai tarp valstybių narių ir trečiųjų valstybių kompetentingų institucijų.
2. Komisija gali paskatinti projektų rengėjus pateikti atitinkamoms grupėms aptarti pasiūlymą vieną ar daugiau į Sąjungos sąrašą įtrauktų projektų sujungti į vieną ar kelias grupes. Į projektų grupę gali būti įtraukti skirtingų brandos etapų projektai, su sąlyga, kad juos sujungus nebus vėluojama įgyvendinti brandžiausius projektus.
3. Po diskusijų grupėse Komisija gali paprašyti ENTSO-E arba ENNOH pateikti bendrą siūlomų dviejų ar daugiau į Sąjungos sąrašą įtrauktų projektų grupių sąnaudų ir naudos analizę. Bendra sąnaudų ir naudos analizė turi atitikti 11 straipsnyje nurodytą pagrindinį scenarijų ir jautrumą ir pagal 15 straipsnį parengtą metodiką. ENTSO-E arba ENNOH bendrą sąnaudų ir naudos analizę Komisijai pateikia per du mėnesius nuo prašymo gavimo dienos.

³⁸ Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 714/2009 dėl prieigos prie tarpvalstybinių elektros energijos mainų tinklo sąlygų, panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1228/2003, (OL L 211, 2009 8 14, p. 15, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2009/714/oj>).

4. Atitinkamos valstybės narės, dalyvaujant atitinkamoms nacionalinėms reguliavimo institucijoms ir padedant Komisijai, padaro išvadą dėl projektų grupės ir, kai tinkama, paprašo projektų rengėjų įtraukti projektus į grupę arba išbraukti projektus iš grupės, jei tai palengvina diskusijas dėl išlaidų pasidalijimo, su sąlyga, kad į grupę įtrauktų į Sąjungos sąrašą įtrauktų projektų skaičius netampa pernelyg didelis.
5. Atitinkamos valstybės narės gali nuspręsti patvirtinti projektų grupes ir pakviesti projektų rengėjus pateikti bendrą investicijų prašymą pagal 17 straipsnio 4 dalį. Tuo sprendimu dalijamasi su atitinkamomis grupėmis ir Komisija. 17 straipsnio 4 dalies taikymo tikslais į prašymą dėl investicijų įtraukiama tik viena naujausia sąnaudų ir naudos analizė ir vienas pasiūlymas dėl tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos galimam prašymui dėl Sąjungos finansinės paramos pagal 21 straipsnį.

19 straipsnis

Tikslinės perkrovos pajamos, skirtos į Sąjungos sąrašą įtrauktiems projektams

1. PSO atideda 25 proc. perkrovos valdymo pajamų, kurios nebuvo panaudotos faktiniam paskirtų pajėgumų prieinamumui užtikrinti pagal Reglamento (ES) 2019/943 19 straipsnio 2 dalies a punktą ir kompensacijoms atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos jūros jėgainių gamybos įrenginių operatoriams pagal Reglamento (ES) 2019/943 19 straipsnio 2 dalies c punktą, investicijoms į tinklus į projektus, įtrauktus į Sąjungos sąrašą, susijusius su jungiamųjų linijų perkrovos mažinimu pagal Reglamento (ES) 2019/943 19 straipsnio 2 dalies b punktą.
2. Šio straipsnio 1 punkte nurodytas lėšas PSO perveda į atskirą sąskaitos eilutę tol, kol jas bus galima išleisti į Sąjungos sąrašą įtrauktiems projektams, susijusiems su jungiamųjų linijų perkrovos mažinimu, finansuoti arba kol jie įrodys, kad Reglamento (ES) 2019/943 19 straipsnio 2 dalies b punkte nustatyti prioritetiniai tikslai buvo tinkamai pasiekti ir kad prie atitinkamų valstybių narių sienų nereikia kurti papildomų tarpvalstybinių pajėgumų jungiamųjų linijų perkrovai mažinti.
3. Naudojant 1 dalyje nurodytas lėšas:
 - (a) sprendžiama į Sąjungos sąrašą įtrauktų projektų, kurie yra labai naudingi jų nevykdančioms valstybėms, finansavimo trūkumo problemą, tinkamai atsižvelgiant į numatomą finansavimą iš tarifų;
 - (b) užtikrinamas prašymų priimti tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo sprendimus pagal šio reglamento 17 straipsnį skaidrumas;
 - (c) išvengiama dvigubo finansavimo ir užtikrinamas proporcingumas, skaidrumas ir nediskriminavimas;
 - (d) netrukdoma įgyvendinti prioritetinių tikslų pagal Reglamento (ES) 2019/943 19 straipsnio 2 dalį.
4. Komisijai pagal šio reglamento 23 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais šis reglamentas papildomas nustatant sąlygas, kuriomis PSO gali naudoti šio straipsnio 1 dalyje nurodytas lėšas, ir sąlygas, kuriomis laikoma, kad Reglamento (ES) 2019/943 19 straipsnio 2 dalies b punkto tikslas yra tinkamai pasiektas.
5. Per [6 mėnesius] nuo 4 dalyje nurodytų deleguotųjų aktų įsigaliojimo dienos Agentūra atnaujina perkrovos pajamų naudojimo metodiką pagal Reglamento (ES)

2019/943 19 straipsnio 4 dalį. Atnaujinta metodika turi atitikti šio straipsnio 1, 2 ir 3 dalis ir pagal šio straipsnio 4 dalį priimtus deleguotuosius aktus.

20 straipsnis

Reguliavimo paskatos

1. Jeigu nacionalinių reguliavimo institucijų kompetencijai priklausančio bendro intereso projekto rengėjui kyla didesnė su bendro intereso projekto rengimu, statyba, eksploatavimu ar technine priežiūra susijusi rizika, palyginti su panašiam infrastruktūros projektui paprastai būdinga rizika, nacionalinės reguliavimo institucijos tam projektui gali suteikti tinkamas paskatas pagal reglamentus (ES) 2019/943 bei 2024/1789 ir direktyvas (ES) 2019/944 bei (ES) 2024/1788.

Pirma dalis netaikoma tais atvejais, kai bendro intereso projektui galioja viena ar daugiau iš šių sąlygų:

- (a) pagal Reglamento (ES) 2024/1789 78 straipsnį leista netaikyti Direktyvos (ES) 2024/1788 31, 32 ir 33 straipsnių, 78 straipsnio 7 ir 9 dalių;
 - (b) leista netaikyti Reglamento (ES) 2019/943 19 straipsnio 2 ir 3 dalių arba Direktyvos (ES) 2019/944 6 straipsnio, 59 straipsnio 7 dalies ir 60 straipsnio 1 dalies pagal Reglamento (ES) 2019/943 63 straipsnį;
 - (c) leista taikyti išimtį pagal Direktyvos 2009/73/EB 36 straipsnį;
 - (d) pagal Reglamento (EB) Nr. 714/2009 17 straipsnį leista taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą.
2. Jei priimamas sprendimas suteikti šio straipsnio 1 dalyje nurodytas paskatas, nacionalinės reguliavimo institucijos atsižvelgia į sąnaudų ir naudos analizės, atitinkančios pagal 14 straipsnį parengtą metodiką, rezultatus ir visų pirma į regioniniu ar visos Sąjungos mastu projekto daromą teigiamą išorinį poveikį. Nacionalinės reguliavimo institucijos toliau analizuoja projekto rengėjų patiriamą konkrečią riziką, rizikos mažinimo priemonės, kurių imtasi, ir to pobūdžio rizikos priežastis, atsižvelgdamos į projekto daromą grynąjį teigiamą poveikį, palyginti su žemesnio lygio rizikos alternatyva. Leidžiamai rizikai visų pirma priskiriama rizika, susijusi su naujomis jūros ir sausumos perdavimo technologijomis, nepakankamu sąnaudų padengimu ir plėtra.
 3. Priimant sprendimą suteikti paskatas atsižvelgiama į specifinį patiriamos rizikos pobūdį ir juo gali būti teikiamos paskatos, apimančios, *inter alia*, vieną ar daugiau iš šių priemonių:
 - (a) išankstinio investavimo taisyklės;
 - (b) prieš perduodant eksploatuoti projekto objektą patirtų faktinių sąnaudų pripažinimo taisyklės;
 - (c) į projektą investuoto kapitalo papildomos grąžos užtikrinimo taisyklės;
 - (d) bet kokią kitą reikalinga ir tinkama laikomą priemonę.

VII SKYRIUS

Finansavimas

21 straipsnis

Projektų tinkamumas Sąjungos finansinei paramai gauti pagal Reglamentą (ES) 2021/1153

1. Prie 27 straipsnyje ir II priede nustatytų energetikos infrastruktūros kategorijų priskiriami bendro intereso projektai yra tinkami Sąjungos finansinei paramai dotacijų tyrimams ir finansinių priemonių forma gauti.
2. Prie 27 straipsnyje ir II priedo 1 punkto a, b, c, d, e, f bei h papunkčiuose ir 2 punkte nustatytų energetikos infrastruktūros kategorijų priskiriami ir nacionalinių reguliavimo institucijų kompetencijai priklausantys bendro intereso projektai taip pat atitinka reikalavimus Sąjungos finansinei paramai dotacijų darbams forma gauti, jei jie atitinka visus šiuos kriterijus:
 - (a) pagal 17 straipsnio 4 dalies a punktą atlikus konkretaus projekto sąnaudų ir naudos analizę, pateikiama įrodymų, kad projektas daro reikšmingą teigiamą išorinį poveikį, pavyzdžiui, susijusį su tiekimo saugumu, sistemos lankstumu, solidarumu ar inovacijomis;
 - (b) priimtas projekto tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo sprendimas pagal 17 straipsnį;
 - (c) projekto negali finansuoti rinka arba jis negali būti finansuojamas pasinaudojant reguliavimo sistema pagal verslo planą ir kitus vertinimus, visų pirma galimų investuotojų, kreditorių ar nacionalinės reguliavimo institucijos atliktus vertinimus, atsižvelgiant į visus sprendimus dėl paskatų ir jų priešastis, nurodytas 20 straipsnio 2 dalyje, kai vertinamas Sąjungos finansinės paramos projektui poreikis.
3. Bendro intereso projektai, vykdomi pagal 5 straipsnio 7 dalies d punkte nurodytą procedūrą, taip pat yra tinkami Sąjungos finansinei paramai dotacijų darbams forma gauti, jei jie atitinka šio straipsnio 2 dalyje nustatytus kriterijus.
4. Prie II priede nustatytų energetikos infrastruktūros kategorijų priskiriami bendro intereso projektai, išskyrus nurodytuosius 2 dalyje, išskyrus to priedo 3 punkte nustatytą infrastruktūros kategoriją, taip pat atitinka reikalavimus Sąjungos finansinei paramai dotacijų darbams forma gauti, jei jie tenkina visus šiuos kriterijus:
 - (a) konkretaus projekto sąnaudų ir naudos analizėje, kurią projekto rengėjas parengė taikydamas atitinkamą sąnaudų ir naudos analizės metodiką, parengtą pagal 11 straipsnį, pateikiama įrodymų, kad projektas daro didelį teigiamą išorinį poveikį, pavyzdžiui, susijusį su tiekimo saugumu, sistemos lankstumu, solidarumu ar inovacijomis;
 - (b) projekto negali finansuoti rinka pagal projekto rengėjo parengtą verslo planą ir kitus vertinimus, visų pirma tuos, kuriuos atliko potencialūs investuotojai, kreditoriai arba nacionalinė reguliavimo institucija;
 - (c) atitinkama nacionalinė institucija arba, kai taikytina, nacionalinė reguliavimo institucija, konsultuodamasi su valstybių narių, kuriose projektas daro

reikšmingą grynąjį teigiamą poveikį, PSO arba atitinkamais SSO, atliko projekto vertinimą, iš kurio aiškiai matyti, kad projektas daro didelį teigiamą išorinį poveikį, pavyzdžiui, susijusį su tiekimo saugumu, sistemos lankstumu, solidarumu ar inovacijomis, ir į kurį įtrauktas jo vertinimas, taip pat pateikti aiškūs komercinio perspektyvumo stokos įrodymai, grindžiami sąnaudų ir naudos analize, verslo planu ir projekto rengėjo bei potencialių investuotojų ar kreditorių ir, kai taikytina, nacionalinės reguliavimo institucijos atliktais vertinimais.

5. Šio straipsnio 4 dalies c punkte nurodytas vertinimas grindžiamas pagal 11 straipsnį nustatytu scenarijumi ir visomis esamomis jo jautrumo analizėmis ir apima tikslų faktiškai patirtų išlaidų įvertinimą ir apskaičiavimą, tikslų projekto naudos aprašymą, įskaitant jos padalijimą tarp atskirų valstybių narių ar trečiųjų valstybių, įskaitant projektų nevykdančias valstybes, tarpvalstybinį sąnaudų padalijimą ir visus projektui svarbius ir jau patvirtintus finansavimo šaltinius.
6. Šis straipsnis *mutatis mutandis* taikomas abipusio intereso projektams ir projektų grupėms pagal 18 straipsnį.

Abipusio intereso projektai atitinka Sąjungos finansinės paramos skyrimo reikalavimus Reglamente (ES) 2021/1153 nustatytais sąlygomis. Kalbant apie dotacijas darbams, abipusio intereso projektai yra tinkami Sąjungos finansinei paramai gauti, jei jie, kai taikytina, atitinka šio straipsnio 2 arba 4 dalyje nustatytus kriterijus, ir jei projektu prisidedama prie Sąjungos bendrųjų energetikos ir klimato srities politikos tikslų.

22 straipsnis

Sąjungos finansinės pagalbos teikimo kriterijų gairės

Šio reglamento 4 straipsnio 3 dalyje nustatyti konkretūs kriterijai ir šio reglamento 4 straipsnio 5 dalyje nustatyti parametrai taikomi siekiant nustatyti Sąjungos finansinės paramos pagal Reglamentą (ES) 2021/1153 skyrimo kriterijus. Bendro intereso projektams, kuriems taikomas šio reglamento 27 straipsnis, taikomi ne tik 21 straipsnio 2 dalyje nustatyti reikalavimai, bet ir rinkos integracijos, tiekimo saugumo, konkurencijos ir tvarumo kriterijai.

VIII SKYRIUS

Baigiamosios nuostatos

23 straipsnis

Įgaliojimų delegavimas

1. Įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis.
2. 3 straipsnio 2 dalyje, 11 straipsnio 2 dalyje ir 19 straipsnio 4 dalyje nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami septynerių metų laikotarpiui nuo 2027 m. birželio 23 d. Likus ne mažiau kaip devyniems mėnesiams iki septynerių metų laikotarpio pabaigos Komisija parengia naudojimosi

deleguotaisiais įgaliojimais ataskaitą. Deleguotieji įgaliojimai savaime pratęsimi tokios pačios trukmės laikotarpiais, išskyrus atvejus, kai Europos Parlamentas arba Taryba pareiškia prieštaravimų dėl tokio pratęsimo likus ne mažiau kaip trimis mėnesiams iki kiekvieno laikotarpio pabaigos.

3. Europos Parlamentas arba Taryba gali bet kada atšaukti 3 straipsnio 4 dalyje, 11 straipsnio 6 dalyje ir 19 straipsnio 4 dalyje nurodytus deleguotuosius įgaliojimus. Sprendimu dėl įgaliojimų atšaukimo nutraukiami tame sprendime nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus. Sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje arba vėlesnę jame nurodytą dieną. Jis nedaro poveikio jau galiojančių deleguotųjų aktų galiojimui.
4. Prieš priimdama deleguotąjį aktą Komisija konsultuojasi su kiekvienos valstybės narės paskirtais ekspertais vadovaudamasi 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais.
5. Apie priimtą deleguotąjį aktą Komisija nedelsdama vienu metu praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.
6. Pagal 3 straipsnio 4 dalį, 11 straipsnio 6 dalį ir 19 straipsnio 4 dalį priimtas deleguotasis aktas įsigalioja tik tuo atveju, jeigu per du mėnesius nuo pranešimo Europos Parlamentui ir Tarybai apie šį aktą dienos nei Europos Parlamentas, nei Taryba nepareiškia prieštaravimų arba jeigu dar nepasibaigus tam laikotarpiui ir Europos Parlamentas, ir Taryba praneša Komisijai, kad prieštaravimų nereikš. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva šis laikotarpis pratęsiamas dviem mėnesiais.

24 straipsnis

Ataskaitų teikimas ir vertinimas

Ne vėliau kaip 2032 m. birželio 30 d. Komisija paskelbia į Sąjungos sąrašą įtrauktų projektų įgyvendinimo ataskaitą ir pateikia ją Europos Parlamentui ir Tarybai. Toje ataskaitoje įvertinama:

- (a) į Sąjungos sąrašą įtrauktų projektų planavimo, rengimo, objektų statybos ir perdavimo eksploatuoti pažanga ir, kai aktualu, įgyvendinimo vėlavimas ir kiti iškilę sunkumai;
- (b) į Sąjungos sąrašą įtrauktiems projektams Sąjungos skirtos ir išmokėtos lėšos, palyginti su visa finansuojamų į Sąjungos sąrašą įtrauktų projektų verte;
- (c) į Sąjungos sąrašą įtrauktų projektų planavimo, rengimo, objektų statybos ir perdavimo eksploatuoti pažanga, padaryta siekiant integruoti atsinaujinančiuosius energijos išteklius, įskaitant jūrinius atsinaujinančiuosius energijos šaltinius, ir sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį;
- (d) elektros energijos ir vandenilio sektoriuose – jungčių tarp valstybių narių lygio raida ir atitinkama energijos kainų raida;
- (e) su leidimų išdavimo procesu ir visuomenės dalyvavimu susiję klausimai, visų pirma:
 - i) vidutinė ir ilgiausia bendra leidimų į Sąjungos sąrašą įtrauktiems projektams išdavimo procedūros trukmė, įskaitant kiekvieno procedūros

- iki paraiškos pateikimo etapo trukmę, palyginti su 10 straipsnio 9 dalyje nurodytiems pradiniais svarbiausiems etapams numatytais terminais;
- ii) geriausia ir novatoriška praktika, susijusi su suinteresuotųjų subjektų įtraukimu;
 - iii) geriausia ir novatoriška praktika, susijusi su poveikio aplinkai mažinimu, įskaitant prisitaikymą prie klimato kaitos, per leidimų išdavimo procedūrą ir projektų įgyvendinimą;
 - iv) 8 straipsnio 3 dalyje numatytų schemų veiksmingumas atsižvelgiant į 10 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatytų terminų laikymąsi;
 - v) leidimų išdavimo procedūrų skaitmenizacijos lygis;
- (f) su reguliavimo priemonėmis susiję klausimai, visų pirma:
- i) bendro intereso projektų arba projektų grupių, dėl kurių pagal 17 straipsnį priimtas tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo sprendimas, skaičius;
 - ii) bendro intereso projektų, kuriems pagal 20 straipsnį suteiktos konkrečios paskatos, skaičius ir tipas;
- (g) šio reglamento veiksmingumas siekiant prisidėti prie Sąjungos energetikos ir klimato srities tikslų ir tikslo ne vėliau kaip 2050 m. užtikrinti poveikio klimatui neutralumą;
- (h) tarpvalstybinės energetikos infrastruktūros fizinio ir kibernetinio saugumo ir atsparumo padidinimas;
- (i) belaidžių sprendimų diegimas pagal projektų skaičių ir atitinkamas tinklo pajėgumų padidinimas.

25 straipsnis

Peržiūra

Ne vėliau kaip 2033 m. birželio 30 d. Komisija, remdamasi šio reglamento 24 straipsnyje numatytų ataskaitų ir vertinimo rezultatais, taip pat stebėsenos, ataskaitų ir vertinimo, atliktų pagal Reglamento (ES) 2021/1153 22 ir 23 straipsnius, rezultatais, atlieka šio reglamento peržiūrą.

26 straipsnis

Informavimas ir viešinimas

Komisija sukuria ir prižiūri plačiai visuomenei internetu lengvai prieinamą skaidrumo platformą. Platforma reguliariai atnaujinama informacija, gauta naudojant: 5 straipsnio 4 dalyje nurodytas ataskaitas; 9 straipsnio 7 dalyje nurodytą interneto svetainę; ir tiesioginę projektų rengėjų informaciją apie projektus, kurie nebeįtraukti į Sąjungos sąrašą. Platformoje pateikiama ši informacija:

- (a) bendro pobūdžio atnaujinta informacija, įskaitant geografinę informaciją, apie kiekvieną į Sąjungos sąrašą įtrauktą projektą;

- (b) kiekvieno į Sąjungos sąrašą įtraukto projekto įgyvendinimo planas, kaip nurodyta 5 straipsnio 1 dalyje, pateiktas taip, kad bet kuriuo metu būtų galima įvertinti įgyvendinimo pažangą;
- (c) pagrindinė numatoma projektų nauda bei indėlis, susijęs su 1 straipsnio 1 dalyje nurodytais tikslais, ir sąnaudos, neįtraukiant neskelbtinos komercinės informacijos;
- (d) Sąjungos sąrašas;
- (e) kiekvienam į Sąjungos sąrašą įtrauktam projektui Sąjungos skirtos ir išmokėtos lėšos;
- (f) nuorodos į 9 straipsnyje nurodytus nacionalinius procedūrų vadovus;
- (g) informacija ir atnaujinimai apie projektų, kurie buvo įtraukti į Sąjungos sąrašą, bet į jį neįtraukti, būseną.

27 straipsnis

Nukrypti leidžianti nuostata dėl Kipro ir Maltos jungčių

1. Kiprui ir Maltai – jie nėra sujungti su transeuropiniu dujų tinklu – taikoma nuo 3 straipsnio, 4 straipsnio 1 dalies a ir b punktų, 4 straipsnio 5 dalies ir I, II bei III priedų nukrypti leidžianti nuostata. Vienai jungčiai kiekvienoje iš tų valstybių narių taikomas bendro intereso projekto statusas pagal šį reglamentą, suteikiant visas atitinkamas teises ir pareigas, jei:
 - (a) ji buvo kuriama arba planuojama 2022 m. birželio 23 d.;
 - (b) jai suteiktas bendro intereso projekto statusas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 347/2013³⁹;
 - (c) ta jungtis yra būtina siekiant užtikrinti nuolatinę tų valstybių narių jungtį su transeuropiniu dujų tinklu.

Tais projektais užtikrinama galimybė ateityje patekti į naujas energetikos rinkas, įskaitant vandenilio rinką.

2. Projektų rengėjai atitinkamoms grupėms pateikia pakankamai įrodymų, kaip 1 dalyje nurodytos jungtys sudarys sąlygas patekti į naujas energetikos rinkas, įskaitant vandenilio rinką, laikantis Sąjungos bendrųjų energetikos ir klimato srities politikos tikslų. Tokie įrodymai apima atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio arba mažo anglies dioksido pėdsako vandenilio pasiūlos ir paklausos vertinimą, taip pat išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažinimo, užtikrinamo įgyvendinus projektą, apskaičiavimą.

Komisija reguliariai tikrina tą vertinimą ir tą apskaičiavimą, taip pat tai, ar projektas įgyvendinamas laiku.

³⁹ 2013 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 347/2013 dėl transeuropinės energetikos infrastruktūros gairių, kuriuo panaikinamas Sprendimas Nr. 1364/2006/EB ir kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 713/2009, (EB) Nr. 714/2009 ir (EB) Nr. 715/2009 (OL L 115, 2013 4 25, p. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/347/oj>).

3. Be 21 straipsnyje nustatytų konkrečių kriterijų dėl Sąjungos finansinės paramos, 1 dalyje nurodytos jungtys projektuojamos taip, kad būtų užtikrinta galimybė patekti į būsimas energetikos rinkas, įskaitant vandenilio rinką, kad dėl jų nebūtų pratęsta gamtinių dujų infrastruktūros gyvavimo trukmė ir kad būtų užtikrinamas tarpvalstybinis sąveikumas su kaimyniniais tinklais. Tinkamumo Sąjungos finansinei paramai gauti pagal 21 straipsnį laikotarpis baigiasi 2027 m. gruodžio 31 d.
4. Visuose prašymuose dėl Sąjungos finansinės paramos darbams aiškiai parodomas tikslas ne vėliau kaip 2036 m. pertvarkyti infrastruktūrą į vandeniliui skirtą infrastruktūrą, jeigu tai leidžia rinkos sąlygos, pateikiant veiksmų planą su tikslu tvarkaraščiu.
5. 1 dalyje nustatyta nukrypti leidžianti nuostata taikoma, kol atitinkamai Kipras ar Malta nebus tiesiogiai sujungti su transeuropiniu dujų tinklu arba iki 2029 m. gruodžio 31 d., atsižvelgiant į tai, kuri data yra ankstesnė.

28 straipsnis

Reglamento (ES) 2019/942 pakeitimai

Reglamentas (ES) 2019/942 iš dalies keičiamas taip:

1) 3 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą pakeičiama taip:

„ACER prašymu reguliavimo institucijos, ENTSO-E, ENTSO-G, ENNOH, regioniniai koordinavimo centrai, ES SSO subjektas, perdavimo sistemos operatoriai, vandenilio tinklo operatoriai, paskirtieji elektros energijos rinkos operatoriai ir subjektai, kuriuos įsteigė gamtinių dujų perdavimo sistemos operatoriai, SGD sistemos operatoriai, gamtinių dujų laikymo sistemos operatoriai ar vandenilio saugyklos operatoriai arba vandenilio terminalų operatoriai suteikia ACER tokio pat išsamumo informaciją, kokios reikia ACER užduotims pagal šį reglamentą atlikti, išskyrus atvejus, kai ACER jos jau paprašė ir ją gavo.“;

2) 11 straipsnio c ir d punktai pakeičiami taip:

„c) vykdo Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES).../...* [*TEN-E reglamentas, pasiūlytas COM(2025)xxxx*] 5, 11, 12, 14 ir 17 straipsniuose ir to reglamento III priedo 2 skirsnio 8 punkte nustatytas pareigas;

d) priima sprendimus dėl prašymų investuoti, įskaitant tarpvalstybinę išlaidų paskirstymą, pagal Reglamento (ES).../... [*TEN-E reglamentas, pasiūlytas COM(2025)xxxx*] 17 straipsnio 9 dalį.

* Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES).../... [*TEN-E reglamentas, pasiūlytas COM(2025)xxxx*] (OL..., ELI: ...).“

29 straipsnis

Reglamento (ES) 2019/943 pakeitimai

Reglamento (ES) 2019/943 48 straipsnis pakeičiamas taip:

„48 straipsnis

Dešimtys metų tinklo plėtros planas

1. Šio reglamento 30 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytas visos Sąjungos tinklo plėtros planas grindžiamas pagrindiniu scenarijumi ir nustatyta sistemos poreikių ataskaita pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES).../...* [*TEN-E reglamentas, pasiūlytas COM(2025)xxxx*] 11 ir 12 straipsnius ir apima integruoto tinklo modeliavimą ir sistemos atsparumo vertinimą. Atitinkami pagrindinio scenarijaus modeliavimo įvesties parametrai, pavyzdžiui, prielaidos dėl kuro ir anglies dioksido kainų arba atsinaujinančiųjų išteklių energijos įrenginių įrengimo, ir Europos išteklių adekvatumo vertinimo, parengto pagal šio reglamento 23 straipsnį, prielaidos turėtų būti kuo nuoseklesni.

Visos Sąjungos tinklo plėtros planas, visų pirma:

- (a) grindžiamas tarpvalstybinės svarbos projektais, įtrauktais į nacionalinius dešimties metų tinklo plėtros planus ir nacionalinius investicijų planus, atsižvelgiant į šio reglamento 34 straipsnio 1 dalyje nurodytus regioninius investicijų planus, ir grindžiamas Sąjungos tinklo planavimo aspektais, kaip nustatyta Reglamente (ES).../... [*TEN-E reglamentas, pasiūlytas COM(2025)xxxx*]; atliekama jo sąnaudų ir naudos analizė, naudojant to reglamento 14 straipsnyje nustatytą metodiką;
- (b) jame išnagrinėjamos prioritetingos tinklo plėtros alternatyvos, pavyzdžiui, belaidžiai sprendimai pagal Reglamentą (ES).../... [*TEN-E reglamentas, pasiūlytas COM(2025)xxxx*] arba neiškastinių išteklių lankstumas;
- (c) tarpvalstybinių jungiamųjų linijų klausimu taip pat grindžiamas įvairių tinklo naudotojų pagrįstais poreikiais ir apima Direktyvos (ES) 2019/944 44 ir 51 straipsniuose nurodytų investuotojų ilgalaikius įsipareigojimus;
- (d) jame nustatomos investicijų, visų pirma į tarpvalstybinius pajėgumus, spragos.

Kalbant apie antros pastraipos d punktą, prie visos Sąjungos tinklo plėtros plano gali būti pridėdama kliūčių, kurios trukdo didinti tarpvalstybinį tinklo pajėgumą ir kurių atsiranda dėl skirtingų patvirtinimo procedūrų arba praktikos, apžvalga.

2. ACER pateikia nuomonę dėl nacionalinių dešimties metų tinklo plėtros planų, kad įvertintų jų suderinamumą su visos Sąjungos tinklo plėtros planu, įskaitant atitiktį Reglamento (ES).../... [*TEN-E reglamentas, pasiūlytas COM(2025)xxxx*] 3 straipsnio 6 ir 7 dalių reikalavimams. Jei ACER nustato nacionalinio dešimties metų tinklo plėtros plano ir visos Sąjungos tinklo plėtros plano neatitikimų, ji rekomenduoja iš dalies pakeisti atitinkamai nacionalinį dešimties metų tinklo plėtros planą arba visos Sąjungos tinklo plėtros planą ne vėliau kaip per du mėnesius nuo jo gavimo. Jei toks nacionalinis dešimties metų tinklo plėtros planas parengtas vadovaujantis Direktyvos (ES) 2019/944 40a straipsniu, ACER atitinkamai reguliavimo institucijai rekomenduoja iš dalies pakeisti nacionalinį dešimties metų tinklo plėtros planą vadovaujantis tos direktyvos 40a straipsnio 7 dalimi ir apie tai informuoja Komisiją.

* Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES).../... [*TEN-E reglamentas, pasiūlytas COM(2025)xxxx*] (OL..., ELI: ...)⁶⁶

Reglamentas (ES) 2024/1789 iš dalies keičiamas taip:

1) 60 straipsnis pakeičiamas taip:

„60 straipsnis

Visos Sąjungos vandenilio tinklo plėtros planas

1. Visos Sąjungos vandenilio tinklo plėtros planas grindžiamas pagrindiniu scenarijumi ir nustatyta sistemos poreikių ataskaita pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES).../...* [TEN-E reglamentas, pasiūlytas COM(2025)xxxx] 11 ir 12 straipsnius ir apima integruoto vandenilio tinklo modeliavimą, Europos tiekimo adekvatumo prognozę ir sistemos atsparumo vertinimą.

Visos Sąjungos vandenilio tinklo plėtros planas visų pirma:

- a) grindžiamas nacionaliniais vandenilio perdavimo tinklo plėtros planais, kaip nustatyta Direktyvos (ES) 2024/1788 55 straipsnyje, ir Sąjungos tinklo planavimo aspektais, kaip nustatyta Reglamente (ES).../... [TEN-E reglamentas, pasiūlytas COM(2025)xxxx];
- b) kalbant apie tarpvalstybines jungiamąsias linijas, grindžiamas pagrįstais įvairių tinklo naudotojų poreikiais ir apima Direktyvos (ES) 2024/1788 55 straipsnio 7 dalyje nurodytų investuotojų ilgalaikius įsipareigojimus;
- c) apima nustatytas investicijų spragas, visų pirma susijusias su būtiniais tarpvalstybiniais pajėgumais, kad būtų įgyvendinti vandenilio ir elektrolizerių prioritetiniai koridoriai, kaip nurodyta Reglamento (ES).../... [TEN-E reglamentas, pasiūlytas COM(2025)xxxx] I priedo 3 punkte.

Kalbant apie antros pastraipos c punktą, prie visos Sąjungos vandenilio tinklo plėtros plano gali būti pridėdama kliūčių, kurios trukdo didinti tarpvalstybinį tinklo pajėgumą ir kurių atsiranda dėl skirtingų patvirtinimo procedūrų arba praktikos, apžvalga. Prireikus, kartu su tokia apžvalga gali būti pateiktas išsamus planas, kaip tas kliūtis pašalinti ir paspartinti vandenilio ir elektrolizerių prioritetinių koridorių įgyvendinimą.

2. Kai tinkama, ACER pateikia nuomonę dėl nacionalinių vandenilio perdavimo tinklo plėtros planų, kad įvertintų jų suderinamumą su visos Sąjungos vandenilio tinklo plėtros planu, įskaitant atitiktį Reglamento (ES).../... [TEN-E reglamentas, pasiūlytas COM(2025)xxxx] 3 straipsnio 6 ir 7 dalių reikalavimams. Jei ACER nustato nacionalinio vandenilio perdavimo tinklo plėtros plano ir visos Sąjungos vandenilio tinklo plėtros plano neatitikimų, ji rekomenduoja iš dalies pakeisti atitinkamai nacionalinį vandenilio perdavimo tinklo plėtros planą arba visos Sąjungos vandenilio tinklo plėtros planą ne vėliau kaip per du mėnesius nuo nacionalinio vandenilio perdavimo tinklo plėtros plano gavimo.
3. Rengdamas visos Sąjungos vandenilio tinklo plėtros planą, ENNOH bendradarbiauja su ENTSO-E ir ENTSO-G, visų pirma rengdamas Reglamento (ES).../... [TEN-E reglamentas, pasiūlytas COM(2025)xxxx] 14 straipsnyje nurodytą visos energetikos sistemos sąnaudų ir naudos analizę ir nustatydamas to reglamento 13 straipsnyje nurodytas infrastruktūros spragas.

* Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES).../... [TEN-E reglamentas, pasiūlytas COM(2025)xxxx] (OL..., ELI: ...)

2) 61 straipsnis pakeičiamas taip:

„61 straipsnis

Sąjungos lygmens integruoto tinklo planavimas

1. Pereinamuoju laikotarpiu iki 2027 m. sausio 1 d. ENTSO-G parengia 2026 m. Sąjungos lygmens vandenilio tinklo plėtros planą, visapusiškai dalyvaujant vandenilio perdavimo tinklo operatoriams ir ENNOH, kai tik jis bus įsteigtas. 2026 m. visos Sąjungos vandenilio tinklo plėtros planą turi sudaryti du atskiri skyriai: vienas skirtas vandeniliui, o kitas – gamtinėms dujoms. ENTSO-G nedelsdamas perduoda ENNOH visą informaciją, įskaitant duomenis ir tyrimus, surinktus ir atliktus rengiant visos Sąjungos vandenilio tinklo plėtros planus, bet ne vėliau kaip 2027 m. sausio 1 d.
2. ENNOH pagal šį straipsnį ir 60 straipsnį parengia 2028 m. visos Sąjungos vandenilio tinklo plėtros planą.
3. ENNOH glaudžiai bendradarbiauja su ENTSO-E ir ENTSO-G rengdami integruotus Sąjungos lygmens tinklo plėtros planus atitinkamai pagal šio reglamento 32 ir 60 straipsnius ir Reglamento (ES) 2019/943 30 straipsnį.
4. Kai reikia priimti sprendimus siekiant užtikrinti visų energijos nešiklių sistemos efektyvumą, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2023/1791 2 straipsnio 4 punkte, Komisija užtikrina, kad ENTSO-E, ENTSO-G ir ENNOH glaudžiai bendradarbiautų.
5. ENNOH, ENTSO-E ir ENTSO-G bendradarbiavimas turi būti veiksmingas, įtraukus ir skaidrus, jie turi sudaryti sąlygas priimti sprendimus bendru sutarimu ir parengti būtinus darbo susitarimus, kad toks bendradarbiavimas taptų įmanomas ir jiems būtų sąžiningai atstovaujama.

ENNOH kartu su ENTSO-E ir ENTSO-G gali sudaryti darbo grupes savo pareigoms pagal pirmos pastraipos a, b ir d punktus vykdyti ir užtikrina sąžiningą ir vienodą atstovavimą vandenilio, elektros energijos ir dujų sektorių darbo grupėse.

31 straipsnis

Pereinamojo laikotarpio nuostatos

1. Šiuo reglamentu nedaromas poveikis finansinės paramos, kurią Komisija skiria pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1316/2013⁴⁰ ir Reglamentą (ES) 2021/1153, teikimui, tęsimui ar keitimui.
2. Bet koks sąnaudų ir naudos analizės metodikos rengimo procesas, kurį pagal Reglamento (ES) 2022/869 11 straipsnį iki [*šio reglamento įsigaliojimo/taikymo pradžios data*] inicijavo ENTSO-E arba ENNOH, tęsiamas pagal šio reglamento 14 straipsnį.

⁴⁰ 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1316/2013, kuriuo sukuriama Europos infrastruktūros tinklų priemonė ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 913/2010 bei panaikinami reglamentai (EB) Nr. 680/2007 ir (EB) Nr. 67/2010 (OL L 348, 2013 12 20, p. 129, <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1316/oj>).

Visi pagal Reglamento (ES) 2022/869 11 straipsnį atlikti veiksmai laikomi užbaigtais pagal atitinkamas šio reglamento 14 straipsnio nuostatas.

Visos energetikos sistemos sąnaudų ir naudos analizės metodika, Komisijos patvirtinta pagal Reglamento (ES) 2022/869 11 straipsnio 4 dalį, laikoma patvirtinta pagal šio reglamento 14 straipsnio 7 dalį ir galioja tol, kol ji pakeičiama nauja visos energetikos sistemos sąnaudų ir naudos analizės metodika, parengta pagal šio reglamento 14 straipsnį.

3. Bendri scenarijai, kuriuos pagal Reglamento (ES) 2022/869 12 straipsnį rengia ENTSO-E, ENTSO-G ir ENNOH, toliau rengiami ir juos tvirtina Komisija tame straipsnyje nustatyta tvarka. Komisijai patvirtinus tuos bendrus scenarijus, jie laikomi centriniais orientaciniais scenarijais pagal šio reglamento 11 straipsnį ir lieka galioti tol, kol bus pakeisti naujais centriniais orientaciniais scenarijais, parengtais pagal šio reglamento 11 straipsnį.
4. Reglamento (ES) 2022/869 VII priedas, kur nustatytas [] Sąjungos bendro intereso projektų ir abipusio intereso projektų sąrašas, taip pat Reglamento (ES) 2022/869 [] straipsniai ir to reglamento [] priedai toliau taikomi bendro intereso projektams ir abipusio intereso projektams, įtrauktiems į [] Sąjungos sąrašą, kol bus pradėtas taikyti šio reglamento 3 straipsnio 4 dalyje nurodytas deleguotasis aktas, kuriuo nustatomas pirmasis Sąjungos sąrašas.

32 straipsnis

Panaikinimas

Reglamentas (ES) 2022/869 panaikinamas. Visos nuorodos į Reglamentą (ES) 2022/869 laikomos nuorodomis į šį reglamentą.

33 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas / Pirmininkė

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė

**TEISĖS AKTO PASIŪLYMO FINANSINIO POVEIKIO IR SKAITMENINIŲ
ASPEKTŲ PAŽYMA**

1.	PASIŪLYMO (INICIATYVOS) STRUKTŪRA	3
1.1.	Pasiūlymo (iniciatyvos) pavadinimas	3
1.2.	Atitinkama politikos sritis (-ys)	3
1.3.	Tikslas (-ai)	3
1.3.1.	Bendrasis tikslas (-ai)	3
1.3.2.	Konkretus tikslas (-ai)	3
1.3.3.	Numatomas rezultatas (-ai) ir poveikis	4
1.3.4.	Veiklos rezultatų rodikliai	4
1.4.	Pasiūlymas (iniciatyva) susijęs (-usi) su:	5
1.5.	Pasiūlymo (iniciatyvos) pagrindas	5
1.5.1.	Trumpalaikiai arba ilgalaikiai poreikiai, įskaitant išsamų iniciatyvos įgyvendinimo pradinio etapo tvarkaraštį	5
1.5.2.	ES dalyvavimo pridėtinė vertė (gali būti susijusi su įvairiais veiksniais, pvz., koordinavimo nauda, teisiniu tikrumu, didesniu veiksmingumu ar papildomumu). Šiame skirsnyje „ES dalyvavimo pridėtinė vertė“ – ES veiksmis užtikrinama vertė, papildanti vertė, kuri būtų užtikrinta vien valstybių narių veiksmis.	8
1.5.3.	Panašios patirties išvados	8
1.5.4.	Suderinamumas su daugiamete finansine programa ir galima sinergija su kitomis atitinkamomis priemonėmis	8
1.5.5.	Įvairių turimų finansavimo galimybių vertinimas, įskaitant persikirstymo mastą	8
1.6.	Pasiūlymo (iniciatyvos) ir jo (jos) finansinio poveikio trukmė	10
1.7.	Planuojamas (-i) biudžeto vykdymo metodas (-ai)	10
2.	VALDYMO PRIEMONĖS	11
2.1.	Stebėsenos ir atskaitomybės taisyklės	11
2.2.	Valdymo ir kontrolės sistema (-os)	11
2.2.1.	Biudžeto vykdymo metodo (-ų), finansavimo įgyvendinimo mechanizmo (-ų), mokėjimo tvarkos ir siūlomos kontrolės strategijos pagrindimas	11
2.2.2.	Informacija apie nustatytą riziką ir jai sumažinti įdiegtą vidaus kontrolės sistemą (-as)	12
2.2.3.	Kontrolės išlaidų efektyvumo apskaičiavimas ir pagrindimas (kontrolės išlaidų ir susijusių valdomų lėšų vertės santykis) ir numatomo klaidų rizikos lygio vertinimas (atliekant mokėjimą ir užbaigiant programą)	12
2.3.	Sukčiavimo ir pažeidimų prevencijos priemonės	12
3.	NUMATOMAS PASIŪLYMO (INICIATYVOS) FINANSINIS POVEIKIS	14
3.1.	Atitinkama daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija (-os) ir biudžeto išlaidų eilutė (-ės)	14

3.2.	Numatomas pasiūlymo finansinis poveikis asignavimams.....	15
3.2.1.	Numatomo poveikio veiklos asignavimams santrauka.....	15
3.2.1.1.	Patvirtinto biudžeto asignavimai.....	15
3.2.2.	Numatomas veiklos asignavimais finansuojamas atliktas darbas.....	18
3.2.3.	Numatomo poveikio administraciniams asignavimams santrauka.....	20
3.2.3.1.	Patvirtinto biudžeto asignavimai.....	20
3.2.3.2.	Iš viso asignavimų.....	20
3.2.4.	Numatomi žmogiškųjų išteklių poreikiai.....	20
3.2.4.1.	Finansuojami iš patvirtinto biudžeto.....	21
3.2.4.2.	Visi žmogiškųjų išteklių poreikiai.....	21
3.2.5.	Numatomo poveikio su skaitmeninėmis technologijomis susijusioms investicijoms apžvalga.....	22
3.2.6.	Suderinamumas su dabartine daugiamete finansine programa.....	23
3.2.7.	Trečiųjų šalių įnašai.....	23
3.3.	Numatomas poveikis pajamoms.....	26
4.	Skaitmeniniai aspektai.....	26
4.1.	Skaitmeninės svarbos reikalavimai.....	26
4.2.	Duomenys.....	27
4.3.	Skaitmeniniai sprendimai.....	28
4.4.	<i>Sąveikumo vertinimas</i>	28
4.5.	Skaitmeninio įgyvendinimo rėmimo priemonės.....	29

1. PASIŪLYMO (INICIATYVOS) STRUKTŪRA

1.1. Pasiūlymo (iniciatyvos) pavadinimas

Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl transeuropinės energetikos infrastruktūros gairių, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2019/942, (ES) 2019/943 ir (ES) 2024/1789 ir panaikinamas Reglamentas (ES) 2022/869

1.2. Atitinkama politikos sritis (-ys)

Sritis: Energetika

Veikla: Švarios pramonės kursas

1.3. Tikslas (-ai)

1.3.1. Bendrasis tikslas (-ai)

Bendrasis tikslas – laiku visoje ES veiksmingai plėtoti atsparią energetikos infrastruktūrą, atsinaujinančiųjų išteklių energiją ir lankstumą, įskaitant kaupimo įrenginius ir įkrovimo stoteles, ir užtikrinti jų sąveikumą. Taip bus sudarytos sąlygos ES pasiekti savo energetikos ir klimato srities tikslus, be kita ko, užtikrinti energijos įperkumą užtikrinant geresnį sujungiamumą, o tai lems kainų konvergenciją, mažesnes didmenines elektros energijos kainas ir mažesnę elektros energijos kainų nepastovumą, taip pat spartesnę gamybos ir paklausos sujungimą.

1.3.2. Konkretus tikslas (-ai)

Kad būtų pasiektas bendrasis tikslas, šia iniciatyva siekiama keturių konkrečių tikslų (KT):

i) 1 KT: užtikrinti, kad projektais, kurie įtraukti į tinklo plėtros planus ir atrinkti kaip BIP /AIP, būtų tinkamai ir veiksmingai tenkinami nustatyti infrastruktūros poreikiai, užtikrinant savalaikę ir veiksmingą energetikos infrastruktūros plėtrą;

ii) 2 KT: palengvinti sąnaudų pasidalijimo priemonių naudojimą siekiant greičiau įgyvendinti tarpvalstybinius infrastruktūros projektus, taip didinant sąnaudų pasidalijimo priemonių naudojimą ir sutrumpinant projektų įgyvendinimo laiką;

iii) 3 KT: sutrumpinti ir supaprastinti energetikos infrastruktūros, atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir kaupimo projektų, taip pat įkrovimo stotelių leidimų išdavimo procedūras, kad būtų galima greičiau gauti būtinus leidimus siekiant laikytis esamų terminų, ir supaprastinti leidimų išdavimo reikalavimus;

iv) 4 KT: didinti tarpvalstybinės energetikos infrastruktūros (BIP ir AIP) fizinį ir kibernetinį saugumą ir atsparumą didinant apsaugos ir atsparumo įrangos ir įrenginių, skirtų kritiniams tinklo elementams, skaičių.

Pasiūlyme numatyti nauji **Komisijai taikomi reikalavimai**, susiję su **1 KT** įgyvendinimu:

- 1 reikalavimas (susijęs su 1 KT): Komisijai pavesta bent kas ketverius metus pririnkus parengti išsamų pagrindinį scenarijų ir jautrumo analizės elektros energijos, vandenilio ir dujų sektoriams, kurie būtų naudojami rengiant visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros planus (11 straipsnis).

Pasiūlyme numatyti nauji ACER taikomi reikalavimai, susiję su 1 ir 2 KT įgyvendinimu:

- 2 reikalavimas (susijęs su 1 KT): Rengiant pagrindinį scenarijų ACER pavesta remti ir tikrinti Komisijos vykdomą duomenų rinkimą (11 straipsnis). Be to, ACER turi parengti ir paskelbti privalomą pagrindinę metodiką infrastruktūros poreikiams nustatyti (jį turi parengti ENTSO-E ir ENNOH).
- 3 reikalavimas (susijęs su 2 KT): ACER yra įgaliota atnaujinti savo tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo rekomendaciją ir sukurti centrinę visų tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo sprendimų saugyklą (17 straipsnis).

1.3.3. Numatomas rezultatas (-ai) ir poveikis

Nurodyti poveikį, kurį pasiūlymas (iniciatyva) turėtų padaryti tiksliniams gavėjams (tikslinėms grupėms).

Dėl papildomų išteklių Komisija ir ACER galės vykdyti užduotis, būtinas jų įgaliojimams pagal ES teisės aktus vykdyti, kaip reikalaujama šiame pasiūlyme. Tikimasi, kad pasiūlymas turės tokį poveikį paramos gavėjams ir tikslinėms grupėms:

- **1 reikalavimas:** Tikimasi, kad pavedus Komisijai parengti centrinį scenarijų bus užtikrintas didesnis tinklo planavimui naudojamų išteklių skaidrumas, tikrinimas ir nuoseklumas tiek Europos, tiek nacionaliniu lygmenimis, siekiant galutinio tikslo – užtikrinti, kad infrastruktūros poreikiai būtų nustatomi ir sprendžiami veiksmingiau, taip ilgainiui sumažinant atotrūkį tarp DMTPP planuojamų infrastruktūros projektų ir nustatytų tarpvalstybinės infrastruktūros poreikių, o tai būtų naudinga visiems sistemos ir tinklo operatoriams ir naudotojams, nes būtų sparčiau pereinama prie optimalaus tinklo.
- **2 reikalavimas:** Pavedus ACER užduotis, susijusias su pagrindinio scenarijaus rengimu ir infrastruktūros poreikių nustatymu, bus užtikrinta, kad procesas ir jo rezultatai būtų patikimi ir įtikinami, o nauda būtų panaši į 1 reikalavimo naudą.
- **3 reikalavimas:** Nustačius ACER užduotį atnaujinti savo rekomendaciją dėl tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo, bus sukurta labiau suderinta sąnaudų pasidalijimo sistema, kuri padidins valstybių narių ir tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo sprendimų nuoseklumą ir paskatins aktyvesnį projektų nevykdančių valstybių narių dalyvavimą, siekiant palengvinti sąnaudų pasidalijimo priemonių naudojimą, kad būtų sparčiau įgyvendinami tarpvalstybiniai infrastruktūros projektai.

1.3.4. Veiklos rezultatų rodikliai

Nurodyti pažangos ir laimėjimų stebėsenos rodiklius.

Pažangos ir iniciatyvos tikslų įgyvendinimo stebėsenos rodikliai išvardyti prie tinklų dokumentų rinkinio pridedamo poveikio vertinimo 8 priede. Visų pirma jie apima:

- mastą, kuriuo projektais, įtrauktais į tinklo plėtrą ir atrinktais kaip BIP / AIP, tinkamai ir veiksmingai tenkinami nustatyti infrastruktūros poreikiai;
- veiksmingą ir dažnesnį sąnaudų pasidalijimo priemonių naudojimą;
- leidimų išdavimo procedūrų supaprastinimą, leidimų išdavimo terminų sutrumpinimą ir dabartinių terminų laikymąsi;
- didesnę energetikos infrastruktūros fizinį ir kibernetinį saugumą ir atsparumą.

Kalbant apie konkrečius tikslus, su kuriais susiję 1–3 reikalavimai, taikomi šie rodikliai:

- **1 ir 2 reikalavimų rodikliai (susiję su 1 KT):** Patvirtintų ir (arba) įgyvendintų naujų tarpvalstybinių jungčių skaičius ir bendras pajėgumas; mastas, kuriuo nustatyti infrastruktūros poreikiai tenkinami infrastruktūros projektais (pajėgumais), įtrauktais į dešimties metų tinklo plėtros planą (planuojamais, statomais ar perduodamais eksploatuoti), arba kitais belaidžiais sprendimais (atotrūkio tarp poreikių ir projektų buvimas ir atotrūkio sumažėjimas); belaidžių sprendimų diegimas pagal projektų skaičių ir atitinkamas tinklo pajėgumų padidinimas.
- **3 reikalavimo rodikliai (susiję su 2 KT):** Privalomų sąnaudų pasidalijimo susitarimų, kuriais sudaromos sąlygos įgyvendinti tarpvalstybinius projektus, skaičius; vidutinė susitarimo dėl sąnaudų paskirstymo sudarymo trukmė; prie sąnaudų pasidalijimo susitarimų prisidedančių projekto nevykdančių valstybių skaičius; projektų, priklausančių projektų grupei, kuriai prašoma suteikti BIP / AIP statusą, skaičius.

1.4. Pasiūlymas (iniciatyva) susijęs (-usi) su:

- nauju veiksniu
- nauju veiksniu, kai bus įgyvendintas bandomasis projektas ir (arba) atlikti parengiamieji veiksmai⁷⁰
- esamo veiksmo galiojimo pratęsimu
- vieno ar daugiau veiksmų sujungimu arba nukreipimu į kitą (naują) veiksmą

1.5. Pasiūlymo (iniciatyvos) pagrindas

1.5.1. *Trumpalaikiai arba ilgalaikiai poreikiai, įskaitant išsamų iniciatyvos įgyvendinimo pradinio etapo tvarkaraštį*

1 reikalavimas:

Nustatoma nauja nuostata, pagal kurią reikalaujama, kad Komisija parengtų pagrindinį scenarijų, kuris būtų naudojamas visos Sąjungos dešimties metų tinklo plėtros planui po reglamento įsigaliojimo, o vėliau – bent kas ketverius metus (11 straipsnis). Komisija taip pat turi parengti ENTSO-E, ENNOH ir ENTSO-G duomenų rinkimo metodiką ir dėl surinktų duomenų konsultuotis su atitinkamais subjektais. Komisija taip pat turi konsultuotis su TEN-E grupe dėl pagrindinio scenarijaus projekto ir priimti bei paskelbti galutinį pagrindinį scenarijų. Komisija taip pat gali parengti jautrumo pagrindiniam scenarijui analizes prireikus remdamasi rinkos arba politikos pokyčiais. Komisija turės imtis tolesnių veiksmų dėl atitinkamuose regioniniuose forumuose nustatytų poreikių. Komisijoje šios užduotys būtų pavestos Energetikos GD ir JRC.

Kalbant apie Energetikos GD, dėl naujo reikalavimo, susijusio su pagrindinio scenarijaus rengimu, reikės papildomų išteklių scenarijų rengimo procesui valdyti, o tai reiškia, kad reikės daug bendrauti su suinteresuotaisiais subjektais, valstybėmis narėmis, pagalbinėmis tarnybomis, partneriais ir kt. Remiantis prie šio pasiūlymo pridedamu poveikio vertinimu, dėl šių užduočių vykdymo Energetikos GD teks

⁷⁰

Kaip nurodyta Finansinio reglamento 58 straipsnio 2 dalies a arba b punkte.

papildomas darbo krūvis, kuris iš viso sudarys 6 etato ekvivalentus. Šie papildomi ištekliai būtų skirti šiems poreikiams patenkinti:

Proceso valdymas.

- Koordinuoja bendrą ENTSO / PSO, Komisijos ir ACER procesą, kaip reikalaujama TEN-E teisės aktuose; konsultuojasi su suinteresuotaisiais subjektais ir valstybėmis narėmis įvairiais proceso etapais (įskaitant praktinius seminarus ir susitikimus) ir imtis tinkamų tolesnių veiksmų (kaip aprašyta 11–13 straipsniuose).
- Užtikrina tinklo scenarijų suderinamumą su bendra politikos struktūra; scenarijaus struktūrą suderina su vykdomu politikos scenarijumi (pvz., susijusiu su 2040 m. tikslais, Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyva, EE, ATLPS ir kt.); užtikrina suderinamumą su NEKSVP ir EIAV; valdo infrastruktūros poreikių nustatymo ataskaitos projekto ir galutinės ataskaitos vertinimo procesą (kurį atlieka ENTSO).
- Koordinuoja poreikių derinimo procesą (priėmus infrastruktūros poreikių vertinimą) su ENTSO-E, PSO, valstybėmis narėmis, nacionalinėmis reguliavimo institucijomis ir atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais ir vadovauti procesui su atitinkamomis regioninėmis grupėmis. Kartu su ENTSO atidžiai stebi visos energetikos sistemos sąnaudų ir naudos analizę ir užtikrinti tinkamą įgyvendinimą, įskaitant atitinkamų suinteresuotųjų subjektų įtraukimą.
- Rengia teisės aktus ir valdo jų priėmimo procesą.

Scenarijų rengimas ir koordinavimas.

- Užtikrina duomenų rinkimą su valstybėmis narėmis, ENTSO-E, ENTSO-G, ENNOH, NRI ir kitais suinteresuotaisiais subjektais. Prižiūri saugyklas ir užtikrina duomenų kokybės procesą.
- Koordinuoja vertinimo darbą. Tai apims visus modeliavimo proceso etapus, t. y. duomenų prieinamumo užtikrinimą, kritinių prielaidų nustatymą, modeliavimo rezultatų projekto peržiūrą ir kokybės kontrolę, tolesnę veiklą, susijusią su darbo planu, ir modeliavimo vykdytojų ir (arba) analitikų sąveikos su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais planavimą.
- Dokumentuoja įvairius modeliavimo proceso etapus ir platina ataskaitas bei duomenų rinkinius. Dokumentai apims metodiką, duomenis, pagrindines prielaidas, rezultatus įvairiais formatais: ataskaitas, duomenų rinkmenas, internetinius išteklius.

Kalbant apie JRC, jam būtų pavesta padėti Energetikos GD rengti pagrindinį scenarijų ir atlikti modeliavimą. Už duomenų apie elektros energijos, dujų ir vandenilio modeliavimą rinkimą iš valstybių narių ir PSO bus atsakingas Energetikos GD, o jam padės JRC. Remiantis poveikio vertinimu, tikimasi, kad dėl to JRC atsiras naujas darbo krūvis, kuris iš viso sudarys 12 etato ekvivalentų.

- Bendradarbiauti su Energetikos GD ir teikti technines ir politikos ekspertines žinias rengiant pagrindinio scenarijaus modeliavimo metodiką, taip pat padėti Energetikos GD rinkti reikiamus duomenis iš ENTSO-E, ENNOH ir ENTSO-G.
- Energetikos sistemos modeliavimas: rengia scenarijus ir nustato opius klausimus; valdo energetikos sistemos modeliavimui reikalingus duomenis.

- Elektros energijos modeliavimas: modeliuoja elektros energijos skirstymo scenarijus; apskaičiuoja galios srautą; valdo elektros energijos modeliavimui reikalingus duomenis.
- Dujų ir vandenilio modeliavimas: atnaujina ilgalaikius lūkesčius dėl dujų ir vandenilio; modeliuoja scenarijus dujų rinkoje ir tinkle; modeliuoja dujų ir (arba) vandenilio srautus; modeliuoja duomenis, įtrauktus į dujų ir (arba) vandenilio modeliavimą; valdo dujų ir vandenilio modeliavimui reikalingus duomenis.

Apskaičiuota, kad dėl pasiūlymo Komisijai iš viso teks **18 etato ekvivalentų** (6 etato ekvivalentai Energetikos GD ir 12 etato ekvivalentų JRC, iš kurių 4 bus perskirstyti iš jos dabartinių išteklių, o 9 – finansuojami pagal administracinį susitarimą) darbo krūvis. Be to, 1 mln. EUR vienkartinių veiklos išlaidų ir 500 000 EUR pasikartojančių metinių veiklos išlaidų reikėtų elektros energijos, dujų ir vandenilio modelių techniniam atnaujinimui, išplėtimui ir techninei priežiūrai, tikslų modeliavimui, NEKSVP ir energijos rūšių deriniams, taip pat seminarų ir komandiruočių organizavimui.

ACER

2 reikalavimas:

ACER pavesta remti ir tikrinti visus pradinius duomenis, kuriuos Komisija surinko rengdama pagrindinį scenarijų (11 straipsnis). Be to, ACER turi parengti privalomą infrastruktūros poreikių nustatymo metodiką (12 straipsnis) ir įvertinti ENTSO-E ir ENNOH parengto ir pateikto infrastruktūros poreikių nustatymo projekto atitiktį parengtai pagrindinei metodikai ir pateikti ataskaitą TEN-E grupei. ACER taip pat privalo prireikus savo iniciatyva arba Komisijos prašymu atnaujinti bendrąją metodiką.

Apskaičiuota, kad dėl šių naujų užduočių vykdymo ACER teks papildomas darbo krūvis – iš viso 2 etato ekvivalentai. Be to, ACER turėtų veiklos išlaidų, įskaitant konsultacinę paramą rengiant infrastruktūros poreikių metodiką, IT priemonės, skirtos duomenų tikrinimui palengvinti, kūrimą ir pridėtines išlaidas, kurios, kaip apskaičiuota, sudarytų 130 000 EUR vienkartinių išlaidų, taip pat 100 000 EUR pasikartojančių veiklos išlaidų per metus.

3 reikalavimas:

ACER turi priimti rekomendaciją dėl tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo, kur būtų nustatyta geroji praktika, susijusi su prašymų dėl investicijų į BIP tvarkymu, atsižvelgiant į TEN-E reglamento principus (17 straipsnis). Prireikus ta rekomendacija reguliariai atnaujinama. Priimdama arba iš dalies keisdama rekomendaciją, ACER vykdo išsamias konsultacijas, į kurias įtraukiami visi atitinkami suinteresuotieji subjektai. Toje rekomendacijoje taip pat pateikiamas neprivalomas tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo šablonas, kad būtų palengvintas nacionalinių reguliavimo agentūrų darbas.

Apskaičiuota, kad sukūrus ir priėmus rekomendaciją dėl tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo, taip pat prižiūrint tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo sprendimų saugyklą ACER teks papildomas darbo krūvis, kuris iš viso sudarys 1 etato ekvivalentą, taip pat numatomos vienkartinės 70 000 EUR išlaidos, susijusios su tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo sprendimų saugyklai skirtos IT priemonės kūrimu.

Energetikos GD, JRC ir ACER atveju pirmiau nurodyti pasiūlymo dėl teisėkūros procedūra priimamo akto įgyvendinimo reikalavimai taikomi ne tik dabartinei 2021–2027 m. DFP.

- 1.5.2. *ES dalyvavimo pridėtinė vertė (gali būti susijusi su įvairiais veiksniais, pvz., koordinavimo nauda, teisiniu tikrumu, didesniu veiksmingumu ar papildomumu). Šiame skirsnyje „ES dalyvavimo pridėtinė vertė“ – ES veiksmiais užtikrinama vertė, papildanti vertę, kuri būtų užtikrinta vien valstybių narių veiksmiais.*

Žr. aiškinamojo memorandumo skirsnius dėl subsidiarumo ir proporcingumo.

- 1.5.3. *Panašios patirties išvados*

Ankstesnio TEN-E reglamento vertinimas parodė, kad juo veiksmingai pagerinta valstybių narių tinklų integracija, paskatinta prekyba energija ir taip prisidėta prie Sąjungos konkurencingumo. BIP taip pat labai prisidėjo prie tiekimo saugumo, nes jie yra pagrindinis TEN-E reglamento rengimo kontekstinis veiksnys. 2020 m. atlikus TEN-E reglamento vertinimą, 2022 m. jis buvo peržiūrėtas. Prie poveikio vertinimo pridėtoje įgyvendinimo ataskaitoje analizuojama patirtis, įgyta įgyvendinant peržiūrėtą TEN-E reglamentą. Įgyvendinimo ataskaitoje pateikiami įrodymai, kad reikia tolesnių patobulinimų, visų pirma susijusių su scenarijų rengimu, infrastruktūros poreikių nustatymu ir atitinkamu dešimties metų tinklo plėtros planu, BIP / AIP atranka ir vertinimu, taip pat tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymu ir leidimų išdavimo sistemomis.

- 1.5.4. *Suderinamumas su daugiamete finansine programa ir galima sinergija su kitomis atitinkamomis priemonėmis*

Šis tinklų dokumentų rinkinys yra vienas iš pagrindinių Švarios pramonės kurso komunikato ir Įperkamos energijos veiksmų plano, kurie yra 2025 m. Komisijos darbo programos dalis, rezultatų. Pasiūlymas papildo kitas iniciatyvas, kuriomis siekiama sukurti labiau integruotą Europos energijos rinką ir mažesnes energijos išlaidas namų ūkiams ir pramonei. Energetikos infrastruktūra taip pat yra labai svarbi siekiant siūlomo 2040 m. ES klimato srities tikslo ir ES tikslo iki 2050 m. užtikrinti poveikio klimatui neutralumą.

Komisijos pasiūlyme dėl naujos 2028–2034 m. daugiametės finansinės programos (DFP) pabrėžiama „esminė tikros energetikos sąjungos ir gerai integruotų ES infrastruktūros tinklų svarba“, kurią atspindi gerokai padidintas biudžetas, pasiūlytas Europos infrastruktūros tinklų priemonei (EITP) energetikos srityje. TEN-E reglamente nustatytas pagal EITP finansuojamų energetikos infrastruktūros projektų pagrindas.

- 1.5.5. *Įvairių turimų finansavimo galimybių vertinimas, įskaitant perskirstymo mastą*

Prie šio pasiūlymo pridėtoje poveikio vertinimo ataskaitoje išnagrinėtos įvairios politikos galimybės, kaip pasiekti bendruosius ir konkrečius iniciatyvos tikslus. Nuspręsta, kad tinkamiausia politikos galimybė, kurios siekiama šiuo pasiūlymu dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, yra veiksmingiausias ir ekonomiškai efektyviausias metodas, atitinkantis subsidiarumo ir proporcingumo principus.

Energetikos GD, JRC ir ACER laikomi geriausiai galinčiais įvykdyti papildomus reikalavimus, kylančius iš pasiūlymo dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, atsižvelgiant į jų ankstesnę patirtį, susijusią su infrastruktūros planavimo procesu ir energetikos sistemos modeliavimu.

Nuo tada, kai 2013 m. buvo priimtas TEN-E reglamentas, Energetikos GD sukaupė didelę infrastruktūros planavimo ir koordinavimo proceso patirtį. Todėl ji geriausiai tinka nešališkai koordinuoti infrastruktūros poreikių nustatymo ir spragų užpildymo mechanizmus ES lygmeniu. JRC turi daug techninių žinių apie energetikos sistemų modeliavimą ir yra sukūrus savo modeliavimo priemones. Todėl manoma, kad jis gali geriausiai atlikti modeliavimo užduotis, susijusias su pagrindinio scenarijaus rengimu.

Dėl savo įgaliojimų ACER turi geriausias galimybes įgyvendinti 1 ir 2 reikalavimus. Ji yra sukaupusi daug techninių ekspertinių žinių kaip pagrindinė veikėja, atliekanti oficialų vaidmenį tiek infrastruktūros planavimo procese, tiek tarpvalstybinio sąnaudų paskirstymo sistemoje ES lygmeniu pagal dabartinę TEN-E sistemą.

Papildomų etato ekvivalentų reikia naujoms užduotims ir (arba) reikalavimams, susijusiems su šiuo teisės akto pasiūlymu, vykdyti, o esamos užduotys artimiausioje ateityje nesumažės.

1.6. Pasiūlymo (iniciatyvos) ir jo (jos) finansinio poveikio trukmė

trukmė ribota

- galioja nuo MMMM [MM DD] iki MMMM [MM DD],
- įsipareigojimų asignavimų finansinis poveikis nuo MMMM iki MMMM, o mokėjimų asignavimų – nuo MMMM iki MMMM;

trukmė neribota

- įgyvendinimo pradinis laikotarpis – nuo MMMM iki MMMM,
- vėliau – visuotinis taikymas.

1.7. Planuojamas (-i) biudžeto vykdymo metodas (-ai)

Tiesioginis valdymas, vykdomas Komisijos:

- padalinių, įskaitant Sąjungos delegacijų darbuotojus;
- vykdomųjų įstaigų.

Pasidalijamasis valdymas su valstybėmis narėmis

Netiesioginis valdymas, biudžeto vykdymo užduotis pavedant:

- trečiosioms valstybėms arba jų paskirtoms įstaigoms;
- tarptautinėms organizacijoms ir jų agentūroms (nurodyti);
- Europos investicijų bankui ir Europos investicijų fondui;
- įstaigoms, nurodytoms Finansinio reglamento 70 ir 71 straipsniuose;
- viešosios teisės reglamentuojamoms įstaigoms;
- įstaigoms, kurių veiklą reglamentuoja privatinė teisė ir kurioms pavesta teikti viešąsias paslaugas, tiek, kiek joms užtikrinamos pakankamos finansinės garantijos;
- įstaigoms, kurių veiklą reglamentuoja valstybės narės privatinė teisė, kurioms pavesta įgyvendinti viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę ir kurioms užtikrinamos pakankamos finansinės garantijos;
- atitinkamame pagrindiniame akte nurodytoms įstaigoms ar asmenims, kuriems pavesta vykdyti konkrečius veiksmus bendros užsienio ir saugumo politikos srityje pagal Europos Sąjungos sutarties V antraštinę dalį;
- valstybėje narėje įsteigtoms įstaigoms, kurių veiklą reglamentuoja valstybės narės privatinė teisė arba Sąjungos teisė ir kurioms pagal konkrečių sektorių taisykles gali būti patikėtas Sąjungos lėšų arba biudžeto garantijų įgyvendinimas tiek, kiek tokias įstaigas kontroliuoja viešosios teisės reglamentuojamos įstaigos arba įstaigos, kurių veiklą reglamentuoja privatinė teisė ir kurioms pavesta teikti viešąsias paslaugas, ir joms kontrolės įstaigos suteikia tinkamas finansines garantijas solidariosios atsakomybės forma arba lygiavertes finansines garantijas, kurios kiekvienam veiksmui gali būti apribotos iki didžiausios Sąjungos paramos sumos.

Pastabos

NĖRA

DUOMENŲ

2. VALDYMO PRIEMONĖS

2.1. Stebėsenos ir atskaitomybės taisyklės

Energetikos GD ir JRC

Energetikos GD tiesiogiai įgyvendinamoms užduotims bus taikomas metinis planavimo ir stebėsenos ciklas, kurį įgyvendina Komisija ir vykdomosios įstaigos, be kita ko, apie rezultatus bus pranešama Energetikos GD metinėje veiklos ataskaitoje ir JRC metinėje veiklos ataskaitoje.

ACER

Pagal ACER finansinį reglamentą ACER, atsižvelgdama į savo programavimo dokumentą, turi pateikti metinę darbo programą, įskaitant išsamią informaciją apie finansinius ir žmogiškuosius išteklius kiekvienai vykdomai veiklai.

ACER kas mėnesį Energetikos GD teikia biudžeto vykdymo, įskaitant įsipareigojimus ir mokėjimus pagal biudžeto antraštines dalis, ir laisvų darbo vietų skaičiaus pagal darbuotojų tipą ataskaitas.

Be to, Energetikos GD yra tiesiogiai atstovaujamas ACER valdymo organuose. Per savo atstovus Administracinėje valdyboje Energetikos GD bus informuojamas apie biudžeto panaudojimą ir etatų planą kiekviename Administracinės valdybos posėdyje metų eigoje.

Galiausiai, taip pat pagal finansines taisykles, ACER taikomi metiniai reikalavimai teikti veiklos ir išteklių naudojimo ataskaitas Administracinei valdybai ir jos metinei veiklos ataskaitai.

2.2. Valdymo ir kontrolės sistema (-os)

2.2.1. *Biudžeto vykdymo metodo (-ų), finansavimo įgyvendinimo mechanizmo (-ų), mokėjimo tvarkos ir siūlomos kontrolės strategijos pagrindimas*

1 reikalavimas:

Šiame reglamente numatytas užduotis bus pavesta vykdyti Komisijai.

Atsižvelgiant į įgyvendinimo metu priimtą sprendimą, šios užduotys gali būti atliekamos viduje arba perduodamos paslaugų teikėjui pagal viešųjų pirkimų procedūrą. Jei užduotys perduodamos paslaugų teikėjui, viešieji pirkimai bus vykdomi taikant tiesioginį valdymą ir visapusiškai taikant Finansinio reglamento nuostatas. Energetikos GD ir JRC viešųjų pirkimų kontrolės strategija apima specialią *ex ante* teisinę, veiklos ir finansinę viešųjų pirkimų kontrolę (viešųjų pirkimų ir sutarčių patariamąjį komitetą atliekama peržiūra) ir sutarčių pasirašymo kontrolę. Be to, prekių ir paslaugų pirkimo išlaidoms taikoma *ex ante* bei prirėikus *ex post* ir finansinė kontrolė.

2 ir 3 reikalavimai:

Dėl savo įgaliojimų ACER turi geriausias galimybes įgyti ekspertinių žinių, susijusių su 4 ir 3 reikalavimų įgyvendinimu.

Energetikos GD yra nustatęs savo santykių su ACER valdymo kontrolės strategiją; ji sudaro 2017 m. Komisijos vidaus kontrolės sistemos dalį. 2018 m. gruodžio mėn. Agentūra peržiūrėjo ir patvirtino savo vidaus kontrolės sistemą.

2.2.2. *Informacija apie nustatytą riziką ir jai sumažinti įdiegtą vidaus kontrolės sistemą (-as)*

Energetikos GD

Energetikos GD tiesiogiai valdomiems elementams gali kilti įprasta rizika, daranti poveikį viešųjų pirkimų procedūroms. Šios rizikos, susijusios su išlaidų teisėtumu ir tvarkingumu, lygis laikomas žemu. Organizacijos ir GD lygmeniu taikomos tinkamos ir veiksmingos kontrolės priemonės.

Kalbant apie veiksmingumą, pagrindinė rizika yra neteisingi dėl šio pasiūlymo atsirandančio darbo krūvio įverčiai, atsižvelgiant į tai, kad juo nustatomos naujos užduotys. Šią riziką reikia prisiimti, nes, kaip rodo patirtis, jei į pirminį pasiūlymą neįtraukiami papildomi išteklių, vėliau labai sunku ištaisyti padėtį.

JRC GD

Vykdydamas savo mokslinės veiklos rizikos vertinimo procesą, JRC nustato galimą riziką, įvertina jos lygį ir planuoja būtinus rizikos mažinimo veiksmus, taip pat nustato esamas kontrolės priemones. Pagrindinė nustatyta rizika yra susijusi su a) naujomis užduotimis, susijusiomis su šiuo pasiūlymu, susijusio darbo krūvio įvertinimu (kai kurių užduočių darbo krūvis gali būti nepakankamai įvertintas); b) nepakankamu duomenų kiekiu arba nepakankama jų kokybe įvairioms naujoms užduotims atlikti. Dėl a punkto riziką reikia priimti; rizikos mažinimo priemonės apima kruopštų darbuotojų planavimą per visą veiklos laikotarpį, kad būtų užtikrintos tinkamos ekspertinės žinios. Kalbant apie b punktą, veiksmai apima ankstyvą dalyvavimą kuriant ir apibrėžiant duomenų rinkimo procesus, taip pat ankstyvą galimų kliūčių, trukdančių gauti prieigą prie dominančių duomenų, nustatymą atliekant kiekvieną užduotį, kuriai reikia daug duomenų reikalaujančios veiklos, ir ankstyvą bendravimą su Energetikos GD ir atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais siekiant iškelti duomenų prieinamumo klausimą.

ACER

Kalbant apie naujas ACER užduotis, į pasiūlymą įtrauktos kelios naujos užduotys, kuriomis ši rizika sumažinama, nes, nors kai kurių būsimų užduočių darbo krūvis gali būti nepakankamai įvertintas, kitos užduotys gali būti pervertintos, taip sudarant sąlygas galimam būsimam persikirstymui.

2.2.3. *Kontrolės išlaidų efektyvumo apskaičiavimas ir pagrindimas (kontrolės išlaidų ir susijusių valdomų lėšų vertės santykis) ir numatomo klaidų rizikos lygio vertinimas (atliekant mokėjimą ir užbaigiant programą)*

Energetikos GD

Energetikos GD pavestos užduotys bus įgyvendinamos taikant jau esamą kontrolės sistemą ir tikimasi, kad kontrolės santykio sąnaudos išliks stabilios (5–6 proc. lėšų, valdomų remiantis neseniai atliktais tyrimais).

ACER

Nesitikima, kad dėl papildomų užduočių, susijusių su esamais ACER įgaliojimais, skyrimo agentūros lygmeniu bus atliekama konkreti papildoma kontrolė, todėl ACER kontrolės sąnaudų ir valdomų lėšų vertės santykis išliks nepakitęs.

2.3. **Sukčiavimo ir pažeidimų prevencijos priemonės**

Energetikos GD

2020 m. Energetikos GD priėmė persvarstyta kovos su sukčiavimu strategiją, o 2023 m. – persvarstyta 2023–2025 m. veiksmų planą. Energetikos GD šiuo metu persvarsto savo 2026–2028 m. kovos su sukčiavimu strategiją pagal OLAF metodiką. Energetikos GD kovos su sukčiavimu strategija grindžiama Komisijos kovos su sukčiavimu strategija ir specialiu vidaus rizikos vertinimu, atliktu siekiant nustatyti sritis, kuriose kyla didžiausias sukčiavimo pavojus, jau veikiančiomis kontrolės priemonėmis ir veiksmais, būtiniais pagerinti Energetikos GD pajėgumą užkirsti kelią sukčiavimui, jį nustatyti bei ištaisyti.

JRC GD

2020 m. buvo priimta JRC kovos su sukčiavimu strategija ir prie jos pridėtas veiksmų planas, o 2024 m. jie buvo iš dalies pakeisti siekiant persvarstyti ir atnaujinti 2025–2027 m. planą. Atnaujintame plane numatyti trys nauji veiksmai: 2025 m. pirmąjį pusmetį pradėta informuotumo didinimo kampanija, kur daugiausia dėmesio skiriama Komisijos etikos klausimams ir kovos su sukčiavimu priemonėms, pateikiant atitinkamus JRC mokslo darbuotojams pritaikytus pavyzdžius; išplėstinė mokymo programa, apimanti temines sesijas tokiomis temomis kaip, be kita ko, interesų konfliktai, autorystė, dirbtinio intelekto naudojimas, informavimas apie pažeidimus ir pranešimų teikimo kanalai; atnaujinti „Sharepoint“ puslapiai, skirti etikos klausimams ir kovos su sukčiavimu priemonėms. Šiais naujais veiksmais papildomos pagal 2021–2024 m. veiksmų planą dedamos pastangos ir JRC dalyvavimas Komisijos kovos su sukčiavimu strategijos veiksmų plane. JRC vertina savo bendradarbiavimą su OLAF, vidaus kontrolės grupe ir kitais suinteresuotaisiais subjektais dedant bendras pastangas kovoti su sukčiavimu.

ACER

ACER taiko decentralizuotų ES agentūrų kovos su sukčiavimu principus, laikydamosi Komisijos požiūrio ir 2024 m. OLAF gairių dėl decentralizuotų agentūrų ir bendrųjų įmonių. 2024 m. gruodžio mėn. Agentūra priėmė naują kovos su sukčiavimu strategiją, kuria panaikinamas Agentūros Administracinės valdybos sprendimas Nr. 15/2021. Naujoji 2025–2027 m. laikotarpio strategija grindžiama šiais strateginiais tikslais: optimizuoti esamas sukčiavimo prevencijos priemones, gerinti esamų aptikimo sistemų savalaikiškumą ir tikslumą, stiprinti tyrimo protokolus ir optimizuoti taisomuosius veiksmus, kad lėšos būtų greitai susigrąžintos.

3. NUMATOMAS PASIŪLYMO (INICIATYVOS) FINANSINIS POVEIKIS ⁷¹

3.1. Atitinkama daugiamečių finansinės programos išlaidų kategorija (-os) ir biudžeto išlaidų eilutė (-ės)

- Dabartinės biudžeto eilutės

Daugiamečių finansinės programos išlaidų kategorijas ir biudžeto eilutes nurodyti eilės tvarka.

Daugiamečių finansinės programos išlaidų kategorija	Biudžeto eilutė	Išlaidų rūšis	Įnašas			
	Numeris	DA / NDA ⁷²	ELPA šalių ⁷³	valstybių kandidačių ir potencialių kandidačių ⁷⁴	kitų trečiųjų valstybių	kitų asignuotųjų pajamų
01	02 03 02 Europos infrastruktūros tinklų priemonė – Energetika	DA	NE	NE	NE	NE
01	02 01 22 01 Europos infrastruktūros tinklų priemonės rėmimo išlaidos – Energetika	NDA	NE	NE	NE	NE
01	02 10 06 Europos Sąjungos energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra	DA	TAIP	NE	NE	NE

⁷¹ Nors ši LFDS apima tik 2021–2027 m. DFP, tikimasi, kad pasiūlymas turės finansinį poveikį po 2027 m.

⁷² DA – diferencijuotieji asignavimai, NDA – nediferencijuotieji asignavimai.

⁷³ ELPA – Europos laisvosios prekybos asociacija.

⁷⁴ Valstybių kandidačių ir, kai taikoma, Vakarų Balkanų potencialių kandidatų.

3.2. Numatomas pasiūlymo finansinis poveikis asignavimams

3.2.1. Numatomo poveikio veiklos asignavimams santrauka⁷⁵

- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti veiklos asignavimai nenaudojami
- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti veiklos asignavimai naudojami taip:

3.2.1.1. Patvirtinto biudžeto asignavimai

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	Numeris	01
--	---------	----

GD: ENER			Metai	Metai	Metai		Metai	IŠ VISO DFP 2021–2027	PO 2027 M.
			2024	2025	2026		2027		
Veiklos asignavimai									
Biudžeto eilutė 02 03 02 Europos infrastruktūros tinklų priemonė – Energetika	Įsipareigojimai	1a					4,232	4,232⁷⁶	6,732
	Mokėjimai	2a					3,232	3,232	7,732
Administracinio pobūdžio asignavimai, finansuojami iš konkrečių programų paketo lėšų									
Biudžeto eilutė 02 01 22 01 Europos infrastruktūros tinklų priemonės rėmimo išlaidos – Energetika		3					0,428	0,428	2,996
IŠ VISO asignavimų Energetikos GD⁷⁷:			Įsipareigojimai	= 1a + 1b + 3	0,000	0,000	0,000	4,660	9,728
			Mokėjimai	= 2a + 2b + 3	0,000	0,000	0,000	3,660	3,660

⁷⁵ Sumos po 2027 m. yra orientacinės ir nedaro poveikio vykstančių derybų dėl kitos DFP rezultatams.

⁷⁶ Dalis veiklos asignavimų pagal Europos infrastruktūros tinklų priemonę bus skirta administraciniam susitarimui su JRC dėl 9 etato ekvivalentų, kaip nurodyta 1.5.1 skirsnyje.

⁷⁷

JRC		Metai	Metai	Metai		Metai	IŠ VISO DFP 2021– 2027	PO 2027 M.	
		2024	2025	2026		2027			
Veiklos asignavimai									
nėra duomenų		Įsipareigojimai	1a						
		Mokėjimai	2a						
Administracinio pobūdžio asignavimai, finansuojami iš konkrečių programų paketo lėšų									
Biudžeto eilutė 01 01 01 11 Išlaidos programą „Europos horizontas“ įgyvendinantiems pareigūnams ir laikiniams darbuotojams – Tiesioginiai moksliniai tyrimai			3				0,754	0,754	5,278
IŠ VISO asignavimų JRC⁷⁸		Įsipareigojimai	= 1a + 1b + 3	0,000	0,000	0,000	0,754	0,754	5,278
		Mokėjimai	= 2a + 2b + 3	0,000	0,000	0,000	0,754	0,754	5,278

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

[Agentūra]: Europos Sąjungos energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (ACER)	Metai 2024	Metai 2025	Metai 2026	Metai 2027	IŠ VISO DFP 2021– 2027	Po 2027 m.
Biudžeto eilutė 02 10 06 Europos Sąjungos energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra / ES biudžeto įnašas į agentūrą				0,327	0,327	3,320

Agentūrai skirti asignavimai ir (arba) ES biudžeto įnašas bus kompensuojami sumažinant šiai Europos infrastruktūros tinklų priemonės programai (energetika ir (arba) biudžeto eilutė) skirtą paketą: 02 03 02 / metai: 2027.

Kitoje DFP skirti asignavimai turėtų būti įtraukti į Agentūros subsidiją, nes šiuo pasiūlymu skiriamos užduotys yra nuolatinio pobūdžio, ir prireikus bus kompensuojami atitinkamai sumažinant atitinkamos programos finansinį paketą pagal tą pačią DFP išlaidų kategoriją, nedarant poveikio būsimam jos susitarimui. Jei reikės kompensacinio sumažinimo, reikės peržiūrėti Agentūrai skirtus išteklius.

Metai	Metai	Metai	Metai	IŠ VISO DFP	PO 2027 M.
-------	-------	-------	-------	-------------	------------

⁷⁸ Įverčiai grindžiami vidutinėmis personalo išlaidomis, taikytinomis nuo 2026 m. ir atitinkančiomis keturis atitinkamos kategorijos pareigūnus, kurie bus perskirstyti JRC.

			2024	2025	2026	2027	2021–2027	
• IŠ VISO veiklos asignavimų (visose veiklos išlaidų kategorijose)	Įsipareigojimai	4	0,000	0,000	0,000	4,559	4,559	10,052
	Mokėjimai	5	0,000	0,000	0,000	3,559	3,559	11,052
• IŠ VISO administracinio pobūdžio asignavimų, finansuojamų iš konkrečių programų paketo lėšų (visose veiklos išlaidų kategorijose)		6	0,000	0,000	0,000	1,182	1,182	8,274
IŠ VISO asignavimų pagal daugiamečių finansinės programos 1–6 išlaidų kategorijas (Orientacinė suma)	Įsipareigojimai	= 4 + 6	0,000	0,000	0,000	5,741	5,741	18,326
	Mokėjimai	= 5 + 6	0,000	0,000	0,000	4,741	4,741	19,326

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	7	Administracinės išlaidos
--	----------	--------------------------

GD: ENER		Metai	Metai	Metai	Metai	IŠ VISO DFP 2021–2027⁷⁹	Po 2027 m.
		2024	2025	2026	2027		
• Žmogiškieji ištekliai		0,000	0,000	0,000	0,376	0,376	2,632
• Kitos administracinės išlaidos		0,000	0,000	0,000	0,012	0,012	0,084
IŠ VISO ENER GD		0,000	0,000	0,000	0,388	0,388	2,716
IŠ VISO asignavimų pagal daugiamečių finansinės programos 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ		(Iš viso įsipareigojimų = Iš viso mokėjimų)	0,000	0,000	0,388	0,388	2,716

⁷⁹ Šios administracinės išlaidos turi būti tęsiamos ir kitoje DFP.

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

		Metai	Metai	Metai	Metai	IŠ VISO DFP 2021– 2027	PO 2027 M.
		2024	2025	2026	2027		
IŠ VISO asignavimų pagal daugiametės finansinės programos 1–7 IŠLAIDŲ KATEGORIJAS	Įsipareigojimai	0,000	0,000	0,000	6,129	6,129	21,042
	Mokėjimai	0,000	0,000	0,000	5,129	5,129	22,042

3.2.2. Numatomas veiklos asignavimais finansuojamas atliktas darbas

Įsipareigojimų asignavimai mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Nurodyti tikslus ir atliktus darbus ↓			Metai 2024	Metai 2025	Metai 2026	Metai 2027	Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 skirsnį)										IŠ VISO	
	ATLIKTI DARBAI																	
	Rūšis ⁸⁰	Vidutinės sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Bendras skaičius	Iš viso sąnaudų
1 KONKRETUS TIKSLAS ⁸¹ ...																		
– Atliktas darbas																		
– Atliktas darbas																		
– Atliktas darbas																		

⁸⁰ Rezultatai – tai būsimi produktai ir paslaugos (pvz., finansuota studentų mainų, nutiesta kelių kilometrų ir kt.).

⁸¹ Apibūdinta 1.3.2 skirsnyje „Konkretus tikslas (-ai) ...“.

1 konkretaus tikslo tarpinė suma																		
2 KONKRETUS TIKSLAS ...																		
- Atliktas darbas																		
2 konkretaus tikslo tarpinė suma																		
IŠ VISO																		

3.2.3. Numatomo poveikio administraciniam asignavimams santrauka

- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti administracinio pobūdžio asignavimų nenaudojama
- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti administracinio pobūdžio asignavimai naudojami taip:

3.2.3.1. Patvirtinto biudžeto asignavimai

PATVIRTINTI ASIGNAVIMAI	Metai	Metai	Metai	Metai	IŠ VISO 2021– 2027	PO 2027 M.
	2024	2025	2026	2027		
7 IŠLAIDŲ KATEGORIJA						
Žmogiškieji ištekliai	0,000	0,000	0,000	0,376	0,376	2,632
Kitos administracinės išlaidos	0,000	0,000	0,000	0,012	0,012	0,084
7 IŠLAIDŲ KATEGORIJOS tarpinė suma	0,000	0,000	0,000	0,388	0,388	2,716
Neįtraukta į 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ						
Žmogiškieji ištekliai	0,000	0,000	0,000	1,910	1,910	13,370
Kitos administracinio pobūdžio išlaidos	0,000	0,000	0,000	0,024	0,024	0,168
Tarpinė suma, neįtraukta į 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	0,000	0,000	0,000	1,934	1,934	13,538
IŠ VISO						
	0,000	0,000	0,000	2,322	2,322	16,254

3.2.3.2. Iš viso asignavimų

IŠ VISO PATVIRTINTŲ ASIGNAVIMŲ IR IŠORĖS ASIGNUOTŲJŲ PAJAMŲ	Metai	Metai	Metai	Metai	IŠ VISO 2021–2027	PO 2027 M.
	2024	2025	2026	2027		
7 IŠLAIDŲ KATEGORIJA						
Žmogiškieji ištekliai	0,000	0,000	0,000	0,376	0,376	2,632
Kitos administracinės išlaidos	0,000	0,000	0,000	0,012	0,012	0,084
7 IŠLAIDŲ KATEGORIJOS tarpinė suma	0,000	0,000	0,000	0,388	0,388	2,716
Neįtraukta į 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ						
Žmogiškieji ištekliai	0,000	0,000	0,000	1,910	1,910	13,370
Kitos administracinio pobūdžio išlaidos	0,000	0,000	0,000	0,024	0,024	0,168
Tarpinė suma, neįtraukta į 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	0,000	0,000	0,000	1,934	1,934	13,370
IŠ VISO						
	0,000	0,000	0,000	2,322	2,322	16,254

Žmogiškųjų išteklių ir kitų administracinio pobūdžio išlaidų pagal 7 kategoriją asignavimų poreikiai bus tenkinami iš GD asignavimų, jau paskirtų veiksmui valdyti ir (arba) perskirstytų generaliniame direktorate, ir prireikus finansuojami iš papildomų lėšų, kurios atsakingam GD gali būti skiriamos pagal metinę lėšų skyrimo procedūrą ir atsižvelgiant į biudžeto apribojimus.

3.2.4. Numatomi žmogiškųjų išteklių poreikiai

- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti žmogiškųjų išteklių nenaudojama.
- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti žmogiškieji ištekliai naudojami taip:

3.2.4.1. Finansuojami iš patvirtinto biudžeto¹

Sąmatą surašyti etato ekvivalentais

PATVIRTINTI ASIGNAVIMAI		Metai 2024	Metai 2025	Metai 2026	Metai 2027	Po 2027
• Etatų plano etatai (pareigūnai ir laikinieji darbuotojai)						
20 01 02 01 (Būstinė ir Komisijos atstovybės)		0	0	0	2	2
20 01 02 03 (ES delegacijos)		0	0	0	0	
01 01 01 01 (Netiesioginiai moksliniai tyrimai)		0	0	0	0	
01 01 01 11 (Tiesioginiai moksliniai tyrimai)		0	0	0	4	4
Kitos biudžeto eilutės (nurodyti)		0	0	0	0	
• Išorės darbuotojai (etato ekvivalentais)						
20 02 01 (AC, END finansuojami iš bendrojo biudžeto)		0	0	0	0	
20 02 03 (AC, AL, END ir JPD ES delegacijose)		0	0	0	0	
Administracinės Paramos eilutė [XX 01 YY YY]	- būstinėje	0	0	0	0	
	- ES delegacijose	0	0	0	0	
01 01 01 02 (AC, END – netiesioginiai moksliniai tyrimai)		0	0	0	0	
01 01 01 12 (AC, END – tiesioginiai moksliniai tyrimai)		0	0	0	0	
Kitos biudžeto eilutės (nurodyti) – 7 išlaidų kategorija		0	0	0	0	
Kitos biudžeto eilutės (02 01 22 01 EITP-E rėmimo išlaidos) – neįtraukta į 7 išlaidų kategoriją		0	0	0	4	4
IŠ VISO		0	0	0	10	10

3.2.4.2. Visi žmogiškųjų išteklių poreikiai

IŠ VISO PATVIRTINTŲ ASIGNAVIMŲ IR IŠORĖS ASIGNUOTŲJŲ PAJAMŲ		Metai 2024	Metai 2025	Metai 2026	Metai 2027 ²	Po 2027
• Etatų plano etatai (pareigūnai ir laikinieji darbuotojai)						
20 01 02 01 (Būstinė ir Komisijos atstovybės)		0	0	0	2	2
20 01 02 03 (ES delegacijos)		0	0	0	0	
01 01 01 01 (Netiesioginiai moksliniai tyrimai)		0	0	0	0	
01 01 01 11 (Tiesioginiai moksliniai tyrimai)		0	0	0	4	4
Kitos biudžeto eilutės (nurodyti)		0	0	0	0	
• Išorės darbuotojai (etato ekvivalentais)						
20 02 01 (AC, END finansuojami iš bendrojo biudžeto)		0	0	0	0	
20 02 03 (AC, AL, END ir JPD ES delegacijose)		0	0	0	0	
Administracinės paramos eilutė [XX.01.YY.YY]	- būstinėje	0	0	0	0	
	- ES delegacijose	0	0	0	0	

¹ Kadangi papildomi etato ekvivalentai apims naujas Komisijai pavestas užduotis, šiuo metu nėra etato ekvivalentų, kurie jau būtų paskirti veiksmui valdyti arba kuriuos būtų galima perskirstyti generaliniame direktorate, kiek tai susiję su Energetikos GD.

² Kaip nurodyta pirmiau, pasiūlymas galioja neribotą laiką, o išteklių poreikiai bus tenkinami ir po 2027 m., taip pat ir pagal 2028–2034 m. DFP.

01 01 01 02 (AC, END – netiesioginiai moksliniai tyrimai)	0	0	0	0	
01 01 01 12 (AC, END – tiesioginiai moksliniai tyrimai)	0	0	0	0	
Kitos biudžeto eilutės (nurodyti) – 7 išlaidų kategorija	0	0	0	0	
Kitos biudžeto eilutės (02 01 22 01 EITP-E rėmimo išlaidos) – nejtraukta į 7 išlaidų kategoriją	0	0	0	4	4
IŠ VISO	0	0	0	10	10

	Dabartiniai Komisijos tarnybų darbuotojai	Papildomi darbuotojai*		
		bus finansuojami pagal 7 išlaidų kategoriją arba iš mokslinių tyrimų	bus finansuojami iš BA eilutės	bus finansuojami iš mokesčių
Etatų plano etatai	4 JRC GD (perskyrimas) 2 ENERGETIKOS GD	0	0	0
Išorės darbuotojai (CA, SNE, INT)		0	4 CA ENERGETIKOS GD	

Vykdytinų užduočių aprašymas, kai užduotis vykdo:

Pareigūnai ir laikinieji darbuotojai	Energetikos GD Dviem papildomiems pareigūnams, kurių prašoma Energetikos GD, būtų pavesta prižiūrėti, valdyti ir koordinuoti naujas Energetikos GD užduotis, susijusias su pagrindinio scenarijaus rengimu (žr. 1.5.1 skirsnį). Šios užduotys yra susijusios su procesų valdymu (įskaitant veiksmingą suinteresuotųjų subjektų ekosistemos koordinavimą, tinklo scenarijų suderinamumą su bendra politikos struktūra, naujos infrastruktūros poreikių derinimo proceso koordinavimą ir teisės aktų rengimą), taip pat scenarijų rengimu ir koordinavimu (įskaitant duomenų rinkimo priežiūrą, vertinimo darbo koordinavimą ir modeliavimo proceso priežiūrą bei dokumentavimą).
Išorės darbuotojai	Energetikos GD: Keturiems papildomiems sutartininkams, kurių prašoma Energetikos generaliniam direktoratui, būtų pavesta parengti pagrindinį scenarijų ir padėti dviem pareigūnams prižiūrėti šį darbą ir jam vadovauti. Sutartininkai vykdytų užduotis, susijusias su procesų valdymu ir scenarijų rengimu bei koordinavimu (žr. 1.5.1 skirsnį).

3.2.5. Numatomo poveikio su skaitmeninėmis technologijomis susijusioms investicijoms apžvalga

Privaloma: su skaitmeninėmis technologijomis susijusių investicijų pagal pasiūlymą (iniciatyvą) geriausias įvertis turėtų būti pateiktas tolesnėje lentelėje.

Išimties tvarka, kai tai reikalinga pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti, asignavimai pagal 7 išlaidų kategoriją turėtų būti pateikti tam skirtoje eilutėje.

Asignavimai pagal 1–6 išlaidų kategorijas turėtų būti nurodyti kaip „Politikos priemonių IT išlaidos veiklos programoms“. Šios išlaidos parodo veiklos biudžetą, naudojamą su iniciatyvos įgyvendinimu tiesiogiai susijusioms IT platformoms ar priemonėms pakartotinai naudoti, pirkti ir (arba) sukurti ir susijusioms investicijoms (pvz., licencijoms, tyrimams, duomenų saugojimui ir kt.). Šioje lentelėje pateikta informacija turėtų atitikti 4 skirsnyje „Skaitmeniniai aspektai“ pateiktus duomenis.

IŠ VISO skaitmeninių ir IT asignavimų	Metai 2024	Metai 2025	Metai 2026	Metai 2027	IŠ VISO DFP 2021– 2027	Iš viso DFP po 2027 m.
7 IŠLAIDŲ KATEGORIJA						
IT išlaidos (organizacijos)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	
7 IŠLAIDŲ KATEGORIJOS tarpinė suma	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	
Neįtraukta į 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ						
Politikos priemonių IT išlaidos veiklos programoms	0,000	0,000	0,000	1,120	1,120	3,500
Tarpinė suma, neįtraukta į 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	0,000	0,000	0,000	1,120	1,120	3,500
IŠ VISO						
	0,000	0,000	0,000	1,120	1,120	3,500

3.2.6. Suderinamumas su dabartine daugiamete finansine programa

Pasiūlymas (iniciatyva)

- X Galima visiškai finansuoti perskirstant asignavimą atitinkamoje daugiametės finansinės programos (DFP) išlaidų kategorijoje.

EITP-E biudžeto eilutėje reikėtų perskirstyti lėšas, kad būtų galima finansuoti 2027 m. veiklos išlaidas.

Gali prireikti perskirstyti lėšas tarp GD, kad būtų numatyti 2 pareigūnai, kurių prašoma Energetikos GD, kad jis galėtų vykdyti 1 reikalavime, aprašytame 1.5.1 skirsnyje, nurodytas užduotis.

- Reikia panaudoti nepaskirstytą maržą pagal atitinkamą DFP išlaidų kategoriją ir (arba) specialias priemones, kaip apibrėžta DFP reglamente.
- Reikia persvarstyti DFP.

3.2.7. Trečiųjų šalių įnašai

Pasiūlyme (iniciatyvoje):

- X nenumatyta bendro su trečiosiomis šalimis finansavimo
- numatytas trečiųjų šalių bendras finansavimas apskaičiuojamas taip:

Asignavimai mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

	Metai 2024	Metai 2025	Metai 2026	Metai 2027	Iš viso

Nurodyti bendrą finansavimą teikiančią įstaigą					
IŠ VISO bendrai finansuojamų asignavimų					

3.2.8. Numatomi žmogiškieji ištekliai ir decentralizuotoje agentūroje reikalingų asignavimų panaudojimas

Personalo poreikiai (etatų vienetais):

Agentūra: ACER	Metai 2024	Metai 2025	Metai 2026	Metai 2027	Po 2027 m.
Laikinieji darbuotojai (AD lygio)				1	1
Laikinieji darbuotojai (AST lygio)					
<i>Laikinieji darbuotojai (AD + AST), tarpinė suma</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1</i>	<i>1</i>
Sutartininkai				1	2
Deleguotieji nacionaliniai ekspertai					
<i>Sutartininkai ir deleguotieji nacionaliniai ekspertai, tarpinė suma</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1</i>	<i>2</i>
IŠ VISO darbuotojų	0	0	0	2	3

Iš ES biudžeto įnašo dengiami asignavimai, mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Personalo išlaidos turi būti pritaikytos prie planuojamo įdarbinimo mėnesio (jei įdarbinama liepos mėn., atsižvelgiama tik į 50 proc. vidutinių išlaidų).

Agentūra: ACER	Metai 2024	Metai 2025	Metai 2026	Metai 2027	IŠ VISO 2021–2027	PO 2027 M. ³
1 antraštinė dalis. Personalo išlaidos				0,127	0,127	2,546
2 antraštinė dalis. Infrastruktūra ir veiklos išlaidos						
3 antraštinė dalis. Veiklos išlaidos				0,200	0,200	0,773
IŠ VISO iš ES biudžeto lėšų dengiamų asignavimų	0,000	0,000	0,000	0,327	0,327	3,320

³ Visos 2028–2034 m. DFP duomenys.

Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti decentralizuotoje agentūroje reikalingu žmogiškųjų išteklių ir asignavimų (mln. EUR) apžvalga (santrauka)

Agentūra: ACER	Metai 2024	Metai 2025	Metai 2026	Metai 2027	IŠ VISO 2021– 2027	Po 2027 m.
Laikinieji darbuotojai (AD + AST)	0	0	0	1	1	1
Sutartininkai	0	0	0	1	1	2
Deleguotieji nacionaliniai ekspertai	0	0	0	0	0	0
Iš viso darbuotojų	0	0	0	2	2	3
Iš ES biudžeto lėšų dengiami asignavimai	0,000	0,000	0,000	0,327	0,327	3,320
Iš mokesčių dengiami asignavimai (jei taikoma)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Bendrai finansuojami asignavimai (jei taikoma)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
IŠ VISO asignavimų	0,000	0,000	0,000	0,327	0,327	3,320

3.3. Numatomas poveikis pajamoms

- Pasiūlymas (iniciatyva) neturi finansinio poveikio pajamoms.
- Pasiūlymas (iniciatyva) turi finansinį poveikį:
 - nuosaviems ištekliams
 - kitoms pajamoms
 - nurodyti, jei pajamos priskirtos išlaidų eilutėms

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Biudžeto pajamų eilutė:	Einamųjų finansinių metų asignavimai	Pasiūlymo (iniciatyvos) poveikis ⁴			
		Metai 2024	Metai 2025	Metai 2026	Metai 2027
..... straipsnis					

Asignuotųjų pajamų atveju nurodyti biudžeto išlaidų eilutę (-es), kuriai (-ioms) daromas poveikis.

nėra duomenų

Kitos pastabos (pvz., poveikio pajamoms apskaičiavimo metodas (formulė) arba kita informacija).

4. SKAITMENINIAI ASPEKTAI

4.1. Skaitmeninės svarbos reikalavimai

Pasiūlyme nustatyti skaitmeninės svarbos reikalavimai:

1 reikalavimas yra susijęs su scenarijaus rengimo procesais ir infrastruktūros poreikių nustatymu, kur turėtų būti atsižvelgiama į galimą skaitmeninių ir išmaniųjų sprendimų naudojimą kartu su fizinio tinklo plėtra jau tinklo plėtros planavimo modeliavimo dalyje. Pagal atitinkamą reikalavimą elektros energijos perdavimo sistemos operatoriai, siūlydami naujus infrastruktūros projektus, pirmenybę turi teikti belaidžiams ir skaitmeniniams sprendimams, o tokie reikalavimai turi būti taikomi Europos lygmeniu (kaip visos ES dešimties metų tinklo plėtros plano dalis) ir nacionaliniu lygmeniu (nacionaliniai tinklo plėtros planai perdavimo lygmeniu). Tai padės užtikrinti kuo didesnę tinklo plėtros efektyvumą, taip pat paskatins praktiškai naudoti skaitmeninius sprendimus.

Šis reikalavimas taikomas ES institucijoms, atsakingoms už modeliavimo procesą, valstybėms narėms, įstaigoms, atstovaujančioms perdavimo sistemos operatoriams Europos lygmeniu (ENTSO-E, ENTSO-G ir ENNOH), taip pat perdavimo sistemos operatoriams nacionaliniu lygmeniu.

2 reikalavimas yra susijęs su bendros svarbos projektams nustatoma nauja belaidžio ir skaitmeninio perdavimo kategorija. Tokios kategorijos tikslas – suteikti geresnes paskatas perdavimo sistemos operatoriams naudoti tinklą gerinančias ir skaitmenines technologijas, didinti tinklo naudojimo efektyvumą ir tarpvalstybinio perdavimo pajėgumus. Teikdami

⁴ Tradiciniai nuosavi ištekliai (muitai, cukraus mokesčiai) turi būti nurodomi grynosiomis sumomis, t. y. iš bendros sumos atskaičius 20 % surinkimo sąnaudų.

paraišką dėl naujos kategorijos, perdavimo sistemos operatoriai privalo pateikti duomenis, susijusius su siūlomų skaitmenizacijos sistemų techninėmis charakteristikomis, taip pat numatomu poveikiu perdavimo sistemos eksploatavimui. ENTSO-E, kaip institucija, siūloma naujų projektų sąnaudoms ir naudai apskaičiuoti, būtų atsakinga už susijusių duomenų tvarkymą.

3 reikalavimas yra susijęs su leidimų išdavimo procedūra, taikoma į Sąjungos bendro intereso projektų ir abipusio intereso projektų sąrašą įtrauktiems projektams. Valstybių narių nacionalinė kompetentinga institucija turi turėti galimybę gauti prašymus išduoti leidimus ir visus atitinkamus dokumentus skaitmeniniu formatu (8 straipsnis). Pasiūlyme reikalaujama, kad valstybės narės užtikrintų, kad nacionaliniu lygmeniu būtų sukurta skaitmeninė platforma, skirta leidimų išdavimo procedūros leidimų išdavimo etapams (įskaitant prašymus išduoti leidimus, leidimų išdavimo procesus, tebevykdomus sprendimus dėl leidimų išdavimo) valdyti ir lengvai prieinamu formatu priimtiems sprendimams paskelbti (10 straipsnio 4 dalis). Tai turėtų padėti užtikrinti vienodesnę skaitmenizaciją ir skaidrumą įvairiose valstybių narių leidimus išduodančiose institucijose ir galiausiai paspartinti leidimų išdavimą.

Tai papildys valstybių narių pareigą visus sprendimus priimti lengvai prieinamu formatu.

4.2. Duomenys

Dėl 1 reikalavimo. Reikalavimas yra susijęs su esamu duomenų rinkimu tinklo modeliavimo ir scenarijų rengimo tikslais ir gali lemti naujų duomenų apie būsimą skaitmeninių technologijų naudojimą ir jų potencialą rinkimą. Nors literatūroje yra prielaidų dėl tokių technologijų potencialo, valstybių narių duomenys šiuo metu nėra viešai prieinami ir nėra renkami tuo pačiu tikslu (tinkamai laikomasi vienkartinio duomenų pateikimo principo). Perdavimo sistemos operatoriai nuo 2026 m. pradės vertinti lankstumo poreikių vertinimą pagal Reglamentą (ES) 2019/943, o kai kurie naudojami duomenys taip pat gali būti naudojami tinklo planavimo tikslais. Tačiau pirmasis laikotarpis yra tik 10 metų, o visos Sąjungos tinklo planavimas apima ateinančius 10–20 metų. Šiuo atžvilgiu duomenų rinkimas atrodo neišvengiamas siekiant užtikrinti visapusišką aprėptį. Antrinės teisės aktais dėl konkretaus duomenų formato bus užtikrinta, kad lankstumo poreikių vertinimo tikslais būtų atsižvelgta į esamus duomenų rinkinius, kad būtų išvengta bet kokio reikalavimų dubliavimo. Kalbant apie duomenų srautą, perdavimo sistemos operatoriai, reguliavimo institucijos ir valstybės narės teikia duomenis Komisijai, remdamiesi taisykle, kuri turi būti priimta antrinės teisės aktais. Prireikus perdavimo sistemos operatoriai papildomus tinklo modeliavimo duomenis turi pateikti tiesiogiai ENTSO-E.

Dėl 2 reikalavimo. Duomenys, susiję su paraiškos dėl bendro intereso projekto teikimu, yra unikalūs kiekvienam projektui, todėl turi būti renkami teikiant paraišką (taigi visapusiškai laikomasi vienkartinio duomenų pateikimo principo). Tokie duomenys yra susiję su projekto apimtimi, finansinėmis sąmatomis, naudojamomis technologijomis, vieta, poveikiu aplinkai ir elektros tinklui ir t. t. Projektų rengėjai (daugiausia perdavimo sistemos operatoriai) pateiks duomenis ENTSO-E ir Europos Komisijai, kad būtų galima įvertinti sąnaudas ir naudą vykdant bendro intereso projektų vertinimo procesus.

Dėl 3 reikalavimo. Skaitmeninėse platformose, kurias valstybės narės turėtų sukurti, būtų saugomi visi duomenys, būtini išsamiam leidimui arba leidimams bendro intereso projektams ir abipusio intereso projektams gauti. Tai asmens duomenys, susiję su pareiškėju (fiziniu ar juridiniu asmeniu), projekto ypatumai ir visi būtini patvirtinamieji

dokumentai.

4.3. Skaitmeniniai sprendimai

Dėl 1 reikalavimo. Su 1 reikalavimu susijusi platforma apima tinklo modeliavimą ir scenarijų modeliavimą būsimai infrastruktūros plėtrai. ENTSO-E jau naudojami tokia platforma, todėl naujas reikalavimas yra susijęs su platformos atnaujinimu, kad būtų galima apdoroti daugiau duomenų. Kalbant apie Europos Komisijos vaidmenį scenarijų modeliavimo procese, duomenys bus naudojami esamuose modeliuose, todėl pakeitimais nenustatoma jokių naujų reikalavimų sukurti atskirą platformą.

Dėl 2 reikalavimo. Dėl šio reikalavimo neturėtų būti kuriamos naujos duomenų tvarkymo sistemų platformos, nes BIP atrankos procesas yra nusistovėjęs ir siekiama išplėsti kategorijų aprėptį (kartu išlaikant vertinimo principus, naudojant esamas prašymų tvarkymo ir sąnaudų bei naudų apskaičiavimo sistemas).

Dėl 3 reikalavimo. Skaitmeninės platformos, kurias valstybės narės turės sukurti, padės skaitmenizuoti ir centralizuoti leidimų išdavimo procedūras. Centralizuodami šiuos duomenis tikimės supaprastinti procedūras ir užkirsti kelią tų pačių duomenų dubliavimuisi skirtingose platformose. Konstatuojamosiose dalyse Komisija primygtinai ragina portale pateikti funkcijas, be kita ko, naudojant dirbtinį intelektą, kurios leistų bendram kontaktiniam punktui, kitoms institucijoms ir pareiškėjams patikrinti prašymo būseną ir etapus, kuriuose vėluojama, taip pat patikrinti, ar laikomasi leidimų išdavimo terminų. Be to, turėtų būti sudarytos sąlygos rinkti statistinius duomenis, kad būtų galima patikrinti bendrą leidimų išdavimo procedūrų pažangą valstybėse narėse. Portalas turėtų palengvinti bendro informacinio punkto, kuris turėtų turėti prieigą prie visų atitinkamų duomenų ir informacijos, pareigų vykdymą.

4.4. Sąveikumo vertinimas

Pagal 1 ir 2 reikalavimus nereikalaujama sąveikos tarp valstybių narių, nes siekiama centralizuotai teikti duomenis vertinimams ES lygmeniu. Jie taip pat nėra susiję su tarpvalstybiniu sąveikumu, nes keičiamasi duomenimis apie būsimus projekto plėtros įverčius, o ne apie esamus duomenų srautus, susijusius su sistemos veikimu (kuriais jau keičiamasi per kitas PSO bendradarbiavimo platformas). Tikimasi, kad duomenimis bus dalijamasi tik vieną kartą, t. y. arba ENTSO-E (kuris atitinkamai jais dalyosis su Komisija), arba tiesiogiai su Komisija (jei ENTSO-E nereikės tokių pačių duomenų). Informacija keičiamasi per duomenų rinkmenas, o ne tarpusavyje susiejant dvi platformas.

Pagal 3 reikalavimą nereikalaujama sąveikos tarp valstybių narių, tarp ES subjektų ar tarp ES subjektų ir viešojo sektoriaus institucijų. Tai taip pat neturi poveikio tarpvalstybiniam sąveikumui, nes duomenys yra svarbūs nacionalinėms, o ne ES lygmens sprendimų priėmimo procedūroms. Buvo apsvartyta ir atmesta centralizuotai apibrėžta duomenų struktūra, nes didžiausią leidimų išdavimo procedūrų procentinę dalį kiekvienoje valstybėje narėje sudaro nacionalinės procedūros, o leidimų išdavimo sistemos skiriasi, todėl logiška, kad faktinis sprendimas dėl įgyvendinimo formato paliekamas valstybėms narėms ir jos gali nuspręsti, kas geriausiai tinka jų sistemai ir naujai skaitmeninei platformai, kurią jos sukurs. Nors TEN-E reglamente reikalaujama, kad nacionalinės kompetentingos institucijos, atsakingos už leidimų išdavimą, kiek įmanoma bendradarbiautų vykdant tarpvalstybinius projektus, juo valstybėms narėms suteikiama laisvė nuspręsti, koks būdas yra tinkamiausias. Kadangi dalis atitinkamų duomenų taip pat gali būti reikalingi ir vertinami

vykdant procedūras, susijusias su projektais, kuriems netaikomas TEN-E reglamentas, taip pat bus siūloma, kad šios platformos būtų sukurtos kaip daugiafunkcė platforma, apimanti leidimų išdavimą įvairiems energetikos objektams (tinklams, vamzdynams, atsinaujinantiesiems energijos ištekliams, kaupimui ir t. t.).

Su šiais pasiūlymais susijusios viešosios tarnybos būtų visos nacionalinės valdžios institucijos, dalyvaujančios išduodant leidimus energetikos infrastruktūrai, pvz., energetikos ministerija ir (arba) agentūros, savivaldybių ir (arba) vietos administracijos ir aplinkos apsaugos institucijos. Taip pat būtų daromas poveikis administracinėms įstaigoms ar subjektams, atsakingiems už nuomonę apie projektus, darančius poveikį teritorijų planavimui ir kultūros paveldo vietovėms, arba jų patvirtinimą.

4.5. Skaitmeninio įgyvendinimo rėmimo priemonės

Priemonės susijusios su 2 reikalavimu, t. y. bendros svarbos projektams nustatoma nauja belaidžio ir skaitmeninio perdavimo kategorija. Tokios kategorijos tikslas – suteikti geresnes paskatas perdavimo sistemos operatoriams naudoti tinklą gerinančias ir skaitmenines technologijas, didinti tinklo naudojimo efektyvumą ir tarpvalstybinio perdavimo pajėgumus. Tokioms investicijoms, jei joms būtų suteiktas bendro intereso projekto statusas, leidimų išdavimas būtų paspartintas ir, jei įvykdomos visos būtinos sąlygos, jos galėtų prašyti finansavimo pagal Europos infrastruktūros tinklų priemonę. Šiomis priemonėmis turėtų būti remiamas skaitmeninių platformų diegimas ES perdavimo ir skirstomuosiuose tinkluose.